

T.C.

26240.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

DANIŞ MEHMED BEY HAYATI, SANATI ve DİVANI

(YÜKSEK LİSANS)

SÜREYYA ÖZAVAR

DANIŞMAN

Yard. Doç. Dr. M. NEJAT SEFERCİOĞLU

İSTANBUL-1993

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	1
BİBLİYOGRAFYA.....	3
KISALTMALAR.....	4
TIRANSKRİPSİYON SİSTEMİ.....	6
A- DANIŞ MEHMED BEY'İN HAYATI.....	7
B- DANIŞ MEHMED BEY'İN SANATI.....	14
C- DANIŞ MEHMED BEY'İN ESERİ.....	27
DİVANIN NÜSHALARI.....	31
METNİ TESBİT EDERKEN TAKİB EDİLEN YOL..	36
DİBÂCE.....	38
DANIŞ MEHMED BEY DİVANI (Asıl Metin).....	42
NÜSHALARDAKİ MANZÜMELERİN SIRA TAKİBİ....	169

ÖNSÖZ

XIX. yüzyıl, Dîvan şiirinin yavaş yavaş sonuna yaklaştığı ve yerini Batı tesirindeki edebiyatımıza bıraktığı bir yüzyıldır. Böyle olmakla beraber bu yüzyılda da dikkat çeken dîvan şâirleri yetişmiştir. Bizim bu yüzyılda yaşamış bir şâiri tezimize konu olarak seçmemizin sebebi, bu yüzyılda yetişmiş olan dîvan şâirleriyle, daha önceki yüzyıllarda yaşamış olan dîvan şâirleriyle ilgilenildiği kadar ilgilenilmediği düşüncesidir. Dâniş Mehmed Bey Dîvanı'nda karar kılmamızın sebebi ise, şâirimizin 25 yıl gibi kısa bir ömürde, içinde Türkçe, Arapça ve Farsça şiirlerin yer aldığı bir dîvan bırakmış olması ile nüshaları 45-50 varak arasında değişen bu dîvanın hacim bakımından bir yüksek lisans tezinin sınırlarına uygun düşmesidir. Ayrıca, kaynaklarda Dâniş Mehmed Bey'in "başarılı bir şâir" olarak nitelendirilmesi de tez konumuzun tesbitinde bize yardımcı olmuştur.

Tezimiz için yaptığımız taramalar sonunda Dâniş Mehmed Bey Dîvanı'nın yedi yazma nüshasını tesbit ettik. Arapça ve Farsça manzûmeleri konu dışında bırakarak Türkçe manzûmeler üzerinde çalışmamızı yoğunlaştırdık. A nüshası olarak vasıflandırdığımız İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan TY.1478 numaralı nüshaya dayanarak Türkçe şiirlerinin metnini tesbit ettik. Diğer nüshalara ait nüsha farklarını dip notlarda gösterdik. Bu dîvan

metninin dışında Dâniş Mehmed Bey'in hayatı, sanatı ve dîvanının nüshaları hakkında da tesbit edebildiğimiz bilgileri tezimize dahil ettik. Ayrıca, Dâniş Mehmed Bey Dîvanı ile ilgili olarak araştırma yapacaklara faydalı olur düşüncesiyle, her nüshadaki Türkçe, Arapça ve Farsça manzûmelerin dilini, manzûme başlıklarını ve sıra takibini ihtiva eden listeleri tezimize dahil ettik.

Çalışmalarım sırasında benden ilgi ve yardımlarını esirgemeyen değerli hocalarım tez danışmanım Yard. Doç. Dr. M. Nejat Sefercioğlu'ya, Prof. Dr. Orhan Bilgin'e, Doç. Dr. Metin Akar'a; Süleymaniye Kütüphanesi Müdür Yardımcısı Nevzat Kaya Bey'e, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Müdür Yardımcısı Hatice Keşmeci Hanım'a ve kütüphane memuru Gülbey Bülbül Bey'e teşekkürlerimi sunmayı yerine getirilmesi gereken vazife addederim.

BİBLİYOGRAFYA

- Ahmed Lütfi, Lütfi Tarihi, VIII C., Âmire Matbaası, İstanbul, 1290
- Arif Hikmet, Tezkire-i Şuarâ, Millet Ktp. Ali Emîrî Efendi Yazmaları, Tarih, Nu.789
- Bursalı Mehmed Tahir, Osmanlı Müellifleri, III C., Âmire Matbaası, İstanbul, 1333
- Fatin Davud, Tezkire-i Şuarâ-ı Fatin, 459 s. İstanbul, 1271
- İnal, İbnü'l Emin Mahmud Kemâl, Son Asır Türk Şâirleri, IV C., Orhaniye Basımevi, İstanbul, 1930
- Mehmed Süreyyâ, Sicill-i Osmânî, IV C., Âmire Matbaası, İstanbul, 1311
- Meydan Larousse, XXIV, Dâniş Mehmed Bey md.
- Nâilî, Tuhfe-i Nâilî, İst. Üniv. Ktp. TY. Şarkiyat, XVI C.
- Şemseddin Sami, Kâmûsü'l-a'lâm, VI C., Mihran Matbaası, İstanbul, 1308
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, VII C., Dergâh Yayınları, İstanbul, 1977

KISALTMALAR

- A. Dîvân-ı Dâniş, Dâniş Mehmed, İst. Üniv. Ktp.
TY. Nu.1478
- a.g.e. Adı geçen eser
- Ar. Arapça
- B. Dîvân-ı Dâniş, Dâniş Mehmed, İst. Üniv. Ktp.
TY. Nu.1943
- C. Dîvân, Dâniş Mehmed, İst. Üniv. Ktp. TY.
Nu.9842
- C. Cilt
- D. Dîvân-ı Dâniş, Dâniş Mehmed, İst. Üniv. Ktp.
TY. Nu.2907
- E. Dîvân, Dâniş Mehmed Bey, Sül. Ktp. TY.
Tarlan, Nu.19
- F. Dîvân-ı Dâniş, Dâniş Mehmed, Sül. Ktp. TY.
Esad Efendi, Nu.2635
- Fa. Farsça
- G. Dîvân-ı Dâniş, Dâniş Mehmed, İst. Üniv. Ktp.
TY. Nu.287
- Hiz. Hazret-i
- İst. İstanbul
- Ktp. Kütüphane
- md. Madde
- Nu. Numara
- s. Sayfa

SAV. Sallallahu Aleyhi Vesellem
Sül. Süleymaniye
T. Türkçe
TY. Türkçe yazma
Ünv. Üniversite

TIRANSKİRİPSİYON SİSTEMİ

1.	hemze	و
	vasl hemzesi	و
	Ş, ş	ش
	H, h	ه
	h, h	ه
	Z, z	ز
	S, s	س
	Ž, ž; D, d	ذ
	T, t	ت
	Z, z	ز
	c	ج
	Ğ, ğ	غ
	K, k	ك
	ñ	ن

2. Arapça ve farsça kelimelerdeki "Hurûf-i med" denilen harfler şöyle gösterilmiştir:

Ā, ā, Ū, ū, Ō, ō, Ī, ī

A- DÂNİŞ MEHMED BEY'İN HAYATI:

Dâniş Mehmed Bey, mîriahor-ı evvel Hasan Paşa-zâde Hasan Bey'in (1) oğlu silahşorân-ı hassadan Ali Rifat Bey'in oğludur. Bu husus, Şeyhülislâm Ârif Hikmet Bey'in Tezkire-i Şuarâ'sında "Asr-ı Mustafa Hân-ı sâlis..... sadrâzamlarından Mustafa Paşa-zâde ser-bevâbın Hasan Bey'in oğlu silahşorândan Ali Bey'in pür-zekâ meftûrî...." şeklinde belirtiliyor (2). 1805 (1220) yılında İstanbul'da doğmuştur (3).

İbnü'l Emin Mahmud Kemâl İnal'ın "Ünfivân-ı tufûliy-
yetden beri tahsîl-i ilm ü maârife sarf-ı himmet ve erbâb-ı
fazl u kemâle hasr-ı üns ü ülfet ve mütâlaa-i kütüb ve
devâvîn ile terk-i hâb u râhat ederek fart-ı zekâ ve dirâ-
yeti hayret-efzâ-yı ukûl ve âsâr-ı karîha-i sabîhası mem-
dûh-ı dühât ve fuhûl idi" (4) şeklindeki satırlarından

-
- (1) İbnü'l Emin Mahmud Kemâl İnal, Son Asır Türk Şâirleri, C.I, s.256
- (2) a.g.e., C.I, s.256, dip not 1: "Padişah III. Mustafa'nın sadrazamları arasında Bahir Mustafa Paşa'dan başka Mustafa Paşa yoktur. Bahir Mustafa Paşa'nın ise Hasan Bey adında oğlu olmayıp yeğeni vardır. Bu şahıs ise kapıcılar kethüdası vekili idi."
- (3) Şemseddin Sâmî, Kâmûsü'l-a'lâm, C.III, s.2103
- (4) İbnü'l Emin Mahmud Kemâl İnal, a.g.e., C.I, s.256

Dâniş Mehmed Bey'in kendisini çok iyi yetiştirdiğini anlıyoruz.

Dâniş Mehmed Bey, bir süre Dîvan-ı Hümâyun kalemine devam etmiş, daha sonra Mühimme kısmına naklolunarak mühimme nüvisanından olmuştur.

Kendileri, hayatı boyunca maaşının azlığı sebebiyle maddî bakımdan sıkıntı çekmiştir. Bu konuda, Ârif Hikmet Bey'in Tezkire-i Şuarâ'sında "Hasbe'l-zâhir gurûr-ı ma'lûmât u haysiyyetden nâşi merâtib-i sîn ü câh gözetmeyerek muhâveresi dil-hırâş ve bu münâsebetle def'aten neyl-i emelinden me'yûs olarak müptelâ-yı dîk-i maaş olduğu halde mebtûn" (5) ifadeleri yer almaktadır. Bu konudaki şikayetlerini kendisi de bir şiirinde şu şekilde dile getirmektedir:

Medâr-ı rızk degilmiş kemâl ü kesb-i vukûf
Ki bir atıyyeye oldu maaşımız mevkûf

Çalışdık olmadı tahsîl-i kadr-ı ma'rûfa
Dirîg olmadı âlemde kadrımız ma'rûf

Hisâb-ı çarh ne kecdir ki bilmeyen elifi
Olur maîşete mâlik birûn-ı hadd-i ulûf

Yine İbnü'l Emin'in verdiği, "Kendi zâde-i tab'ı

olarak,

Fürûg-ı mihr ü mâha şu'le-i idrâk gâlibdir
Felek anınçün erbâb-ı kemâle dag berdildir

(5) Ârif Hikmet, Tezkire-i Şuarâ, s.21b-22a

neşîdesince biçâre, adem-i müsâade-i tâli-i nâhem-vârından nâşi irtikâ-yi süllem-i hüner ü ma'rifet ve kenz-i bi-fe-nâ-yı kanâatden mâda felegin bir lütfuna nâil olamayıp illet-i vereme müptelâ oldu" (6) şeklindeki bilgiye göre, talihi kendisine yâr olmamıştır. Şâirlik yeteneği, hafıza gücü ve zekâsı hayatını kaleme alan bütün yazarlar tarafından dile getirilen Dâniş Mehmed Bey, memuriyetteki başarısızlığı yüzünden geçim sıkıntısına düşmüş, henüz yirmibeş yaşında iken vereme yakalanarak İstanbul'da ölmüştür.

Dâniş Mehmed Bey'in vefat tarihi dîvan kalemi kâtiplerinden Tâlib Efendi'nin noktalı harflerin hesaplanmasıyla;

"Tâlibâ mu'cemle yaz tarihini

Genc idi Dâniş Beg itdi irtihâl (1245)

beytinde gösterildiği gibi 17 Ramazan 1245 (1830) yılında yirmibeş yaşında iken vefat etmiştir" (7).

Diğer bir zat da;

"Mîr Dâniş hayf gitdi genc idi" (1245)

tarihini söylemiştir (8).

(6) İbnü'l Emin Mahmud Kemâl İnal, Son Asır Türk Şâirleri, C.I, s.256

(7) Nâilî, Tuhfe-i Nâilî, İst. Üniv. Ktp. TY. Şarkıyat, C.3-ç, s.1118; Fatin Dâvud, Tezkire-i şuarâ-i Fatin, s.91; Bursalı Mehmed Tahir, Osmanlı Müellifleri, C.II, s.84

(8) İbnü'l Emin Mahmud Kemâl İnal, a.g.e., C.I, s.257

Lütfi Efendi, tarihinde (9): "Es'ad Efendi der ki: 'Âyeti min âyetu'llah' dekâyık-ı Fârisiyyeyi bilir, her mesmûatı 'Ke'l nakşı fi'l hacer' hayalinde kalır. Elsine-i selâsede nazm u nesre muktedir, yirmibeş yaşında bir nevcivân iken Ramazan'ın onyedisinde vefat etmiştir... Filvâki derece-i ehliyeti bazı âsâr-ı kalemiyesinden ma'lûmdur. Rütbe ve iltifattan mahrûmen ve mağmûmen merhûm olduğu ehîbbâsından mesmûdur.

Kırkbeş senesi üç şâir vefât etmiştir: İzzet Molla, Dâniş Bey, Buharalı Kirâmî. Bunların bir sene içinde vefatları tarihî bir mısradâ hisâb ve ifade olunması lakırdısı bin ikiyüz elli tarihinde vak'anüvis Es'ad Efendi merhûmun meclisinde güzerân eyledikde;

'İzzet ü Dâniş Kirâmî hep ide cenneti câ' mısraını tarih olarak o meclisde irticâl etmişdim" dediği yazılmaktadır.

İbnü'l Emin Mahmud Kemâl İnal, Son Asır Türk Şâirleri'nde Dâniş Mehmed Bey'in Hoca Paşa civarında Ferhad Ağa Câmii'n minaresinin kurbüne defn olduğunu söylemektedir (10).

(9) Ahmed Lütfi, Lütfi Tarihi, C.I, s.199

(10) İbnü'l Emin Mahmud Kemâl İnal, Son Asır Türk Şâirleri, C.I, s.257

(Ancak yapılan araştırmada Fatih-Karadeniz Caddesi, İrfan Ahmet Sokak'ta bulunan Hacı Ferhad Ağa Câmii adlı küçük mescidin avlu veya yakınında Ferhad Ağa'nın mezarından başka bir kabir olmadığı ortaya çıkmıştır.)

Yine aynı eserde, Âkif Paşa'nın Tabsıra adlı eserinde Pertev Paşa aleyhinde söz söylerken Dâniş Mehmed Bey'e de övgüler yağdırdığı bahsi geçmektedir. Devam eden satırlarda Pertev Paşa'nın Dâniş Mehmed Bey hakkında "Ne yapalım, Devlet-i Âliye'de İran Devleti gibi reisü's-şuarâlık mesnedi yok ki tevcih edelim" diyerek şâire iltifat etmediği ve şâirin müderris olma isteğinin Pertev Paşa'nın engellemesi yüzünden gerçekleşmediği söylenir (11).

Dâniş Mehmed Bey'in Dîvanı'nda Pertev Paşa hakkında bir kasîde yoktur. Fakat Âkif Paşa hakkında kırkyedi beyitlik kasîde şeklinde Arapça bir medhiye vardır. Bu medhiyeden Dâniş Mehmed Bey'in Âkif Paşa'ya bağlılığı veya onunla dost olduğu sonucu çıkartılabilir.

Dâniş Mehmed Bey, zamanın modasına uyarak Nakşibendîliğin Hâlidîyye kolundan Kudsî El-hâc Ahmed Efendi'ye intisab etmiştir. Daha sonra -Şehzâde Câmî'n türbe bahçesinde bir odada ikâmet eden- yine hulefâ-yı Hâlidîyye'den Süleymaniyeli Şeyh Mehmed Sâlih Efendi'den tarîkat kurallarını öğrenip bu yolda ilerleyerek şeyhinin takdirlerini kazanmıştır. Şeyhi kendisi için "Bu derece kâbil-i feyz kimse pek nâdir gördüm" demiştir (12).

Bazı kaynaklarda "Elsine-i selâsede nazm u nesre muk-

(11) İbnü'l Emin Mahmud Kemâl İnal, Son Asır Türk Şâirleri, C.I, s.256

(12) a.g.e., C.I, s.257

tedir olup dîvanı ve te'lifi vardır" (13) denilse de yapılan araştırmalarda Dâniş Mehmed Bey'in Dîvanı'ndan başka bir eserine rastlanmamıştır. Şeyh Gâlib'in Hüsn ü Aşk'ına nazîre olmak üzere Gülşen-i Dâniş adında bir mesnevi yazmaya başlayıp sonuna yaklaştığı, Mahmud b. Muhammed El-Geylânî'nin Menâzıru'l-İnşâ'sını şerhetmeye başladığı, mantıkla ilgili bir eser hazırlamaya girişip tamamlayamadığı bildirilmektedir (14). Sultan II. Mahmud devri olaylarından ve yeniçeriliğin ilgâsından bahseden Netîcetü'l-Vekâyi adlı tarih eseri Osmanlı Müelliflerinde Dâniş Mehmed Bey'e ait olarak gösterilir (15). Bazı kaynaklarda ise eserin Dâniş Mehmed Bey'e ait olabileceği şüpheli karşılanmakta, fakat kesin bir şey de söylenilmemektedir. Ancak, adı geçen eserin Safiye Sultan-zâde Dâniş Bey'e ait olabileceği hususunda görüşler vardır (16). Çoğunluk bu fikre yaklaşmaktadır. Dîvanından başka eserlerinin nerede olduğu bilinmemektedir.

-
- (13) Mehmed Süreyyâ, Sicill-i Osmânî, C.II, s.322; Bursalı Mehmed Tahir, Osmanlı Müellifleri, C.II, s.84
- (14) İbnü'l Emin Mahmud Kemâl İnal, Son Asır Türk Şâirleri, C.I, s.257
- (15) Bursalı Mehmed Tahir, a.g.e., C.II, s.84
- (16) İbnü'l Emin Mahmud Kemâl İnal, a.g.e., C.I, s.258; Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Dergâh Yayınları, C.II, s.190

Ârif Hikmet Bey, Tezkire-i Şuarâ'sında: "Zekâ ve dirâyet ve hâfıza ve fıtnatı şol mertebede idi ki mukâdimât-ı ulûmu temâmiyle görmeden ve esb-i istifâdeyi fezâ-yı medârise sürmeden mütûn-ı muhtasara-yı nazrâ-i ûlâda ezber ve bu takrible muhtasar dekâyıkını hod-be-hod istihrâc ederdi.

Elsine-i selâsede nazm-ı mu'tebere kâdir ve her bir lisânın dekâyıkını istihrâc ve isti'mâle muktedir bir vücûd-ı nâdir idi. Hüsn ü Aşk nazîresi, Celâl ü Cemâl nâm-ı mesnevî-yi Türkîsi ve sebk-i Fârisî'de ber-kâide-i vassafâne ibtidâr kıldığı tezkire-i şuarâsından biraz evrâk ve bazı kasâid ve gazeliyyâtı mevcuddur" demektedir (17).

Ârif Hikmet Bey şâirin üstün zekâsını, zihninin açıklığını medhederken, Türkçe, Farsça ve Arapça'yı şiirlerinde bu kadar ustalıkla kullanması sebebiyle onun nâdir bir şahsiyet olduğunu söylemektedir.

Dâniş Mehmed Bey'in üç ayrı dilde yazdığı şiirlerini dili iyi kullanması, şiir tekniği ve muhteva açısından değerlendirecek olursak iyi bir eğitim gördüğünü anlamaktayız. Ancak, araştırdığımız kaynaklarda şâirin eğitimini nerede yaptığı, kendisine kimlerin yardımcı olduğu konusunda bilgi bulamadık.

Şâirin Arapça, Farsça şiirleri de dahil olmak üzere Türkçe şiirlerinde görülen olgunluk, ustalık genç yaşta

(17) Ârif Hikmet, Tezkire-i Şuarâ, s.21b-22a

ölümüne rağmen takdir edilmelidir. Bir gazelin sonunda Esad Muhlis Paşa'yı medhederken şöyle demektedir:

Ben de güstah-âne eylersem beyân mahiyyetim
 Afv kıl zîra efendim bu hüner da'vâsıdır
 Oldı âb-ı rû-yı bâzâr-ı sühan nazm-ı terim
 Hâsidin sermâyesi ancak kuru gavgâsıdır

B- DÂNİŞ MEHMED BEY'İN SANATI:

Dâniş Mehmed Bey'den bahseden bazı kaynaklar, şâirin dîvanının yanı sıra mensur eserlerinin de olduğunu söylemektedirler. Ancak, yaptığımız araştırmalarda şâirin hiç bir mensur eserine rastlamadığımızı daha önce ifade etmiştik. Bu ve tez konumuz sebebiyle şâir olan Dâniş Mehmed Bey'in sanatını şiirlerini dikkate alarak değerlendireceğiz.

Mevcut dîvanda Türkçe şiirlerden bir miktar fazla Farsça, on adedi bulmayan Arapça şiirler vardır. Tez konumuz şairin yalnızca Türkçe şiirleri üzerine bir çalışma olduğu için değerlendirmemiz bu yönde olacaktır. Fakat, şâirin Türkçe şiirleri dışında Farsça ve Arapça şiirleri hakkında da birkaç söz söyleyebilmeyi isterdik. Çünkü, Türkçe şiirlerine dayanarak yapacağımız yorumlar ne kadar isabetli olursa olsun, şâirin şiir sanatı hakkında vereceğimiz hükümler eksik ve bir yerde yanıltıcı olacağını ifade

etmeliyiz.

İnsanlar hakkında yapılacak her türlü eleştiri zaman, olay, şahıs üçlemesi dahilinde değerlendirilmelidir. Bu değerlendirmede 45-50 varak civarındaki dîvanı düşünerek, bunu yirmibeş yıl gibi kısacık bir ömre sığdıran Dâniş Mehmed Bey'in ömrü vefâ etseydi, bu kabiliyetiyle kayda değer eserler ortaya koymasının muhtemel olduğu inancını taşımaktayız.

Bir dönemin edebiyat anlayışı değerlendirilirken devrin tarihi gözardı edilemez. Tarihî olayların, toplum hayatının ve düşünce sisteminin dönemin edebiyatını etkilediği inkâr edilemez bir gerçektir. XVIII. yüzyılda değişik alanlarda başlayan yenileşme hareketleri XIX. yüzyılda daha da kuvvetlenerek kendisini göstermiştir. Bu değişimlerin etkili bir biçimde edebiyata da yansması tabii bir neticedir. Buna rağmen, özellikle şiir sanatında muhteva dışında yeni edebiyatla klâsik dîvan edebiyatı arasında önemli bir fark görmemekteyiz. Dil, vezin ve nazım şekilleri büyük ölçüde aynıydı. Şunu da söyleyebiliriz ki, edebiyat alanındaki değişmeler devrin idarî ve siyasî değişiklikleri kadar hızlı değildi.

İşte, böyle bir devirde yetişen Dâniş Mehmed Bey'i biz klâsik dîvan edebiyatı şâiri olarak görmekteyiz.

Şâirin şiirleri her şeyden önce dil zevkine uygun, akıcı, mânâ yüklüdür. Sırf sanat yapma endişesi gözetmediği için, mânâlardaki derinlik sebebiyle okuyucuda iyi te-

sirler bırakmaktadır.

Hz. Peygamber (SAV) için yazdığı na'tlardan biri bile düşüncemizi tasdiklemektedir:

Visâlinin yolunu âh yâ Resûlullah
 Şaşırdı bu dil-i güm-râh yâ Resûlullah
 Şefâat eyle şefâat bu abd-i nâ-çâre
 Bi-hakk-ı Hazret-i Allah yâ Resûlullah
 Ulüvv-i şânını vasf eylemek ne haddimdir
 Lisânlar olmada kütâh yâ Resûlullah

Benim o âsi-yi gâfil ki kendi kendimden
 Henüz olmadım âgâh yâ Resûlullah
 Gelüb kapunda el açdım misâl-i cerrârân
 İnâyet it bana lillah yâ Resûlullah
 Bu rû-siyâhı kapundan eger idersen red
 Kime amân diye eyvâh yâ Resûlullah

O gün ki câlis olursun makâm-ı Mahmûd'a
 Bırakma Dâniş'i cân-gâh yâ Resûlullah

Münâcâtında bendlerini;

Kimseden ümmîd-i istimdâd gelmez yâdîma

Ey benim feryâd-res Rabbim yetiş feryâdîma

beytiyle bitiren şâir, her âciz kul gibi tevekkülünü samimi bir dille ifade etmektedir.

Nakşibendîliğin bir kolu olan Hâlidîyye'nin kurucusu Şeyh Ziyâeddin Mevlânâ Hâlid bin Ahmed için yazdığı mersi-

yede şâir, şeyhine bağlılığını ve vefatına üzüntüsünü şu şekilde dile getirmektedir:

.....

O gitdi lîk dâg-ı iftirâkı
 Gider mi cân-ı erbâb-ı vefâdan
 Gümansız âhenîndir yanmayan cân
 Bu mâtemden bu gamdan bu azâdan
 Gel insâf it ki eblehlik degül mi
 Vefâ ummak bu dehr-i bî-vefâdan

Azîzim göçdi Mevlânâ-yı Hâlid
 Degül mi câ-yı nefret bu fenâdan
 Belî kandîl-i arş oldu revânî
 Kesilmez feyzi bu zulmet-serâdan
 Bulurlar mürde diller cân-ı tâze
 Bu meşhedden bu hâk-i itr-sâdan

Şiirlerin genelinde tasavvufî izlere ve mistik bir derviş hüviyetine rastlamaktayız.

Münâcâtından;

Kâmil oldum sanuram kendimi noxsânım budur
 Benligim eyler beni idlâl-ı şeytânım budur

Hız. Hüseyin'in şehâdeti için yazdığı mersiyyeden;

Âh eyledikçe germî-i aşk-ı mecâz ile
 Bâg-ı derûna bâd-ı hakîkat vezân olur

Ve bir gazelinden;

Tekye-i mihnetde itdik çille-keşlik ihtiyâr

Bu tarîk-i eşk içinde tâzelerdir pîrimiz

beyitlerinde olduğu gibi daha pek çok beytinde şâirin bu özelliğini görmekteyiz.

Dâniş Mehmed Bey de klâsik bir dîvan şâiri olarak zaman zaman felekten, devirden, sevgiliden şikayet eder, küskünlüğünü belirtir:

Dosttan gördüm ziyân düşmen beni itdi zelîl

Yârdan kâm almadım agyârdan oldum hacîl

Ey kâmet-i serv-i ser-bülendim

Allah bilür ki pek gücendim

Yâr olmadı neyleyim vefâsız

Bana şu sipihr-i süst bünyâd

Güzel olan sevgili şâire iltifat etmediği için zalimdir, cefakârdır:

Zâlim beni bî-sebeb unuttun

Yer kalmadı gayrı i'tizâre

İtme inkâr cefâkâr degilsin de nesin

Hâsılı saklama gaddâr degilsin de nesin

Şâir, ulaşamadığı sevgiliye birkaç beytte de olsa bed dua etmekten geri durmamaktadır:

Sensiz kodı neyleyim beni çarh

Benden beter eylesün seni çarh

Senden felek intikâmım alsun

Hîç görmeyesin cihânda râhat

Berbâd olasin hemîşe berbâd
Gönlüm gibi sen de olma âbâd

Pertev Paşa'dan, Mehmed İzzet Paşa'dan maddî yardım umarken az maaştan şikayetini de latif bir dille ortaya koymaktadır:

Genclikde nakd-i sabrı itdi nevrerler telef
Bu'l-aceb dîvâneyiz kâbil degil ta'mîrimiz
Bu gazel bir kat dahi Dâniş olurdu bî-nazîr
Olsa ger İzzet Efendi mâil-i tanzîrimiz

Medâr-ı rızık degilmiş kemâl ü kesb-i vukûf
Ki bir atıyyeye oldu maâşımız mevkûf
Çalışdık olmadı tahsîl-i kadr-i ma'rûfa
Dirîğ olmadı âlemde kadrimiz ma'rûf

Toplumsal olaylara kayıtsız kalmasıyla ilgili mesnetsiz ithamlar dîvan edebiyatı için her zaman yapılmıştır. Konu itibarıyla Dâniş Mehmed Bey'in yeniçeriliğin ilgâsı (Vak'â-yı Hayriye) ile ilgili yazdığı kasîdenin sadece bir beyti bile bu ithamın yersizliğini ortaya koymaya yeter:

Kalsa hayretde n'ola pest ü bülend arz u semâ
K'oldı bir hamlede erbâb-ı şekâ zîr ü zeber

Şâir, duygu ve düşüncelerini dile getirmek için şâirlik gücünü göstermekten ziyade şiiri aracı ettiğini söyleyerek tevazu gösterir:

Eş'âr ile derdim itdim iş'âr
Kasdım degül arz-ı şâiriyyet

O, bir fahriye şâiri değildir. Şiirlerinde genelde alçak gönüllüdür:

Dâniş bu zemînde kasabü's-sabk olamazsın
Sen İzzet-i üstâd-ı hüner-perveri seyr it

Fakat, Dâniş Mehmed Bey şiirdeki ustalığının da farkındadır. Kimi beyitlerinde bununla övünmesi iyi bir şâir olarak en tabii hakkıdır:

Sehâb mekremeta feyz-i vasf u nâmındır
Bu nev kasîdem ile buldı iştihâr bahâr

Benim o şâir-i sâhir k'olur ifâzâmdan
Cihân-ı ma'rifetin çâr faslı çâr bahâr

Nâme-i rahm eylesem ümmîd eger Dâniş n'ola
Tıfl-ı nâzım nev-resânın çün kebûter-bâzıdır

Evsâf-ı çeşm ü la'lini yazdım o rûtbe kim
Mahmûr okursa bir gazelim neş'e-dâr olur

Ben de güstâh-âne eylersem beyân mâhiyyetim
Afv kıl zîrâ efendim bu hüner da'vâsıdır

Oldı âb-ı rû-yı bâzâr-ı sühan nazm-ı terim
Hâsidin sermâyesi ancak kuru gavgâsıdır

Âteşîn mazmûn ile virdik sevâd-ı harfe fer
Âlem-i ma'nâyı tutdı nâle-i şeb-gîrimiz

Kat' olundukça ser-i hâme gelür böyle sadâ
Dânişâ lehce-i i'câzına kurbân olayım

Hıdîv-i tab'ıma dîvânda gösterirler yer
 Yerindedir n'ola mısra'lar olsa ber-ceste
 Dâniş Mehmed Bey,
 Oynatdı kasr-ı zühdün esâsını seyl-i mey
 Raks itse Şeyh Efendi de ma'zûrdur bu şeb
 beytinde görüldüğü gibi şâirlik gücünü espri ile yoğurma-
 sını bilmektedir.

Kıl dâr-ı mülk-i hüzne şebîhûn ki mutribâ
 Şâh-ı neşât leşkeri mansûrdur bu şeb
 Olmakda berk-ı âh u figân perde-sûz-ı h^vâb
 Uşşâk hem-terâne-i tanbûrdur bu şeb
 Dânişâ bezm-i meye n'eyleyelim gelmez yâr
 Sâkî vü mutrib ise meyle gelür neyle gelür
 Âh eyledikçe şu'le-i cevvalle-i figân
 Âvâz-ı sâz giryede devr-i revân olur

beyitlerinde de görüldüğü gibi şâir, çok az sayıda da olsa
 musıkî ile ilgili lafızları şiirlerinde kullanmıştır.

Şiirdeki kalite muhteva ve şekil açısından değeri-
 lenildiğine göre, Dâniş Mehmed Bey'in şiir sanatı hakkında
 söylenebilecek sözler hiç de sıradan bir şâir olmadığı
 görüşünün onaylanacağı inancındayız:

Âyine-dâr-ı tal'at esrâr-ı nâz olur
 Hayran keyfi şîve-i bütün nigâhının
 Devr-i adlinde temâm itmek için noksânın
 Burc-ı mîzânı arar sûk-ı sipihr içre kamer

Âh eyledikçe çarha gerer germ olub felek
 Fark-ı şerârem üzre Süreyyâ-feşân olur
 Kurbân âl-i Ahmed ü evlâd-ı Haydar'a
 Bezm-i fenâda câm-ı ecel nûş-ı cân olur
 Müdâm şebnem ile iddihâr-ı gevher ider
 Kudûm-ı pâkine itmek için nisâr bahâr
 Derdim derûnı fart-ı mahabbetle söylesem
 Havfım budur ki nakd-i diyânet ziyân olur

Dâniş Mehmed Bey, şiirlerinde sanat yapma kaygısı
 gözetmese de (nadir beyitleri hariç) pek çok edebî sanatı
 beyitlerinde rahat, akıcı bir üslûpla kullanmıştır:

Leşker-i mihnet hücûm itdi dil-i nâ-şâdım
 Gerdiş-i çarh-ı felek kasd eyledi ber-bâdım
 (teşhis, tenâsüb, istiâre, mübâlağa)

Dostdan gördüm ziyân düşmen beni itdi zelîl
 Yârdan kâm almadım agyârdan oldum hacîl
 (tenâsüb, tezat, leff ü neşr)

Benim o âsî-yi gâfil ki kendi kendimden
 Henüz olmadım âgâh yâ Resûlullah
 (sihr-i helâl)

Bilmem o gün imâme-i pür-hûn-ı Murtaza
 Mîzân-ı adl-i Hakk'da ne denlü girân olur
 (tecâhül-i ârifâne, tenâsüb, telmih)

Zîr-i zülfünden eger ruhsârın olsa âşîkâr
Berhemen İslâm-ı küfr-âmîzi eyler ihtiyar
(tenâsüb, tezat, leff ü neşr)

İtme inkâr cefâkâr degilsin de nesin
Hâsılı saklama gaddâr degilsin de nesin
(tenâsüb, leff ü neşr, tekrar)

Kaddindir hayâlim kıyâmet degil
Kıyâmet ne Tûbâ-yı cennet degil
(rücu', tenâsüb, tekrar)

Dergeh-ı lütfuna bır sâ'il-ı kemter Hâtem
Bir siyâhi kulıdur bâbına Sultan Sencer
(telmiş, tenâsüb)

Beni Mecnûn iden ki gönlümdür
Leylî-i mülk-i ten ki gönlümdür
(cem', telmiş, tenâsüb, teşbih)

Âh eyledikçe şerhalarım şerh-ı hâl ider
Her bir zebâne-i şererim bir zebân olur
(iştikak, tenâsüb, teşhis)

Birleşdi harf-i nefyide gûyâ elifle lâm
İsbât olundu vasl ikilik buldu ihtilâm
(tevriye, tezat, iştikak)

Kanı sâkî ol la'l-gûn câm-ı mey
Tırâz-ı külâh-ı Cem ü tâc-ı Key
(nidâ, telmiş, tenâsüb)

O çeşm-i mestin eger meyl iderse şehbâzım
 Ana bu murg-ı dili virme bir şikâr mıdır
 (istifham, tenâsüb)

Atdın beni dūzah-ı firâka
 Bildim ki günâh imiş mahabbet
 (hüsn-i ta'lil, tenâsüb)

Bunların yanı sıra, şâirin sanatı hakkında söyleyebileceğimiz diğer bir husus mazmunlardaki orjinallığıdır. İşte, Dâniş Mehmed Bey'in şiirdeki ustalığını ortaya koyan bu orjinalliklerin bir şâir olarak onu yücelteceği kanaatindeyiz:

Gerçi düşmez ben gibi hâke hayâl-i vuslatın
 Lîk ma'mul eylerim sende nevâl-ı re'fetin
 Anlamam hâk-i hamîrimden nişân bihteri
 Hâkim ammâ hâk-dân-ı âlemin müstakzeri
 Âh eyledikçe maşrık-ı sînem safâlanub
 Mîhr-i Hasen'le gıpta-ı işrâkıyân olur
 Görmez misin ki ba'd-ı gam-ı Kerbelâ felek
 Şîrâze-bend-i nusha-i nazm-ı zamân olur
 Adû ârâm-h^vâh-ı câhdan bîm ile şîvende
 Olurdı lâ-muhâle şîr ber-kayn olsa derende
 Böyle hû hû ko disün zâhid-i ser-mest-i riyâ
 Dem olur bezm-i meye ol dahi heyheyle gelür

Sirişk-i mevc-zenim cû-yı intizâr mıdır
 Agardı çeşm-i terim bilmem Ak Pınar mıdır

Dâniş Mehmed Bey, seksen gazelinde mısra sonlarında kâfiye olarak onsekiz harf kullanmıştır. Şiirlerde kâfiye ve redif olarak en çok Türkçe kelime ve eklerin tercih edildiğini görmekteyiz.

Çok az sayıda da olsa bazı beyitlerde vezinlerde bozukluklar mevcuttur:

O ancak seçer akdan karayı
 Bu da fark ider subhını şâmını
 Rûzgâr-ı bahârdır bilsen
 Serv kaddin ne bâga mâildir.

Aruz kusurlarından olan zihaf ve imâleyi Dâniş Mehmed Bey'in şiirlerinde de yer yer görmekteyiz:

Nümûd-ı simiyâ âsârı câhî nakş-ı bâtıl bil
 Ne câhî çarh-ı efsûnkârı yekser çâh-ı Bâbil bil
 Dil-i bîmârimiz neşter-hôr âzâr müjgândır
 Reg-i nezzâremiz hûn-bârdır çeşm-i kebûdundan

Devrin bir özelliği olarak, şâir de "-ân"la biten heceleri pek çok yerde bir buçuk hece olarak almıştır:

Âyîne-dâr-ı tal'at esrâr-ı nâz olur
 Hayrân keyfi şîve-i bütün nigâhının
 Hezerân nev-cüvân sîm-ten hâk oldu âlemde
 Nice genc eyledi pinhân bu vîrâne-i âlem

- + - - / + - + - / + + -

Fâilâtün-Mefâilün-Feilün (1)

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

Feilâtün-Feilâtün-Feilâtün-Feilün (11)

- - + / - + - + / + - - + / - + -

Mef'ûlü-Fâilâtü-Mefâîlü-Fâilün (13)

+ + - - / + + - - / + + - - / + + - -

Feilâtün-Feilâtün-Feilâtün-Feilâtün (1)

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

Fâilâtün-Fâilâtün-Fâilâtün-Fâilün (14)

+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

Mefâilün-Feilâtün-Mefâilün-Feilün (8)

+ - - - / + - - - / + - -

Mefâîlün-Mefâîlün-Feûlün (3)

- - + / + - + - / + - -

Mef'ûlü-Mefâilün-Feûlün (1)

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Mefâîlün-Mefâîlün-Mefâîlün-Mefâîlün (9)

+ - - / + - - / + - - / + -

Feûlün-Feûlün-Feûlün-Feûl (1)

- - + / + - - + / + - - + / + - -

Mef'ûlü-Mefâîlü-Mefâîlü-Feûlün (5)

+ + - - / + - + - / + + -

Feilâtün-Mefâilün-Feilün (1)

+ + - - / + + - - / + + -

Feilâtün-Feilâtün-Feilün (1)

Kalıplarını Dâniş

Mehmed Bey'in yalnızca Türkçe şiirlerini göz önünde bulundurarak tesbit ettik. Buna göre, şâir şiirlerini en fazla,

- + - - / - + - - / - + - - / - + -
Fâilâtün-Fâilâtün-Fâilâtün-Fâilün

- - + / - + - + / + - - + / - + -
Mef'ûlü-Fâilâtü-Mefâîlü-Fâilün

+ + - - / + + - - / + + - - / - + -
Feilâtün-Feilâtün-Feilâtün-Feilün

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -
Mefâîlün-Mefâîlün-Mefâîlün-Mefâîlün

kalıplarını kullanarak yazmıştır.

C- DÂNİŞ MEHMED BEY'İN ESERİ:

Dâniş Mehmed Bey'in elimizde bulunan tek eseri dîvânıdır. İstanbul kütüphanelerindeki katalog ve defterlerden yaptığımız araştırmalarda dîvanın yedi nüshasını tesbit ettik.

İleride, bununla ilgili çalışma yapacak araştırmacılara yardımcı olması bakımından her bir nüshanın manzûme adedi, başlıkları ve manzûmelerin hangi dilde yazıldığı, dîvandaki sıra takibine bağlı kalarak, çalışmamıza ilave edilmiştir.

Dâniş Mehmed Bey'in Dîvanı ölümünden sonra üvey kardeşi İrfan Paşa ve dostlarından Süleyman Fehim Efendi tara-

fından tertîb edilmiştir (1). A nüshasının diğer nüshalarla karşılaştırılarak onaylandığını sonradan cetvellemesinden anlamaktayız. Bu sebeple biz de asıl nüsha olarak A nüshasını kabul ettik.

İbnü'l Emin Mahmud Kemâl İnal'ın Son Asır Türk Şâirleri adlı eserinde yer alan ve İrfan Paşa tarafından yazılan terceme-i halde;

"1249'da Vidin'de Ağa Hüseyin Paşa merhûmun mektupçuluk hizmetinde bulunduğum halde mumâileyhin [Dâniş Bey'in] eş'ârı tertîb yanı bu vechile dîvan şekline va'z olunup Dersaadete getirilerek Dâniş Bey'in ehîbbâsından Sahhâf Hacı Hızır Efendi merhûm, birkaç gün mütâlaa etmek üzere bu nüshayı abd-i fakirden ahz ile bir müddet gaybûbet edip teksir-i nüshale temettu etmek için ta'lik hattatı sade-levh ve hatâ ve sevâbı gayrı farik Üsküdarlı Abdi Efendi'ye istinsah ettirmekle o nüsha teksür ederek ele geçdikçe sehv ü hatâdan gayr-ı hâli olduğu görülmüştür ve dîbâce-i mezkûr dahi müellifinin hâl-i hayatında neşr ü ilânı gayr-ı câiz derecede mesâvi-i ahvâlden bahisle şikâyet-i rüzgârı mütazammın bir eser-i belîğ olmakla sadr-ı esbâk Âli Paşa merhumla sözü sebk ederek vâki olan emri üzerine tebyîz ve kendilerine takdim olunup ekser-i zevât taraflarından istinsah edildiğinden nüsha-i kesîresi eyâdi-i sühanverânda dâir ve maadası alâhalihim mahfuzu

(1) İbnü'l Emin Mahmud Kemâl İnal, Son Asır Türk Şâirleri dip not 1, C.I, s.258

abd-i kasırdır ve iş bu terceme-i hal dahi muahheren kalemle alınarak iş bu nüsha-i sahihaya derc ve ilâve olunmuştur" (2) denilmektedir.

Yukarıda bahsi geçen ve bu satırların ilave olduğu söylenen nüsha, istinsah edenin Üsküdarlı Abdi Efendi oluşu, ta'lik hattıyla yazılışı ve araştırması yapılan nüshalar içinde en güzel ve itinalı hazırlanması sebebiyle bizim de esas nüsha kabul ettiğimiz A nüshası olması ihtimali büyüktür. Ancak, şimdiye kadar yaptığımız araştırmalarda yukarıda bahsi geçen satırlar A nüshasında bulunmadığı gibi tesbit ettiğimiz diğer nüshalarda da yoktur.

Çalışmamızda nüshalar arasında manzûme adedi bakımından büyük farklılıklar olmadığını tesbit ettik. Adet bakımından A, B, C ve G nüshalarında 153 manzûme, D nüshasında Türkçe bir kıt'anın eksikliği sebebiyle 152 manzûme vardır. E nüshasında Türkçe bir kıt'anın fazlalığı sebebiyle 154 manzûme ve F nüshasında da Türkçe bir gazel, Farsça 2 kıt'a ve Farsça 2 beytin eksikliği yüzünden 148 manzûme mevcuttur.

Dîvanın ilk manzûmesi terci-i bend şeklinde Türkçe münâcâttır. Münâcâttan sonra birbirini takip eden üç na't vardır. Bunlar, Arapça-Farsça (mülemmâ), Farsça ve Türkçe olmak üzere kasîde şeklinde yazılmış manzûmelendir. Dîvan-da yer alan altı tahmisin üçü Türkçe, üçü de Farsçadır.

(2) İbnü'l Emin Mahmud Kemâl İnal, a.g.e. C.I, s.258

Türkçe olan tahmislerden birinin konusu na'ttır. Hz. Hüseyin'in şehâdeti ve Şeyh Hâlid-i Bağdâdî'nin vefatı üzerine yazılmış kasîde tarzında iki Türkçe mersiye vardır. Yine dîvanda, kasîde tarzında dört medhiye yer almaktadır. Bunlardan Mevlânâ Celâleddin hazretleri ve vezir Mehmed İzzet Paşa için yazılan manzûmeler Türkçedir. Âkif Paşa ve Şeyh Hâlid-i Bağdâdî medhiyeleri ise Arapçadır. Şeyh Hâlid-i Bağdâdî için terkîb-i bend şeklinde, kendi şeyhi için mesnevî şeklinde iki niyaznâme mevcuttur. Bunlarla birlikte birisi Türkçe, birisi Farsça, diğeri de Arapça olmak üzere üç kasîde daha vardır. Türkçe olan kasîde Vak'a-yı Hayriye ile ilgili ve sultan II. Mahmud'a yazılmış medhiyedir. Yine dîvanda bir Arapça müzdevic muhammes, bir Türkçe terci-i bend, bir Türkçe müzdevic murabba, bir Farsça tardiyye, Fuzûlî'nin müseddesine nazîre olan Türkçe bir müzdevic müseddes ve bir Türkçe ta'sir mevcuttur. Daha sonra sırasıyla terkîb-i bend şeklinde bir Türkçe sâkinâme, Türkçe, Farsça ve Arapça olmak üzere seksen gazel, bir Türkçe lugaz, Türkçe, Farsça ve Arapça olmak üzere yirmibeş kıt'a, Arapça bir manzûme ve Türkçe ve Farsça olmak üzere onsekiz beyit mevcuttur.

Yukarıdaki tasnife göre Dâniş Mehmed Bey Dîvanı'nda nazım şekli olarak iki terci-i bend, onüç kasîde, seksen gazel, iki terkîb-i bend, altı tahmis, bir mesnevî, bir muhammes, bir murabba, bir tardiyye, bir müseddes, bir ta'sir, yirmibeş kıt'a, bir nazım, onsekiz beyit yer al-

maktadır.

Dîvanda altmışsekizi Türkçe, yetmişbeşi Farsça, sekizi Arapça, birisi Arapça-Farsça, birisi de Türkçe-Arapça mülemmâ olmak üzere yüz elliüç manzûme mevcuttur.

DİVANIN NÜSHALARI:

1) A nüshası: İst. Üniv. Ktp. TY. Nu.1478

208 x 123 (145 x 77) mm., 45 yaprak, 19 satır, ta'lik, Seyyid Abdi Efendi, 1245 H./1829-30 M.; âherli sarı, pembe, açık yeşil kağıt; başlıklar ve mahlaslar kırmızı mürekkeple, bazı sayfalar yıldızlı çiçek motifli, münâcât ve gazel bölümü başlığı tezhipli, cetvelli; mıklepli, salbek şemseli, cetvelli, kenarları renkli çiçek motifli cilt.

Başı: *شکر محنت هجوم ایندی دل ناشادمه
کردش جرخ فلک قصد ایلدی جربادمه*

Sonu: *یو در بزم صبح ان مسته بییگر کند بازی
می اندر شبته و خورشید در خاور کند بازی*

(1 münâcât, 3 na't, 6 tahmis, 2 mersiye, 4 medhiye, 2 niyaznâme, 3 kasîde, 1 muhammes, 1 terci-i bend, 1 murabba, 1 tardiyye, 1 müseddes, 1 ta'şir, 1 sâkinâme, Türkçe, Farsça ve Arapça olmak üzere 80 gazel, 1 lugaz, 25 kıt'a, 1 manzûme, 18 beyit yazılıdır.)

- 2) B nüshası: İst. Üniv. Ktp. TY. Nu.1943
 180 x 120 (118 x 73) mm., 50 yaprak, 17 satır,
 ta'lik, Seyyid Abdi Efendi, 1245 H./1829-30 M.;
 âherli kağıt; başlıklar ve mahlaslar kırmızı
 mürekkeple; mıklepli, deri cilt üzeri farklı
 renkte deri çerçevesi, çerçeve ve mıklep üstü
 yaldız süslemeli cilt.

Başı: لشکر محنت مجوم استدی دل نا شادمه
 کردش جرم فلک قصد ایلدی جربادمه

Sonu: چو در بزم صبح ان مست مه بیگر کند بازی
 می اندر شیت و خورشید در خار و کند بازی
 (1 münâcât, 3 na't, 6 tahmîs, 2 mersiye, 4 med-
 hiye, 2 niyaznâme, 3 kasîde, 1 muhammes, 1 ter-
 ci-i bend, 1 murabba, 1 tardiyye, 1 müseddes,
 1 ta'sîr, 1 sâkinâme, Türkçe, Farsça ve Arapça
 olmak üzere 80 gazel, 1 lugaz, 25 kît'a, 1 man-
 zûme, 18 beyit yazılıdır.)

- 3) C nüshası: İst. Üniv. Ktp. TY. Nu.9842
 180 x 110 (135 x 77) mm., 55 yaprak, 17 satır,
 ta'lik, Seyyid Abdi Efendi, 1245 H./1829-30 M.;
 âherli kağıt; başlıklar ve mahlaslar kırmızı
 mürekkeple, münâcât ve gazel bölümü başlığı
 tezhipli, cetvelli; çârkûşe meşin, ebrûlu kağıt
 kaplı cilt.

Başı:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 لله الحمد قبل كل كلام بصفات الجلال والكرام
 (Îrfan Paşa'nın yazdığı dîbâce ile başlar.)

Sonu: جو در بزم صبح ان مست ما بيگر کند بازی
 می اندر شبته و خورشید در خاور کند بازی

(1 münâcât, 3 na't, 6 tahmis, 2 mersiye, 4 medhiye, 2 niyaznâme, 3 kasîde, 1 muhammes, 1 terci-i bend, 1 murabba, 1 tardiyye, 1 müseddes, 1 ta'sîr, 1 sâkinâme, Türkçe, Farsça ve Arapça olmak üzere 80 gazel, 1 lugaz, 25 kıt'a, 1 manzûme, 18 beyit yazılıdır.)

4) D nüshası: İst. Üniv. Ktp. TY. Nu.2907

194 x 140 (140 x 84) mm., 45 yaprak, 19 satır, nesih (15a-18a arası), ta'lik, Hâfız İbrahim Nâsib, âherli kağıt; başından 15b dahil başlıklar kırmızı mürekkeple, sonraki manzûmeler başlıksız; modern süslü, yaldızlı, tuğralı, meşin kabartmalı cilt.

Başı:

دیوان دانش افندی
 بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 لشکر محنت هجوم ایتدی دل ناسادمه
 کردش چرخ فلک قصد ایلدی بر بادمه

Sonu: جو در بزم صبح ان مست ما بيگر کند بازی
 می اندر شبته و خورشید در خاور کند بازی

(1 münâcât, 3 na't, 6 tahmis, 2 mersiye, 4 med-

hiye, 2 niyaznâme, 3 kasîde, 1 muhammes, 1 terci-i bend, 1 murabba, 1 tardiyye, 1 müseddes, 1 ta'sîr, 1 sâkinâme, Türkçe, Farsça ve Arapça olmak üzere 80 gazel, 1 lugaz, 24 kit'a, 1 manzûme, 18 beyit yazılıdır.)

5) E nüshası: Sül. Ktp. TY. Tarlan, Nu.19

225 x 150 (170 x 94) mm., 49 yaprak, 17 satır, ta'lik, filigranlı beyaz kağıt; başlıklar kırmızı mürekkeple; çârkûşe meşin, ebrûlu kağıt kaplı cilt.

Baş: دیوان بلاغتمندن دانش نکته دان
شکر محنت هجوم ایندی دل ناشادمه
کردش بخرخ فلک قصد ایلمدی جو بادمه
Sonu: جو در جزم صبوح ان مست مه پیکی کند بازی
می اندر شینت و خورشید در کند بازی

(1 münâcât, 3 na't, 6 tahmîs, 2 mersiye, 4 medhiye, 2 niyaznâme, 3 kasîde, 1 muhammes, 1 terci-i bend, 1 murabba, 1 tardiyye, 1 müseddes, 1 ta'sîr, 1 sâkinâme, Türkçe, Farsça ve Arapça olmak üzere 80 gazel, 1 lugaz, 26 kit'a, 1 manzûme, 18 beyit yazılıdır.)

6) F nüshası: Sül. Ktp. TY. Esad Efendi, Nu.2635

225 x 158 (162 x 98) mm., 47 yaprak, 17 satır, nesih (başından 15a'nın 5. satırı dahil kısım),

ta'lik, kalın beyaz kağıt; başından 14a dahil başlıklar kırmızı mürekkeple, sonraki manzûmeler başlıksız; mukavva kapak, ebrûlu kağıt kaplı cilt.

Başı: لشکر محنت هجوم ایندی دل ناشادمه

کردش یرخ فلک قصد ایندی جربادمه

Sonu: عشق مجازی بجز ایندی جوینه ای جوی

سایه کده اکلرکه حقیقت بلا اینش

(1 münâcât, 3 na't, 6 tahmis, 2 mersiye, 4 medhiye, 2 niyaznâme, 3 kasîde, 1 muhammes, 1 terci-i bend, 1 murabba, 1 tardiyye, 1 müseddés, 1 ta'sîr, 1 sâkinâme, Türkçe, Farsça ve Arapça olmak üzere 79 gazel, 1 lugaz, 23 kıt'a, 1 manzûme, 16 beyit yazılıdır.)

7) G nüshası: İst. Üniv. Ktp. TY. Nu.287

230 x 163 (145 x 94) mm., 49 yaprak, 17 satır, rik'a, âherli kağıt; başlıklar kırmızı mürekkeple; mıklepli, çârkûşe meşin, ebrûlu kağıt kaplı cilt.

Başı: لشکر محنت هجوم ایندی دل ناشادمه

کردش یرخ فلک قصد ایندی جنیادمه

Sonu: بودر بزم صبوح ان مسته بیگو کند بازی

می اندر شیت و خورشید در بیگو کند بازی

(1 münâcât, 3 na't, 6 tahmis, 2 mersiye, 4 medhiye, 2 niyaznâme, 3 kasîde, 1 muhammes, 1 terci-i bend, 1 murabba, 1 tardiyye, 1 müseddés,

1 ta'sir, 1 sâkinâme, Türkçe, Farsça ve Arapça olmak üzere 80 gazel, 1 lugaz, 25 kıt'a, 1 manzûme, 18 beyit yazılıdır.)

METNİ TESBİT EDERKEN TAKİB EDİLEN YOL:

Merhum hocam Mehmed Çavuşoğlu'nun tenkidli basım çalışmalarını örnek aldığımız için, dip notta yer alan numaralar manzûmenin kaçınıcı beyti olduğunu göstermektedir. Bu sebeple, bu numaralar sıra takip etmemektedir.

Şâirin Farsça ve Arapça şiirleri teze alınmadığı için, takip edilen sayfa numaraları A nüshasına göre atlatılmıştır. Ancak, Farsça ve Arapça şiirleri (yine A nüshasına göre) dip notlardan sonra sayfa numaraları ve başlıklarıyla belirtilmiştir.

Çalışmamızdaki kelimelerin vokallerindeki okunuş farklılıkları (yuvarlak-düz) yazılışlarındaki farklılıklar sebebiyledir (Örnek: *دکول* - *دکل* gibi)

İsmin sonuna gelen iyelik eklerinin vokalleri yazılmamışsa düz vokalli, yazılanlar ise olduğu gibi yuvarlak vokalli gösterilmiştir.

Birleşik isim ve sıfatlar arasına bir çizgi (-) konulmuştur.

Metindeki müstensih yanlışı olarak atlanmış hece ve kelimelerin yerine vezni ve anlamı tamamlamak için tarafımızdan ilave edilen kısımlar [] işareti içine alınmıştır.

Aynı beyitteki nüsha farkları belirtilirken kelimeler arasına (/) işareti konulmuştur.

Karşılaştırmada eksik ek veya kelimeler dip notta (-) işaretiyle belirtilmiştir.

Manzûmede, birden fazla yer alan aynı kelimelerde nüshalara göre farklılık varsa dip notta numarasız olarak gösterilmiştir.

[DĪBĀCE ^x]

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Lillahi'l-ḥamdu ḳable külli kelāmin bi-sıfāti'l-celāli ve'l kirāmi manẓūme-i ḥamd ü ḡenā ol nāẓım-ı silsile-i mükevvenāt olan Ḥalīḳ-i bedāyi'-i kevn ü mekāna ḥaḳīḳ ü sezādır ki nev'-i insānī "Ḥalāḳa'l-insāne 'alle-mehü'l-beyān" ile ser-efrāz ve nefis-i nāṭıḳa ile cins-i ḥayvāndan mümtāz eyledi ve ṣalātü nā-miyāt maṭla'-ı dīvān-ı ḳudret-i Kibriyā maḳṭa'-ı ḳasāyid-i silsile-i enbiyā ḥabīb-i Ḥudā ḥ^vāce-i her dü serā Muḥammed el-Muṣṭafa 'aleyhi ṣ-ṣalātü ve t-teḥāyā efendimiz ḥazretleriniñ Ravza-i muṭahharalarına niṣār ü iṣār olunur ki "İnne mine'ş-şi'ri el-ḥikmetü" "İnne'l-beyāne lesiḥrā lisān-ı mu'ciz" beyānlarıyla mahiyyet-i şi'ri ta'rīf ve beyān buyurdılar: ve dürūd-ı nā-ma'dūd āl ve aṣḥābı ṣāhid ve meṣḥūd üzerine olsun ki her birileri rāviyān-ı eḥādīs-i Nebevī ve nāḳilān-ı āṣār u aḥbār-ı Muṣṭafavīdirler ammā ba'dü ḥāk-pāy-ı hüner-mendān-ı zemān ḥāme-i ṣikeste-zebān Fehīm-i 'āciz ü nā-tüvān bu vechile ṣaḥīfe-pīrā-yı taḳrīr ü beyān olur ki naẓm-ı suḥen dībāce-i dīvān-ı 'aşḳ est, suḥen nev-bāde-i bustān-ı 'aşḳ est, ḥıredrā kar-bārı cüz-i suḥen nīst. Cihānrā yād-gārı cüz-i suḥen nīst. Eṣ'ār-ı ma'nīdār gevher-i girān-māye-i

^x Dībāce metni yalnızca C nüshasında mevcuttur.

kān-ı vücūd ve aḥter-i bülend-pāye-i sipihr-i maḫşūd
oldığı teslīm-kerde-i erbāb-ı istidlāl-i kuyūd ve müsəl-
lem-i aşḫāb-ı 'ıyān ve şühūd olmağın kulūbu's-şufarā
ḫazāin-i ilāhī ve muhīṭ-i envār-ı nā-mütenāhī olduğu
lillah-i künūzün taḫte'l-'arşi mefātiḫuhā el-sinetü's-
şu'arā āşarıyla bāhir ve müberhendir. Bina'en 'aleyh
vādī-i belāğat ve feşāḫatde pūyān olan şā'irāne-i mu'ciz-
beyān zamānında eş'ār ve āşarını cem' ve tertibe muvaffak
olamadığı şüretde āşār-ı mezkūreniñ mürür-ı ezmān ve
inkılābāt-ı avān sebebiyle zāyi' ve telefden vikāyesi
huşuşuna ihtimām ve diḫkat ü nāzımınıñ daḫi rahmetle yād
ve tiżkārı esbābına şarf-ı naḫdine-i himmet eylemek
rātibe-i 'uhde-i suhen-verān ve farīza-i zimmet hünər-
perverān olmağla şāhib-i tercümeniñ eḫibbā ve aşdikāsi
derdest bulunan eş'ār ve āşarını ba'd-ı vefātihi cem'
ve tertib 'ayn "Bāki kalan bu ḫubbede bir ḫoş şadā imiş"
mazmūnını der-piş iderek nāmını cerīde-i rūzgāra ḫayd ve
tezhībe bezl-i yārā-yı rūyet itmiş olduklarına mebnī
şāhib-i tercüme ile bu 'abd-i 'āciz; El-ervāḫü cünūdun
mücennede "Femā te'ārif fīha ebtelefe vemā tenākara
minha iḫtelefe" medlūlunca 'ālem-i ervāḫda rūḫānī kesb
olunan āşināyı ve ülfet-i 'ālem-i eşbāḫda daḫi icrā ve
mecālis-i unsā elinde idāre-i aḫdāḫ-i müşā'are ve mūka-
leme olunarak selāfetü's-şahbā-yı ḫulūş ve mevālātıyla
ser-mest olduğımız ecilden biṭāne-i aḫvāline vāḫıf oldı-
ğımız mertebe terceme-i ḫāli keşide-i silk-i mıştār tak-

rîr ü beyân olunmuşdur. Zemânımızda bulunan gürûh-ı şâ'irânîñ ser-bülend-i ercümendi Mehmed Dâniş Bey Efendi vüzerâ-yı 'izâmdan Hasan Paşa-zâde mîr-ağûr-ı evvel pâye-i celîlesiyle mübeccel Hasan Beg'iñ maḥdûm-ı necâbet-mersûmı silahşorân-ı ḥâşşadan 'Ali Beg'iñ şulb-ı pâkinden âsitâne-i ma'ârif-i âşiyânde biñ ikiyüz yigirmi senesi saḥa-pîrâ-yı 'âlem-şuhûd ve kımât-merâ-yı mehd-i vücûd olub âgûş-ı dâye-i feyz-i isti'dâdda neşv ü nemâ bularak fark-ı sevâd u beyâz ve temyîz-i cevâhir-i a'râz eyledikde muḥaddemât-ı 'ulûm-ı 'Arabiyyeyi Malatyalı İbrahim Efendi'den aḥz ü taḥşîl ü 'ilm-i Fârisî ve fenn-i şî'r ve edebiyâtı âsumân-ı faẓl ü kemâliñ mihr-i ḥâveri ve debistân-ı nazm u eş'ârın h'âce-i suhen-veri 'Abdü'lḳâdir Kirâmî Buḥârayî'nin mişkât-ı faẓl u 'irfânından iḳtibâs-ı envâr-ı ma'lûmât iderek nazm-ı mukatteb;

Ez gülzâr-ı ma'nâ der be-rûy min küşâd

Tâ mufallim ze be çüb-ı gül merâ bülbül şodem diyerek gülistân-ı ma'ârifde bülbül-i güyâ ve bir şâ'ir-i mezâmin-pîra olub çevgân-ı sa'ÿ ü fikretle meydân-ı suhen-veride kûy-ı ribâ-yı belâgat ve 'arşa-i suhendânide şu'arâ-yı 'aşrîni musâbaḳat Dîvân-ı Hümâyûn kalemine müdâvemet ve Mühimme Odası'na me'muriyyet ile iktisâb-ı nam u şöhret itmiştir. Akranı meyânında faẓl u hüner ile mümtâz ü şîme-i mürüvvet ile ser-efrâz olub izâ'at-ı evḳâtda müctenib ve ale'd-devâm edeb ü kemâli müktesib ve erkân-ı Naḳşibendiyeden ḳuṭbü'l-'ârifîn Şeyḫ Ḥâlid Ziyâeddîn

Bağdādī Hāzretleri'nin hulefāsından El-ḥāc Ahmed Efendi Hāzretleri'nden aḥz-ı dest-i inābet iderek taşfiye-i ḳalbe sā'ī bir zāt-ı pāk i'tikād olub elsine-i şelāse de inşā-yı nazm u eş'āra ḳādir olmağla 'Arabī şifrleri elfāzında dūrer-i ma'āni-kāmin ve seb'a-i mu'allāḳaya sāmin ve lehce-i şu'arā-yı İrān-zemīn üzre keşide-i silk-i nazm eylediği ḳaşāyid ve ḡazaliyyātı cidār-ı ka'be-i 'irfāna ta'līḳa-sezā olduğu ḥāricden ityān-ı delīl ü burhāndan müstāgnī ve da'vā-yı şādikā-nemizde mevcūd ve manzūr olan āşārı delīl-i kāfidir. Eger 'ömri vefā idüb bir mürebbi-ḳadr ve anıñ abyārı luḡf ve iltifātıyla perveriş-yafte olsa idi nice nice āşār-ı ḳalemleri yādgār-ı rūzgār olacağı bāhir u āşikār ise de 'unfuvān-ı cevānīde biñ ikiyüz kırk beş senesi bu ribāḡ-ı devrden na-kām ve na-murād-güzer ve 'ālem-i melek-i cāvidāniye 'azm u sefer itmekle aḥibbā-yı aşdıḳāsın āteş-i iftirāḳıyla ta-be-maḥşer sūzān u ḥākister itmektedir. İrtihāllerine Dīvān Ḳalemi ketebesinden Ṭālib Efendi'niñ;

Genc idi Dāniş Beg itdi irtihāl 1245

tārihini ve şaḥḥāf El-ḥāc Hızır Efendi;

Cennet-i 'aliyyeye itdi rūḥ-ı Dāniş Beg şu'ūd 1245
tārihini tirāşide-i seng-i āşār itmişlerdir. Raḥmetu'l-lahi 'aleyh.

DANIŞ MEHMED BEY DİVANI

(Türkçe Manzûmeler)

DĪVĀN-I DĀNİŞ EFENDİ *

DĪVĀN-I BELĀĀTINDAN DĀNİŞ-I NÜKTEDĀN **

BİSMİLLAHİRRAHMĀNİRRAHĪM ***

I

-- + -- / -- + -- / -- + -- / -- + --
 Fā'ilātün-Fā'ilātün-Fā'ilātün-Fā'ilün

- 1b 1. Leşker-i miñnet hücüm itdi dil-i nā-şādıma
 Gerdiş-i çarḡ-ı felek kaşd eyledi ber-bādıma
2. Pençe şaldı şir-i ġam cān-ı elem mu'tādıma
 Māye-baḡş oldı havādiş āh-ı āteş-zādıma
3. Cūş-ı seyl-āb-ı sitem virdi ḡalel bünyādıma
 Olmuşum maḡşūr-ı ġam yok bir gelür imdādıma
4. Bilmezim rüz-ı ezel ġam mı yazılmış adıma
 Āh bir kez vāḡıf olsam ḡikmet-i icādıma
5. Kimse mi'mār olmadı ḡalb-i ḡarāb-ābādıma
 Ye's pey-der-pey şitāb eyler mübārek-bādıma
6. Kimseden ümmid-i istimdād gelmez yādıma
 Ey benim feryād-res Rabbim yetiş feryādıma

I A.1b, B.1b, C.5b, D.1b, E.1b, F.1b, G.2b

* D, ** E, *** D

1 ber-bādıma: bünyādıma G

6 feryādıma: imdādıma B, C, G

II

- (1b) 1. Zāt-ı pākīndir cihānı hiçden var eyleyen
Hāke temkīn-baḡş olub eflākı devvār eyleyen
2. Aşl-ı vāhıdden bu deñlü fer‘i izhār eyleyen
Bir güneşden bunca zerrātı bedīdār eyleyen
3. Aşlı maḡcūb eyleyüb fer‘i nümū-dār eyleyen
Zerreyi nā-ber-ķarār mihr[i] envār eyleyen
4. Kālb-i ehl-i ‘aşkı gevher-rīz-i esrār eyleyen
Kātreysi bir luṭf ile deryā-yı zehḡār eyleyen
5. Dehrden cān u dilim tā böyle bīzār eyleyen
Hālkdan nevmīd idüb derd ile nā-ķār eyleyen
6. Kimseden ümmīd-i istimdād gelmez yādıma
Ey benim feryād-res Rabbim yetiş feryādıma

II A.1b, B.1b, C.5b, D.1b, E.1b, F.1b, G.2b

1 hiçden: hiç iken G

2 bunca: nice D, G

3 Zerreyi nā-ber-ķarār: Zerre-i bī-tāb u ķarār G

4 zehḡār: zehḡār B, C, D, F, G

6 feryādıma: imdādıma B, C, G

III

- 2a 1. K̄alrimi bir iř mi iřsānıñla mesrūr eylemeñ
 Bir nazarla öyle biñ vırāne ma'mūr eylemeñ
2. Feyziñe nezdik idüb aġyārdan dūr eylemeñ
 Sīnemi hüznüñle bir kāşāne-i sūr eylemeñ
3. 'Av idüb 'iřyānımı lütfuñla manzūr eylemeñ
 Çeşm-i nā-bīnā-yı cān-ı zārı pūr-nūr eylemeñ
4. Gerçi lāyıkdır beni bu rütbe mehcūr eylemeñ
 Hātırım endiše-i firkatle meksūr eylemeñ
5. Tāli'im böyle siyāh ü bahtımı şūr eylemeñ
 'Adetiñdir līk me'yūsānı mesrūr eylemeñ
6. Kimseden ümmīd-i istimdād gelmez yādıma
 Ey benim feryād-res Rabbim yetiş feryādıma

III A.2a, B.2a, C.6a, D.1b, E.1b, F.1b, G.3a

1 K̄alrimi: Bu dil G

2 aġyār: a'yār C / hüznüñle: hūnuñla G / sūr: nūr G

4 G nüshasında 5 (5 de 4)

6 feryādıma: imdādıma B, C, G

IV

- (2a) 1. Hāk-tā-eflāk maḫūr-ı celāl-i ʿizzetiñ
Ser-be-ser emlāk mecbūr-i kemāl-i kudretiñ
2. Bahrler bir kaṭre-i āb-ı zülāl-i raḫmetiñ
Māh-tā-māhī pezirā-yı melāl-i ḫasretiñ
3. Zerre zerre cümle eşyā bī-mecāl-i firḫatiñ
Mü-be-mü hep şāhid rüßen-maḫāl-i vahdetiñ
4. Halk bir neş'eyle cüyā-yı vişāl-i ḫazretiñ
Dehri tutmuş şavḫ-ı bezm-i bī-zevāl-i ḫurbetiñ
5. Gerçi düşmez ben gibi ḫāke ḫayāl-i vuşlatiñ
Līk ma'mūl eylerim senden nevāl-i re'fetiñ
6. Kimseden ümmīd-i istimdād gelmez yādıma
Ey benim feryād-res Rabbim yetiş feryādıma

-
- IV A.2a, B.2a, C.6a, D.2a, E.2a, F.2a, G.3a
1 emlāk: emläke A, C / mecbūr-i: ma'mūr-ı G
3 (Okunamadı): Zerre B, C, D, E, F, G
4 Halk: 'Aşḫ G / Dehri: Dehr G
6 feryādıma: imdādıma B, D, G

V

- (2a) 1. Senden ak̄reb yok baña billahi imānım budur
Benden eb'ād yok saña bī-şübhe iz'ānım budur
2. Bulmadım maḳşūdumı maḳşül-i vicdānım budur
Bilmedim maḳlūbumı taḫşil ü 'irfānım budur
3. Derd-i 'aşka düşmedim derd-i firāvānım budur
El-amāndır el-amān kārım ki dermānım budur
4. Kāmil oldum şanuram kendimi nokşānım budur
Benligim eyler beni idlāl-ı şeytānım budur
5. Berze-kārım herze-kār ayın u erkānım budur
Rahmetiñ yād eylerim āsāyiş-i cānım budur
- 2b 6. Kimseden ümmīd-i istimdād gelmez yādıma
Ey benim feryād-res Rabbim yetiş feryādıma

V A.2a, B.2a, C.6a, D.2a, E.2a, F.2a, G.3a

3 (Okunamadı): Derd-i B, C, D, E, F, G

4 Benligim: Neyleyim G

5 Berze-kārım herze-kār: Berze-kārım herze-kār E

6 feryādıma: imdādıma B, C, D, G

VI

1. Çeşm-i cânım fikri tahşil-i nazâr kıldı 'alîl
Kara kara perdeler çekdi sevâd-ı kâl u kıl
2. Rehzen oldu 'akl-ı dūr-endiş olmadı delîl
Kanmadı işrâb-ı istilâlden cân-ı 'alîl
3. Şeyhden dervîşden geldi kelâl ey bî-mesîl
Târ-ı cânda sūbha-veş biñ ukde var cismim nahîl
4. Dostdan gördüm ziyân düşmen beni itdi zelîl
Yârdan kâm almadım ağıyardan oldum hacîl
5. Herkesiñ bir zahmı var sînemde ey Rabb-i Celîl
Mâsivâdan dergēh-i ihsâniña oldum dahîl
6. Kimseden ümmîd-i istimdâd gelmez yâdıma
Ey benim feryâd-res Rabbim yetiş feryâdıma

VI B.2b, C.6b, D.2b, E.2b, F.2b, G.3b

- 1 Çeşm-i: Cism ü D, G / fikri: fikr-i D, E, F
 - 2 Kanmadı: Kalmadı G
 - 3 kelâl ey: kelâmı G
 - 4 ... oldum hacîl: - E, F / itdi: kıldı G / oldum:
gördüm G
 - 5 zahmı: zahmı C
 - 6 feryâdıma B, D, E, F: imdâdıma C, G
- VI. bend A nüshasında yok.

VII

- (2b) 1. Ve'y cihān-ı Kibriyā'nıñ şāh-ı kudret leşkeri
Lā-mekān iklīminiñ Sultān-ı vahdet-kişveri
2. Benden özge bābıñıñ var nice yüz biñ çākeri
Senden özge yok bu ben zārıñ bir 'āciz-perveri
3. Añlamam hākhamīrimden nişān-ı bihteri
Hākim ammā hāk-dān-i 'ālemin müstakzeri
4. Ben gibi hākiñ egerçi āsuman olmaz yeri
Koymak ister āsitān-ı 'aşkıña gönülüm seri
5. Kimseden ümmīd-i istimdād gelmez yādıma
Ey benim feryād-res Rabbim yetiş imdādıma

VII A.2b, B.2b, C.6b, D.2b, E.2b, F.2b, G.3b

1 Ve'y: Ey F, G / kudret: kadrin E

3 Hākim: Hākim B / bihteri: serveri G

5 -res: - A / imdādıma: feryādıma B, D, E, F

VII. bend, A nüshasında VI. ve son bend.

2b "Der-na't-ı Hāzret-i Habīb-i Hudāst" başlıklı Arapça-
Farsça mülemma

3a-3b "Der-na't-ı Resūl-i Ekrem Şallallahu Te'ālā 'Aleyhi
Vesellem" başlıklı Farsça naat

Der-Na‘t-ı Benī ‘Aleyhi’s-şelātü Ve’s-selām^x

+ - + - / + + - - / + - + - / + + - (- -)

Mefā‘ilün-Fe‘ilātün-Mefā‘ilün-Fe‘ilün (Fa‘lün)

- (4a)
1. Vişāliñiñ yolunı āh yā Resūlullah
Şaşırdı bu dil-i güm-rāh yā Resūlullah
 2. Şefā‘at eyle şefā‘at bu ‘abd-i nā-çāra
Bi-ħaqqı Ĥazret-i Allah yā Resūlullah
 3. ‘Ulüvv-i şāniñı vaşf eylemek ne ĥaddimdir
Lisānlar olmada kütāh yā Resūlullah
 4. Benim o ‘āşī-yi gāfil ki kendi kendimden
Henüz olmadım āgāh yā Resūlullah
 5. Gelüb ĥapuñda el açdım mişāl-i cerrārān
‘İnāyet it baña lillah yā Resūlullah
 6. Bu rū-siyāhı ĥapuñdan eger idersenñ red
Kime amān diye eyvāh yā Resūlullah

A.4a, B.4b, C.8b, D.4b, E.4b, F.4b, G.5b

^x A, B, C, D, E, F: "Eyżan Der-Na‘t-ı Benī ‘Aleyhi’s-selām" G

1 Vişāliñiñ: Vişāliñ A, B, D

4 İkinci mısraında vezin tutmuyor.

5 lillah: - G

6 ĥapuñdan: ĥapudan G

7. O gün ki clis olursu makm-ı Mamd'a
Bırakma Dni'i cn-gh y Reslullah

7 Bırakma: Burakma A, B, C, D / Dni'i: Dni G

4b "Muarraf-ı Tahms-i Gazel-i Hazret-i Cm" başlıklı
Farsça tahmis

Tahmīs-ı Na't-ı Rüşenī^x

+ + - - (- + - -) / + + - - / + + - - / + + - (- -)
 Fe'ılātün(Fā'ılātün)-Fe'ılātün-Fe'ılātün-Fe'ılün(Fa'lün)

- 5a 1. Kāplayub lem'a-i hürşid-i ruhuñ çār u şeşi
 Oldı tã sīne-i çarḡ-ı nühümün̄ münteķişi
 Pertev-i ṭal'atıññ mihr daḡı olmaz eşi
 Çün ṭogub ṭutdı cihān yüzini hüsñün̄ güneşi
 Kim ola sevmeye bu vechile sen mäh-veşi
2. H^vān-ı ne'mā-yı nevāl-i himemiñdir ancak
 Ümmeti ni'met-i İslām'a iden müstaḡriķ
 Mīhmāna keremiñ ruḡ-ı Halīl olsa eḡaķķ
 Dīḡ-i hikmetde pişirdi çü seni Ḥazret-i Ḥaķķ
 Cebrā'il olsa n'ola maṭbahıññ hīme-keşi
3. Eylediñ 'ālemi müstaḡraķ-ı baḡr-i iḡsān
 Yemm-i bī-sāḡil in'āmiña yoķdur pāyān

A.5a, B.5b, C.9b, D.5a, E.5b, F.5b, G.6b

^x A, B, C: "Tahmīs-ı Na't-ı Benī 'Aleyhi's-şelātü
 Ve's-selām Ğazel-i Rüşenī" D, E, F; "Tahmīs Ber-Ğa-
 zel-i Rüşenī" G

1 vechile: hüsñile F / ruhuñ: felek G / yüzini:
 yüzüne G

2 H^vān-ı ne'mā-yı: H^vān-ı yaḡma-yı G / ancak:
 elḡaķ G / mīhmāna: mīhmān A, C, D, E, F, G /
 Dīḡ-i: Rīḡ-i A / maṭbahıññ: maṭbahıññ A

Keff-i destinde olur lücce-i rahmet cüşân
 Parmagından akıdub āb-ı revân-bahş revân
 Nice yüz biñ kişiden ref^c idisersin 'aşağı

4. Hāk-i pāyiñ kime kim zīver-i fark-ı ser olur
 Bū-türāb efser olub feth-kün-i Hayber olur
 Kim ki tīg-i gāzab-ı ḥazretine maḥzar olur
 Üzilür 'ırkı Ebū Cehl gibi ebter olur
 Sen Ebu'l-Kāsım ile her kim iderse güreşi
5. Ferşden 'arşa kadar vaşfiñ okur ehl-i zeman
 Toldı āvāze-i na'tiñla bütün Şām u Yemen
 Var mı ḥācet ki diyem kevkebe-i şāniñ ben
 Türk ü Rüm u 'Acem ü Hind bilür bunu ki sen
 Hāşimisen 'Arabisen Medenisen Kureşī
6. Dostuñ mükrim olur müznib ise fācir ise
 Düşmeniñ bed-ter olur 'ābid ü müstağfir ise
 Şāh olur bendeleriñ dehre velev muqtir ise

-
- 3 kişiden: kişinin G / idisersin: idiyorsun G
- 4 Hayber: Hayber A, F
- 5 okur: ider B / Toldı: Tutdı D / diyem: didim G /
 zeman: sühan G
- 6 bed-ter: mücrim G / 'ābid ü: zāhid ise G /
 müstağfir: müsta^cfir C; müfahhır G

Sen emīre kul olan her ne kadar müdbir ise
Bende-i maḳbul olur misl-i Bilāl-i Habeṣī

- 5b 7. Dāniş olmaz gül-i ḥurşīdi siyeh fülfulüne
Olamaz gonca-i mehtāb mu'ādil gülüne
Rūz u şeb virdiñ enīs olalı ben bülbülüne
Ve'd-Duḥā verdüne Ve'l-Leyl okuram sünbülüne
Rüşenī virdi budur külli gadāt u 'aşı

Mers̄iye-i Bi-Şehâdet-i Haseneyn ^x

-- + / - + - + / + - - + / - + -
 Mef'ülü-Fâ'ilâtü-Mefâ'ilü-Fâ'ilün

- (5b) 1. Āh eyledikçe sūz-ı nihānım 'ıyān olur
 Cism-i nizārım āteş içinde nihān olur
2. Āh eyledikçe şafha-ı sīnemde her elif
 Gūyā bahār-ı şu'leye serv-ı çemān olur
3. Āh eyledikçe şerhalarım şerh-i hāl ider
 Her bir zebāne-i şererim bir zebān olur
4. Āh eyledikçe kişver-i sevdāyı zabt için
 Āteş serimde bir 'alem-i zer-feşān olur
5. Āh eyledikçe āteş-i seyyāle-i sirişk
 Sāgar-fürüz maştaba-ı bezm-i cān olur
6. Āh eyledikçe şu'le-i cevvēle-i figān
 Āvāz-ı sāz giryede devr-i revān olur

A.5b, B.6a, C.10a, D.5b, E.6a, F.6a, G.7a

^x A, B, F: "Mers̄iye-i Bi-Şehâdet-i Haseneyn-i
 Ahseneyn" C; "Mers̄iye-i Seyyidü's-Şühedā Hüseyin
 Radıyallahu Te'āla 'Anhü" D; "Mers̄iye-i Bi-Şehâdet-i
 Haseneyn Radıyallahu 'Anhümā" E; "Der-Mers̄iye-i Şāh-ı
 Şehīdān Radıyallahu 'Anhü" G

eyledikçe D; eyledikce A, B, C, E, F, G

3 G nüshasında 4

4 G nüshasında 3

7. Āh eyledikçe hestī-yi yek lahza-i vücūd
Hem-cilve-i nümāyiş-i berķ-ı cihān olur
8. Āh eyledikçe germī-i ‘aşķ-ı mecāz ile
Bāğ-ı derūna bād-ı hakikat vezān olur
9. Āh eyledikçe yād-ı hatt-ı gül-ruhān ile
Bād-ı şehir çemen çemen āteş-feşān olur
10. Āh eyledikçe çarķa gerer germ olub felek
Fark-ı şerārem üzre Süreyyā-feşān olur
11. Āh eyledikçe sūzişe bel bağlayub gönül
Zünnār-i yane firķat ile imtiḥān olur
12. Āh eyledikçe kâfile-i dāğ-ı dil gelür
Her bir şerār meş‘ale-i kārவān olur
13. Āh eyledikçe dūd-ı şerer-perver dilim
Hem çün libās-ı Ka‘be siyeh perniyān olur
14. Āh eyledikçe feyz-i cünün dilde berķ urur
Hırmen-güdāz ‘aķl-ı Felātūn nişān olur
15. Āh eyledikçe deyr-i dile şāhid ḥayāl
Āteş-‘ızār bir şanem-i dil-sitān olur

8 olur: - E

10 olur: - E / B, C, D, E, F, G nüshalarında 11

11 imtiḥān: sayḥa-ḥ^vān G / B, C, D, E, F nüshalarında 12 / G nüshasında yok.

13 olur: - E

- 6a 16. Āh eyledikçe şevk beni Kays'a döndürür
Mürgān-ı dāga fark-ı serim āşiyān olur
17. Āh eyledikçe kūh-ı gönül āteşin açar
Şem'-i mezār kūh-kene armağān olur
18. Āh eyledikçe mahv olarak dil şafā bulur
Hākister-i vücūd aña āyine-dān olur
19. Āh eyledikçe her 'alevi cānımı yakar
Gönlümde şevk-ı na't-ı 'Alī müstebān olur
20. Āh eyledikçe maşrık-ı sīnem şafālanub
Mihir-i Hasen'le gıpta-i işrākıyān olur
21. Āh eyledikçe hâtırıma Kerbelā gelür
Yād-ı Hüseyin'le cigerim hūn-çegān olur
22. Āh eyledikçe mihr-i tecellī tūlū' ider
Çün feyz-i Tūr-ı maṭla'-ı diger 'ıyān olur

-
- 16 Kays'a: Kays D, G / olur: - E
- 17 gönül: gül A, C, D, E, F, G / olur: - E
- 18 A nüshasında yok. 18'den itibaren verilen numaralar diğer nüshalara göredir.
- 19 olur: - E
- 20 hasenle: hüsnünle E / olur: - E
- 21 hūn-çegān: hūn-cegān A / olur: - E
- 22 olur: - F

23. Gerd-i vücūd āhla rīg-i revān olur
 Tāvaf-ı mezār-ı Ḥaydar'a her-dem devān olur
24. Maşrık-fürüz çarḫ vilayetiñe ṭal'atı
 Āyine-i şabāḫa tebessüm-künān olur
25. Ya'nī 'Alī-i 'āli-i u'lā ki dergehi
 Şermende-sāz-ı rıf'at-i heft-āsumān olur
26. 'Aşk-ı cemāli ādeme cān itdirir fedā
 Vaşf-ı cemīli rūḫa ğidā cisme cān olur
27. Nezd-i Ḥudā'da bir sözi ḫāşā iki ola
 Ol kim serīr-i vahdete şāḫ-ı cihān olur
28. 'Afv itdirüb beni dahi bu rütbe-i zenble
 Ahvālim ehl-i maşsere ḫayret-resān olur
29. Kurbān āl-i Ahmed ü evlād-ı Ḥaydar'a
 Bezm-i fenāda cām-ı ecel nūş-i cān olur
30. La'net ola o kāfir-i imān-nedāna kim
 Maḫsūdı ḫānedān-ı 'Alī'ye ziyān olur

23 olur: - E

25 olur: - E

26 rūḫa: (Okunamadı) E

27 olur: - E

28 dahi: - B / Ahvālim: Ahvāl-i G

31. Sengīni-i huşūmetim ol bed-dilāna kim
Ser-i hañçer zebānıma seng-i fesān olur
32. Dünyā-yı bī-vefā ki ser-ā-ser hañāb ola
Bilmem ne yüzle anda bahār u hañān olur
33. Görmez misin ki ba'd-ı gam-ı Kerbelā felek
Şirāze-bend-inuşa-i nazm-ı zemān olur
34. Ammā ne gam ki gülşen-i cennetde añsalar
Müjgān-ı hūr şāñçe-i erguvān olur
35. Ammā ne gam ki adı gam-ı Kerbelā iken
Kerb ü belāsı gayrı ganiyyibeyān olur
- 6b 36. Derd-i derūnı fart-ı maħabbetle söylesem
Havfım budur ki nakd-i diyānet ziyān olur
37. Bir dem hayāl-i hañçer-i lā-yūs'el eyleşem
Her dem fezā-yı mülk-i taħammülde kan olur
38. Her-çend zıkr-i şive-i hikmet berā-yı dehr
Tākat-ribā-yı zümre-i imāniyān olur
39. Ammā sipihr-i bed-dile çekmek sinān-ı ta'n
Ekber-ğazā-yı fırka-i İslāmiyān olur

31 huşūmetim: huşūmetim B / bed-dilāna kim: bed-dilā-
nile A, C, D, E, F, G / hañçer: hañcer A, D, F

34 hūr: hūr A, B, C / şāñçe-i: şāñce-i A, B, C

36 Derd-i: - D / olur: - E / diyānet: emānet G

37 Bir: Her G / Hañçer: Hañcer C, D, F / olur: - E

40. Kānūn-ı çarḥ o şu'le-i mātem-terānedir
Kim bihterīn nevāsı enīn ü figān olur
41. Şad Ka'be'yi ḥarāb kılub dest-i zulmile
Bir sunnāt yapmağa himmet-künān olur
42. Ya'ni kulüb-ı āl-i Muḥammed şikest olub
Bir kāfiriñ dil-i siyehi şād-mān olur
43. Ya'ni çerāğ-ı minber ü miḥrābı söndürüb
Fācir-nihādīñ adı imām-ı zemān olur
44. Ya'ni Hüseyin'e itmeyüb imdād rūzgār
Ġurbetde seng-diller aña bed-gümān olur
45. Ammā murād-ı düşmen ḥākī-nijād için
Dāmānı gird-bād gibi der-miyān olur
46. Añmaz mı çarḥ-ı zālīm 'aceb ol zemānı kim
'Adl-i Hudā-i mu'īn sitem-dīdegān olur
47. Bilmem o gün 'imāme-i pür-hūn-ı Murtaza
Mīzān-ı 'adl-i Ḥaḫḫ'da ne deñlü girān olur

40 Kānūn-ı: Kānun-ı G / nevāsı: nevā-yı G

43 minber ü: minber B / söndürüb: söndirüb A, B, C /
olur: - E

44 olur: - E

45 Dāmānı: Dāmān D

47 olur: - E

48. Āh ol zemān ki pīrehen-i sebz-i müctebā
Zehr-ābe-pāş çeşm-i temāşā beyān olur
49. Mazlūm-ı Kerbelā vü cüvānān-ı ehl-i beyt
Gülgün kefenle muvaqqıf haşre revān olur
50. Aḥfād-ı Muştafā kefen-i ḥün-çegān ile
Şaf şaf ḥuzūr-ı Ḥaḳḳ'a gelüb şaf-zenān olur
51. Ol şaf ki berhem itdi anı nūr-ı Kerbelā
Berhem-zen-i şufūf kihān ü mihān olur
52. Ol gün ki sāk-[ı]‘arşı tutub Ḥazret-i Betül
Cüyā-yı ‘adl-i pādişeh-i lā-mekān olur
53. Erkān-ı ‘arşa lerziş-i berk-i ḥazān gelür
Erkān-ı dīn o dem ki tazallüm-künān olur
54. Vāy ol sefīh-i müdbire k’evvel rüz-ı hevl-nāk
Ḥaşmı anıñ şefī‘-i güneh-pişegān olur
- 7a 55. Olmaz mı hiç sezā-yı ‘ikāb-ı şedīd-i Ḥaḳḳ
Şeddād'dan eşedd idügi çün ‘ıyān olur

48 olur: - E

49 olur: - E, F

50 Ḥaḳḳ'a: - F / şaf-zenān: şaf-renān A / gelüb
şaf-zenān olur: temāşā-künān olur G / olur: - E, F

53 ḥazān: ḥazān A, B, E / olur: - E

54 k’evvel: kān D / olur: - F

55 hiç: hic A, B, C, F / olur: - E, F

56. Zıll-ı livā-yı hamd aña hāşā penāh ola
Ol kim Hüseyn'in üstüne rāyet-keşān olur
57. Evlād-ı Fāṭıma'yla 'adāvet kılan ḥabīs
Yarın cedellerinde naşıl ḥişse-dān olur
58. Ey hāme bes ki āl-i 'abā ibtilāsınıñ
Tahrīr olunsa noḳtası bir dāstān olur
59. Her sā'ik-i 'anīf ki ferdā cehenneme
Sevḳ itmede o nā-kesi çün kim devān olur
60. Men' eyleyen gürūhuñ o şāhī firāşdan
Feryādı çün kim el-'ataşü ve'l-amān olur
61. Ol ḥāletiniñ nezāresi erbāb-ı derd için
Bir pāre belki tesliye bahşa-yı cān olur
62. Yā Rabb o günde āl-i Muḥammed'le Dāniş'i
Cem' eylemez iseñ işi gāyet yamān olur
63. Yā Rabb Hüseyn'e şāmil olan rahmetiniñ kadar
Kim ana ne nihāyet ü ḥadd ü kerān olur

56 olur: - F

57 D nüshasında yok.

58 olur: - F

59 olur: - E

60 gürūhuñ: gürūhı D, G

61 nezāresi: nezāreti D

62 yaman: ziyān D / olur: - E

64. Eyle Yezîd'e la'net ü a'vân ü âline
Tâ dūzahîñ zifîr ü şehîkî 'ıyân olur

7a "Der-Vaşf-ı Hâzret-i Mevlânâ" başlıklı Farsça medhiye

7b-8a "Niyaz-nâme-i Bi-Hâzret-i Hâlid-i Bağdâdî" başlıklı Farsça niyaznâme

Mers̄iye-i Bi-Vefātı Şeyh H̄alid-i Bağdādī^x

+ - - - / + - - - / + - -
Mefā'īlün-Mefā'īlün-Fe'ūlün

- (8b) 1. Bu zulmet-ḥānede bir mihr-i raḥşān
Ṭulū' itmışdi burc-ı evliyādan
2. Şalub nūr-ı kerāmet Şām u şarka
Cihān ṭolmuşdı envār-ı Hüdā'dan
3. Olub Rūm u 'Arabda feyzi zāhir
İrişmişdi Süreyyā'ya şerādan
- 9a 4. Ziyāü'd-dīn idi nām-ı şerīfi
Münevver kalbi envār-ı Hüdā'dan
5. O yandırmışdı 'ālemede çerāğı
Özi mişkāt-i feyż-i Muştafā'dan
6. Gelüb Bağdād'dan kılmışdı Şām'ı
Şeher-gāh hüdā-i cūş-ı şafādan
7. Gurüb itdi o mihr-i feyż ya'ni
Teveccüh kıldı lāhūta vebādan

A.8b, B.10a, C.14a, D.9a, E.10a, F.10a, G.10b

^x A, E, F: "Mers̄iye-i Bi-Vefāt-ı Şeyh H̄alid-i Bağdādī Ḳaddese Sırrehu" B, C; "Der-Mers̄iye-i H̄azret-i Ziyāü'd-dīn H̄alid-i Bağdādī Raḥmetullah" D; "Der-Vefāt-ı Şeyh H̄alid" G

1 raḥşān: raḥşān C

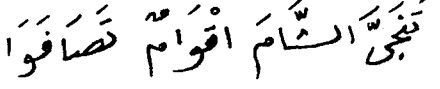
5 çerāğı: çerāğın A, B, C, F / D nüshasında yok.

8. Bu fānī de elin çekmişdi haḳḳā
Hayātında cemī[‘]-i māsivādan
9. Ṭarīḳ-i pāk-i şiddiḳīde rehber
Derūnı sāf-ı şubḥ-ı rüşenādan
10. Kamu esrār-ı Haḳḳ'a sırrı mahrem
Dili āgāh-ı rāz-ı Kibriyā'dan
11. Zemānıñ zātı şāh-ı Naḳşibendī
Mu[‘]allā idi cümle aşfiyādan
12. Vücūdı bergüzār olmuşdı dehre
‘Azizāndan Muḥammed-Pārsā'dan
13. Şeh-i derviş-şüret idi haḳḳā
Ki müstagnī idi tāc ü ḳabādan
14. Şeh-i peşmīne-püş u hırḳa-berdüş
Cihāna yādigār āl-i ‘abādan
15. Halāş itmişdi çok fācir nihādı
Dalāletden gavāyetden şekādan
16. Olub ‘aşḳ u muḥabbetden ḥaber-dār
Nice sālūs geçmişdi riyādan
17. Zihī kāmil zihī ‘ārif ki vardır
Aña meddāh-ı ḥayl-i evliyādan

9 Derūnı: Derūn D

13 B, C, E, F nüshalarında 14

14 B, C, E, F nüshalarında 13 / D nüshasında 12

18. Bu yetmez mi Cenāb-ı Şeyh-i ekber
Buyurmuş şān-ı pākinde şenādan
19.
Kıyās eyle bu remz-i müctebādan
20. Bilürler şimdi kadrin münkirānı
Çi-sūd ammā o gitdi bu fenādan
21. O gitdi līk dāğ-ı iftirākı
Gider mi cān-ı erbāb-ı vefādan
22. Gümānsız āhenīndir yanmayan cān
Bu mātemden bu gāndan bu ‘azādan
- 9b 23. Gel inşāf it ki eblehlik degül mi
Vefā ummak bu dehr-i bī-vefādan
24. ‘Azīzim göçdi Mevlānā-yı Hālid
Degül mi cā-yı nefret bu fenādan
25. Belī kandīl-i ‘arş oldı revānī
Kesilmez feyzi bu zūlmet-serādan
26. Bulurlar mürde diller cān-ı tāze
Bu meşhedden bu hāk-i ‘ıtr-sādan
- 19 "Bazı kimseler Şam'da kurtuluş yeri arayıp,
temizlendiler."
- 20 o: kī G / bu: o G
- 9b "Niyaz-nāme-i Bā-Şeyh-i Hūd" başlıklı Farsça
niyaz-nāme
- 10a Farsça kasīde

18. Bu yetmez mi Cenāb-ı Şeyh-i ekber
Buyurmuş şān-ı pākinde senādan
19. تَبَيَّنَ الشَّامَ اقْوَامٌ تَصَافَوْا
Kıyās eyle bu remz-i müctebādan
20. Bilürler şimdi kadrin münkirānı
Çi-sūd ammā o gitdi bu fenādan
21. O gitdi lîk dāğ-ı iftirākı
Gider mi cān-ı erbāb-ı vefādan
22. Gümānsız āhenīndir yanmayan cān
Bu mātemden bu ğamdan bu ‘azādan
- 9b 23. Gel inşāf it ki eblehlik degül mi
Vefā ummak bu dehr-i bî-vefādan
24. ‘Azīzim göçdi Mevlānā-yı Hālid
Degül mi cā-yı nefret bu fenādan
25. Belī khandīl-i ‘arş oldı revānī
Kesilmez feyzi bu zulmet-serādan
26. Bulurlar mürde diller cān-ı tāze
Bu meşhedden bu hāk-i ‘ıtr-sādan
-
- 19 "Bazı kimseler Şam'da kurtuluş yeri arayıp,
temizlendiler."
- 20 o: kî G / bu: o G
- 9b "Niyaz-nāme-i Bā-Şeyh-i Hōd" başlıklı Farsça
niyaz-nāme
- 10a Farsça kasīde

27. Başîret ehliniñ haqqâ gözünde
Bu hâkiñ farkı yokdur tütüyâdan

Kasīde Der-Sitāyiş Hazret-i Şehen-Şāh Kişver-
Güşā Berā-yı Vak'a-i Hayriye-Nākış^x

+ + - - (- + - -) / + + - - / + + - - / + + - (- -)
Fe' ilātün(Fā' ilātün)-Fe' ilātün-Fe' ilātün-Fe' ilün(Fa' lün)

- (10) 1. Añılıb kuvvet-bāzū-yı cenāb-ı Haydar
Oldı tekrār vuku'āt güşād-ı Hayber
2. Seyf-i meslül şerī'at-veş olub cilve-künān
'Arşa aşıldı yine tīg-ı Süreyyā-peyker
3. Hañçer-i şer'le şemşir-i 'adālet bir olub
Zülfeķār oldı 'ıyān düşmene gūyā yekser
4. Bu kadar olmaz idi tefriķā-endāz 'adū
Haķķ bu kim Rüstem ü Sām olsa idi ser-'asker
5. İdicek kevkebe-i re'y-i imāme'l-İslām
Ra'yet-i Hazret-i Peygamber'ī zīb-i minber
6. Ferşden 'arşa irüb bang-ı sadā-yı tekbir
Āyet-i ķahr okudı hem-çü haṭibān-hañçer

A.10b, B.12a, C.16a, D.10b, E.12a, F.12a, G.12b

^x A, B, C, D, E, F, G

1 Hayber: Hayber A, B, F

2 -veş: hoş G

3 Hañçer-i: Hañçer-i C, F / yekser: kim ger G

7. alsa hayretde n'ola pest ü bülend arz u semā
K'oldı bir hamlede erbāb-ı şekā zır ü zeber
8. almadı bağçe-i mülkde kat'en bāđı
Bađlanub bende gelür ölmez ise bende eger
9. uvvet-i kāhire-i Devlet-i Āl-i 'Osmān
Tutsun 'ālemleri Şimden geru defter defter
10. LeŐker-endāz-ı 'adıvv Hazret-i Sultān Mađmūd
'Ālem-efrāz-ı kerem ma'reke-perdāz-ı hüner
- 11a 11. arđ münkādı bütün ehl-i zemīn dil-Őādı
Cūd mu'tādı hudāvend-i Őecā'at-perver
12. Dergeh-i lütfuna bir sā'il-i kemter Hātem
Bir siyāhī kulıdur bābına Sultān Sencer
13. Beyder ü esb olsa Őıtablında sezā mīr-āhūr
Yürüse pīŐ-i rikābında revā İskender
14. Añlub kevkebe-i Őevketi iklīm iklīm
Söylenür menķabe-i Őatveti kişver kişver

8 bāđı: yağı G

11 bütün: bütüm G

12 Hātem: hātım A, B, C

15. Şark-tā-ğarbl tutub ʿālemi nūr-ı ʿadli
 Kāf-tā-kāf cihān buldı fūrūʿ-ı dīger
16. Devr-i ʿadlinde temām itmek için nokşānın
 Burc-ı mīzānı arar sūk-ı sipihr içre kamer
17. Kahraman ʿazm ü Keyān bezm ü Tehemten rezmā
 Ey şeh-i gāzi-yi düşmen-şiken ceng-āver
18. Āferīn talīʿ-i teymurī-i şemsīr ki kim

-
- 15 Şark: Şarkı D, G / ğarbl: ğarb C, E, F / fūrūʿ :
 fūrūĝ C, E, F / dīger: dīger D / A nüshasında yok.
- 18 Beytin ikinci mısraı bütün nüshalarda eksik.

Bahāriyye-i Der-Medh-i Vezīr-i Mehmed 'İzzet
Paşa^x

+ - + - / + + - - / + - + - / + + - (- -)
Mefā'ılün-Fe'ılātün-Mefā'ılün-Fe'ılün(Fa'ılün)

I

- (11a) 1. Gelüb letāfet ile hem-çü haṭṭ-ı yār-ı bahār
Yine çemen-be-çemen oldu müşg-bār bahār
2. Zemīnde hūşe-i Pervīn'e döndü hūşe-i tāk
Sipihri itdi bu gayretle bī-ķarār bahār
3. Cināndan ādeme virmekde peygam ārd-ı bihişt
Mişāl-i Kevşer aķıtmaķda cūy-bār bahār
4. Cihāna virdi yine āb u tāb o mertebe kim
Çerāğdan gül-i ter ķıldı tāb-dār bahār
5. O rütbe eyledi fer-ay çiçeklerinde 'ıyān
Ki itdi ğonça-ı mehtābı şerm-sār bahār
6. Nümūd-i jāle degül gül 'arak tekāṭur ider
O deñlü şīşe-i eflāke ķıldı kār bahār

I A.11a, B.12b, C.16b, D.11a, E.12b, F.12b, G.13a

^x A, B, C, D, E, F: "Der-Vaşf-ı Vezīr 'İzzet Mehmed Paşa" G

1 müşg-bār: āşikār D, G

2 Sipihri: Sipihr B, D

5 mehtābı: mehtāb D, G

7. Açıldı dīde-i dil bŭ-yı hŭsn-i Yŭsuf'dan
Getürdi külbe-i ahzāna yādigār bahār
8. O nev-ḥaṭṭı n'ola biz de çemen çemen arasak
Şabā ile olarak zikrimiz bahār bahār
9. Nesīm-i gāliye-bīz ü hevā 'abīr-āmiz
Komadı micmere-i dilde ıṣṭıbār bahār
10. Getürdi cūşişe deryā-yı ahḍar çemeni
O servi itmek içün mā'il-i kenār bahār
- 11b 11. Dü çeşm-i ef'ā-yı sermāyi itdi şahrāda
Hurūş-ı āb-ı zümürüdle sürme-dār bahār
12. Harīm-i ḥārda ikād-ı āteş-i gül içün
Dil-i hezārda cem' itdi ḥār-ḥār bahār
13. Nedür bu nŭkhet-i cān-baḥş Çin'den mi gelür
Ki bŭ-yı gāliyeden bağlamış kıtār bahār
14. Çemende lāle degül reşk-i bāğ-ı cūdundan
O naḥl-ı mekremetiñ oldı dāğ-dār bahār
15. Semī-i fahr-i cihāna gül-nihāl-i iḥsān kim
Şemīm-i ḥulķı ile eyler iftiḥār bahār

12 ikād-ı āteş: ibkā-yı Dāniş D

13 Çin'den mi gelür: kim gelür her dem D

15 fahr-i: fahr-i A / iftiḥār: iftiḥār A, D, G

II

- (11b) 1. Vezîr-i ekrem ü 'İzzet-laķab nihâl-edeb
Ki ħüsn-i ħulkuna dil-bestedir hezâr bahâr
2. Riyâz-ı luţfı ķadr-ı âb u reng bulmadı ħic
Bu ħülsitânda ta olalı bahâr bahâr
3. Fuşûl-ı erba'â ger gelmeseydi almaġa feyz
Derende eyler idi ħaşre dek ķarâr bahâr
4. Ĥazân nezzâre-i kerem 'aţâsına muĤtâc
Nesîm-i 'âţifeti ile vâye-dâr bahâr
5. Meger ki mazĤhar-i câvîd-i luţfı olmuşdur
Ki serve eyleyemez minnetini bâr bahâr
6. Fezâ-yı bâġda nergis degül dem-a-dem açar
Ĥudûm-ı devletine çeşm-i intizâr bahâr
7. Rebî' menķibeta olmasaydı manzûruñ
Bu ġüne dehrde bulmazdı i'tibâr bahâr

II A.11b, B.13a, C.17a, D.11b, E.13a, F.13a, G.13b

2 bahâr bahâr: ħazân bahâr G

3 almaġa: lem'a-i D, G / ħaşre dek: ħaşrden D /
bahâr: - E

5 eyleyemez minnetini: eyleye minnetini zîr G /
minnetini: minneti D / bâr bahâr: - D, G

6 nergis: nergisi E / degül: gül G

7 Rebî': Refi' D / bahâr: - E

8. Görülmedi daħi zātın̄ gibi gül-i bī-ħār
Müşāhid oldu egerçi hezār-bār bahār
9. Hevā-yı ravza-i ihsānıña şebih olamaz
Şabāya kılsa eger nice rūzgār bahār
10. Çü āf-tāb-ı gül şem^c-i bezmiñ āhiridir
Harīm-i sūnbūleye itse bergüzār bahār
11. Mişāl-i gülşen ider deşt-i rezmi ser-tā-ser
Meger ki tīg-i ğazā-perver-kede-vār bahār
12. Olursa emriñ eger nehy-i münkere idemez
Çemende sāĝar-ı zerrīni āşikār bahār
13. Müdām şebnem ile iddiħār-ı gevher ider
Kudūm-i pākiñe itmek için nişār bahār
- 12a 14. Cihānı eyledi geşt ü güzār görmedi hīc
Kalem-reviñ gibi āsūde bir diyār bahār
15. Olub müheyyic-i eşvāk feyz-i evşāfiñ
Getürdi hātıra bir şir-i āb-dār bahār

-
- 9 nice: niçe A, B, C, D, E, G
- 10 gül: gül ü G / bezmiñ: bezm-i D
- 11 ser-tā-ser: ser-tā-pā G / -vār: -dār A
- 13 pakiñe itmek için: pakiñ itmek için / B nüsha-
sında 14, C nüshasında 24
- 14 B ve C nüshalarında 13
- 15 Getürdi: Getürse G / C nüshasında 14

16. Ne rütbe eylese tezyîn-i sebze-zâr bahâr
Olur haţţîñ göricek yine şerm-sâr bahâr
17. Görünse de eşeri kendisi degül meşhûd
Ġam-ı haţţîñ ile olmuş meger nizâr bahâr
18. Murâdı rû-yı ʿarak-nâkiñ olmasa taklîd
Seherde gülleri itmezdi jâle-dâr bahâr
19. Gül-i şabâhat ü behcetsin eylesün peydâ
Şadâ-yı hande-i eşhârdan hezâr bahâr
20. İderdi yeksere sünbûlsitân gülistânı
Olaydı Dâniş eger âhıma dûçâr bahâr
21. Sehâb mekremeta feyż-i vaşf u nâmiñdir
Bu nev kasîdem ile buldı iştihâr bahâr
22. Benim o şâʿir-i sâhîr k'olur ifâzândan
Cihân-ı maʿrifetiñ çâr faşlı çâr bahâr

16 C nüshasında 15

17 meşhûd: meşhûr G / C nüshasında 16

18 C nüshasında 17

19 C nüshasında 18

20 dûçâr: duçâr D, G / C nüshasında 19

21 mekremeta feyż-i vaşf u nâmiñdir: mekremet ü
feyż ü vaşf-ı nâmiñdir G / nâmiñdir: nâmiñdan B /
C nüshasında 20

22 C nüshasında 21

23. 'Adū ḥacālet nazmımla gül-i bi-çeşm-i elem
 Tarāvet sühan-mendinde dil-figār bahār
24. Velī ḳalur hünerim pest midḥatiñde seniñ
 'Aceb mi gülşen-i cennetde ḳalsa h^vār bahār
25. Güşāyişi yine vā-beste-i nigāhıñdır
 Açar mı ḡonca-i ümmīdimi hezār bahār
26. Hemīşe tā ki letāfet virüb çemen-zāre
 Cihānı eyleye yekser bihişt-var bahār
27. Zebān-ı sūsen ile eyleyüb medīhin edā
 Hasūd-ı cāhıña çeksün sinān-ı ḥār bahār

-
- 23 ḥacālet: ḥacālet B, C / nazmımla: nazmımda D, G /
 C nüshasında 22 / -mendinde: -mendedir G
- 24 h^vār: ḥār D / C nüshasında 23
- 26 Cihānı: Cīvānı D
- 27 medīhin: medīh G
-

12b-13a "Fī- Medḥ-i Reisü'l-küttāb El-Ḥāc 'Ākif Efendi"
 başlıklı Arapça medhiye

13b-14a "Ḳasīde-i Muḥammes Der-Ḥikāyet-i Ḥāl-i Rūzgār"
 başlıklı Arapça muhammes

14b Arapça kasīde

15a "Fī-Medḥ-i Ḥazret-i Şeyḥ Ḥālid" başlıklı Arapça
 medhiye

Tercî-i Bend-i 'Āşıkāne^x

-- + / + - + - / + - -
 Mef'ūlü-Mefā'ilün-Fe'ūlün

I

- 15b 1. Ey rāḥat-ı cān pür-melālim
 V'ey bā'is-i inşirāḥ bālim
2. Ey pādişeh-i kalem-rev nāz
 Gūş eyle benim bu 'arz-ı ḥālim
3. Feryādım işitmediñ bāri
 Raḥm eyle de diñle ḥasbiḥālim
4. Tā olalı böyle dūr senden
 Billah ki müşkil oldu ḥālim
5. Cān virmeden özge yok 'ilācım
 Derdiñle o rütbe bī-mecālim
6. Ey 'ahd-şiken ne tiz unutduñ
 Vaşlıñla geçerdı māh u sālīm
7. Her bir günüm oldu şimdi bir sāl
 Ey māh-ı ruḥ-perī mişālim

I A.15, B.17, C.21b, D.15b, E.17a, F.17a, G.19b

^x A, B, C, E: - F; "Tercî-ı Bend" G

4 böyle dur: dur böyle A, B, C

8. Bu firķate cān teħammūl itmez
İnşāf mıdır a ķanlı zālim
9. Aġyār da gerçi oldu bā'is
Ammā sañadır bu infi'ālim
10. Billah ne cev̄r idersen eyle
Yokdur yine geķmek ihtimālim
11. Yandım ġam-ı firķatiñle yandım
Cān ile cihāndan uşandım

II

- (15b) 1. Ey pāre-i cān u māh-pāre
Cān u ciger oldu pāre pāre
2. Hātırda yoġidi bu cūdālık
Takdīrde var imiş ne çāre
3. Yetmez mi bu nāz ü bu tegāfūl
Raħm itmemisen bu dil-figāre
4. Geķmekde idi saña niyāzım
Nāz eyler idim ū rūzgāra
5. Her rūz idem seniñle hem-dem
Her gice seniñle hem-kenāre

II A.15b, B.17b, C.21b, D.15b, E.17b, F.17b, G.20a

3 itmemisen: itmemisen F

6. Senden eşer-i vefā görürdüm
Meyliñ var idi bu dāg-dāra
7. Dā'im baña tesliyet virirdiñ
Ahvālime eyleyüb neẓāre
- 16a 8. Billahi ki sözleriñ yalanmış
Şimdi bütün oldu āşikāre
9. Ben senden umar iken mürüvvet
Gör neyledi şu mey-i sitāre
10. Zālim beni bī-sebeb unutduñ
Yer kalmadı ğayrı i'tizāre
11. Ey kāmēt-i serv-i ser-bülendim
Allah bilür ki pek gücendim

III

- (16a) 1. Dādā-yı şeh mülk-i ğüsn ü ān dād
Maḥşūr-ı belāyım eyle imdād
2. Senden kime eyleyem şikāyet
Senden sañadır yine bu feryād

7 Dā'im: Dāyim A, G

8 ki: - A

III A.16a, B.18a, C.22a, D.16a, E.18a, F.17b, G.20a

1 ğüsn ü: ğüsn-i B, C / ğüsn ü ān: her demi G

3. Bir yerde iken seniñle āhir
Bir yer kıomadıñ ki olayım şād
4. Vaşlıñla geıen o rūzgārı
Añdıķça vūcūdum oldu berbād
5. Ćarhıñ bu cefā-yı bī-şumarın
İtmekde iken ğamıñla ta'dād
6. Ağyār ile şimdicek işitdim
Hem-şohbet imişsin ey perī-zād
7. Düşmenlerim ile olmuşuñ dōst
Yazık saña yazık ahdiñ it yād
8. Ey teşne-i hūn-ı bī-günāhān
Cellād mısın nedir bu bī-dād
9. Yār olmadı neyleyim vefāsız
Baña şu sipihr-i süst bünyād
10. Āhir saña t̄ali'im de uydu
Bir yaña felek de itdi imdād
11. Bilmem ne bu çekdigim felekden
Ayırdı seniñ gibi melekden

-
- 3 Bir yer kıomadıñ ki olayım şād: - D / olayım:
olmayım G
- 4 añdıķça: añdıķca A, B, C, E, F, G
- 11 seniñ: seni G

IV

- (16a) 1. Yağdı beni tef ü t̄āb sensiz
‘Ayš oldı baña azāb sensiz
2. Vırān görünür gözümde ‘ālem
Göñlüm olalı ħarāb sensiz
- 16b 3. Hem ħalbime inħılāb düşdi
Hem cānıma ızħırāb sensiz
4. Sīnemdeki sūz u t̄āb artdı
Egildi tüvan ü t̄āb sensiz
5. Encām getürdi za‘f-ı pīri
Derdiñle baña şebāb sensiz
6. Bir zerrece ħalmadı vücūdum
Ey ħayret-i āfitāb sensiz
7. İtmez göñül iltifāt yoħsa
Āmāde mey ü kebāb sensiz
8. Hicrān yüregim kebāb ħıldı
Ĥün-ı cigerim şerāb sensiz
9. Mecnūn gibi vahşetimden oldum
Kuh-sār ile hem-cevāb sensiz

IV A.16a, B.18b, C.22b, D.16b, E.18a, F.18a, G.20b

5 pīri: piri G

7 yoħsa: yoħsa G / kebāb: şerāb G

8 G nüshasında yok.

10. Bākī yine bende-i telḫ-kāmī
Olsam daḫi kām-yāb sensiz
11. Sensiz ḫodı neyleyim beni çarḫ
Benden beter eylesün seni çarḫ

V

- (16b) 1. Feryād bu bī-emānlığıñdan
Bu mertebe ḫūn-feşānlığıñdan
2. Zannım saña pek gurūr gelmiş
Ey şūḫ-ı şeh bütānlığıñdan
3. Hīc kalmaz eṣer zemān olur kim
Bu ḫüsn ü bu dil-sitānlığıñdan
4. Ağyār ile bāde itdigiñ nūş
Ma‘lūm idi ser-girānlığıñdan
5. Ketm eyle kim ‘ıyān degül mi
Bizden bu ḫadar nihānlığıñdan

10 telḫ-kāmī: telḫ-kāmī B, C / G nüshasında yok.

11 seni: beni D

V A.16b, B.18b, C.22b, D.16b, E.18b, F.18b, G.21a

...ānlığıñdan: ...anlığıñdan G

3 dil-sitānlığıñdan: dil-sitānli‘ından B

4 D nüshasında yok.

5 degül mi: degülmiş F / D nüshasında 4

6. Senden hele ƙadr-i ‘aşkı bilmek
Me’ mül idi nüktedānlığıñdan
7. Oldum saña cān ile giriftār
Evvelki o mihrībānlığıñdan
8. Sen söyle şikāyet itmeyim mi
Bu şimdiki bī-emānlığıñdan
9. Tek cānıma ƙıyma bī-mürüvvet
Geçdim hele yār-ı cānlığıñdan
- 17a 10. Ƙalmaz yanıña bu eşk ü bu āh
Cānā hazer it cüvānlığıñdan
11. Gel ƙanıma girme alma āhım
Allah bilür ki bī-günāhım

VI

- (17a) 1. Ey firƙati mevtden nişāne
Vaşlıñ deger ‘ömr-i cāvidāne

6 D nüshasında 5

7 cān ile: cānla A, B, C, D, E, F / D nüshasında 6

8 D nüshasında 7

9 Tek cānıma: pek cānımı G / D nüshasında 8

10 yanıña: yanıma G / D nüshasında 9

11 D nüshasında 10

VI A.17a, B.19a, C.23a, D.17a, E.19a, F.18b, G.21a

1 cāvidāne: (Okunamadı) G

2. 'Aşkıñla cihānı iş midir terk
Virmem seni ben iki cihāne
3. Bilmem saña kaçdı mı yamāndır
Bensiz kodı çün seni zemāne
4. Bazar-ı cihānda korkaram kim
Ey gevher-i pāk bī-bahāne
5. Bu mertebe kesret-i harīdār
Bir gün seni uğur ider ziyāne
6. Ağyār ile böyle hem-zebānlık
Āhir düşürür seni zebāne
7. Ey mäh-likā nihāyet olmaz
Bir vech ile meger āsumāne
8. Yā h^vāb-ı humār-ı şubḡ-gāhı
Yā mestī-i bāde-i şebāne
9. Eyler seni korkarım fütāde
Bir dām-ı firībe bī-ḥōdāne
10. Hem ben olurum helāk-ı ġayret
Hem yazık ider saña zemāne
11. Düşmen saña yār imiş işitdim
Allah'a seni havāle itdim

VII

- (17a) 1. Ey kaşları gurre-i şabāhat
V'ey mihr-i seher ki letāfet
2. Ey kāmēt-i serv-i bāg-ı hūbī
Kalsun mı kıyāmete bu hasret
3. Ey kīne-güzār yok mı maşer
N'olsun bu sitem bu nāz ü naḥvet
4. Atdıñ beni dūzah-ı firāka
Bildim ki günāh imiş maḥabbet
- 17b 5. Benden soğuduñ mı toğrı söyle
Düşmenle nedir bu germ-ülfet
6. İnşāf ile bak bu 'arzuḥāle
Ey kān-ı dirāyet ü zarāfet
7. Eş'ār ile derdim itdim iş'ār
Kasdim degül 'arż-ı şā'iriyet
8. Billah idecekseñ ey perī-rū
Bu gūne raḳībe meyl ü raġbet

VII A.17a, B.19b, C.23b, D.17b, E.19b, F.19a, G.21b

2 kāmēt-i: kāmēti D, E, F

4 dūzah-ı: dūzāh-ı A

7 degül: - A

8 idecekseñ: ideceksen D, G / raġbet: ra'bet A

9. Dāniş seni terk ider ne şübhe
Bir fā'ide eylemez nedāmet
10. İtdiñse fedā bu dil-figārı
Ger 'ömre sürerse böyle firķat
11. Senden felek intikāmım alsun
Hiç görmeyesin cihānda rāhat
12. Berbād olasın hemişe berbād
Göñlüm gibi sen de olma ābād

11 Hiç: Hic A, B, C, D, F, G

12 berbād: bād E / sen de olma: olma sen de E

Murabba^c-ı 'Āşıkāne^x

- + - - / - + - - / - + - - / - + -
Fā^cilātün-Fā^cilātün-Fā^cilātün-Fā^cilün

I

Ve le-hu

- (17b) 1. Fitneye haṭṭıñ virür menşūr-ı bī-pervā seniñ
Gözleriñdir beyza-i tuğrā-yı istignā seniñ
2. Hañçer-i ebrūleriñ mevķūf yek imā seniñ
Zīr-i hükümñde cihān-ı hüsn ser-tā-pā seniñ

II

Ve le-hu

1. Saña itmekle fedā kurtulmaz 'uşşāk özleriñ
Cān eger çıksa yine çıkmaz sitemli sözleriñ
2. Baḡş ider dā'im cefādan ol suhan-gū gözleriñ
Her nigāhiñ cāna geçmiş tīrdir cānā seniñ

A.17b, B.20a, C.24a, D.17b, E.19b, F.19b, G.22a

^x A, B, C, E: Murabba^c D, G; - F

I- 1 haṭṭıñ: 'aşkıñ E

2 yek: bek A / hükümñde: hükümde G

II-1 fedā: - B

2 Baḡş ider: Baḡşini G / dā'im: dāyim D, G /

gözleriñ: sözleriñ G / Her: Bir G

III

Ve le-hu

1. Çeşm-i şüh-ı pür-feniñ üstâdıdır cādūlarıñ
Tır-i gamzeñ ber-güzār-ı cānıdır āhūlarıñ
2. Sevdigim bī-şübhe müsteşnāsısın meh-rūlarıñ
Gerçi güçdür firqati her āfetiñ illā seniñ

IV

Ve le-hu

- 18a
1. Dilde bir berq-ı tecellīdir hayāl-i behcetiñ
Nürsun ey mäh nahı-i Tūr'a beñzer kāmetiñ
 2. Peñçe-i hurşıddir ayıne-dar tal atin
Şerm-sāriñdır bu şüretle yed-i beyzā seniñ

V

Ve le-hu

1. Dilde fikr-i haṭṭ-ı müşkīniñ cünün-engiz iken
Bir ṭarafdan yād-ı zülfün böyle sevdā-riz iken
2. Sende hüsn ü bende bu ‘aşk u hevā lebriz iken
Minnetiñ yok mülk-i pür-şür-dil-i şeydā seniñ

III-2 firqati her āfetiñ: firqatiñ her āfeti G

V- 1 -riz: zir A

2 hüsn ü: - F / ‘aşk u: ‘aşk-ı D, G

VI

Ve le-hu

1. Kākülün kim tā ezelden cān anıñ naḥcīridir
Tā ebed destimde da'vā-yı kıdem zencīridir
2. Her dü 'ālem ser behem āverde-i teshīridir
Görse mecnūnuñ olurdu şübhesiz Leylā senin

VII

Ve le-hu

1. Bār-ı cürm-i 'aşk ile mīzān ḥarāb olsam da ger
Serv-i nāzım kesmezem maḥşerde de senden nazar
2. Kor mı fikr-i kāmetiñ endīşe-i ferdāya yer
Beñzemez endāmiña bir vech ile Tūbā seniñ

VIII

Ve le-hu

1. Zīr-i zülfünden eger ruḥsārıñ olsa āşikār
Behremen İslām-i küfr-āmizi eyler ihtiyār

VI-1 destimde: - D

2 seniñ: - E

VII-1 Bār-ı: Bād-ı E / 'aşk ile: 'aşkla E / ḥarāb:
ḥarāb A / ger: eger G

2 yer: der D; ger G

VIII-1 zülfünden: zülfünde B; zülfünden F

2. Ehl-i takvā yā şanem h^vānlıkda oldu bī-karār
Gelmedi imāna kāfir gözleriñ hālā seniñ

IX

Ve le-hu

1. Merkez-i vahdetde ancak halka-i bezm-i vişāl
‘Aşk ise bir vechle şirket kabûl itmek muhāl
2. Vaşfiñ inşā itdigim bu āfitāb-ı gül-cemāl
Ey gönül ya Dāniş'indir ya benimdir ya seniñ

IX-1 halka-i: halka-i A, B, C, E / ise: ile G

2 Vaşfiñ: Vaşfın A, B, C, F / bu: bir B

Nazîre Be-Müseddes-i Fuzûlî ^x

-- + / - + - + / + - - + / - + -
 Mef'ülü-Fā'ilātü-Mefā'ilü-Fā'ilün

I

- (19a) 1. Döndürdi müşge dūd-ı dilim bir kamer-cemāl
 Kim gün yüzünde gördüm iki'anberin hilāl
 2. Devr-i ruḥunda behcet-i mihre irüb zevāl
 Batmış zavallı māhiñ adı kalmamış kemāl
 Ay ay ne hūb vech-i ḥasendir didim didi
 Matla'fūrüz-ı hüsn-i beyāniñdurur seniñ

II

1. Bulmuş henüz gözleri kan dökme çāğını
 Gösterdi ḥāli göñlüme cān yakma dāğını
 2. Būs eyledim ḥayālde mey-gün dudāğını
 Bir ra'şe geldi öpmege düşdüm ayağını
 3. Cām-ı şarāb-ı nāz o dehendir didim didi
 Yok yok neşāt-ı devr-i zemāniñdurur seniñ

A.19a, B.21b, C.25b, D.19a, E.21b, F.21a, G.23b

^x A, B, C, E: - D, F; "Der-Nazîre Müseddes-i Fuzû-
 lî" G

I -1 dūd: dūr F

2 Batmış: Yanmış A, B, G / kalmamış: kalmış G

II-1 dāğını: yağını G

2 eyledim: eyledi F / Bir: Pür D

III

1. Bir şubh-dem ki cānıma vahşet bırağdı tāb
Gördüm gelür o şūh çü āhū-yı āfitāb
2. Virmekde zülfi bir nice şayyāda pīç ü tāb
Tutdum elinden eylemedi benden ictināb
3. Şayd eyledim seni bu nedendir didim didi
Kār-ı kemend cezbe-i cānıñdurur seniñ

19b

IV

1. Dökmiş ‘ızārı üstüne gīsūsı bendini
Şalmış gazāle-i mehe müşgīn kemendini
2. Dün geçdi gitdi görmedi ben dil-figendini
Ağyāra şaldı sāye-i serv-i bülendini
3. Veh bu hilāf-ı tavr-ı kühendir didim didi
Mahzūnluk eski ‘ādet ü şanıñdurur seniñ

V

1. Bir şeb ki zülfi şalmış idi hālime şikest
Göñlüm hurūş-i giryeden olmuşdı hūn nişest

III-1 bırağdı: burağdı A, D, F / āhū-yı: ehvā-yı B, C

2 nice: niçe D / sayyāda: sayyād G / pīç: pīc A,
B, C, D, F; āb G

IV -2 gitdi: - G / -figendini: -derdmendini G

3 şanıñdurur: şanıñdur A

2. Nāgāh çīn-seher iderek kadr-i mihri pest
 Haçer be-dest geldi o nā-mihr-i bān-ı mest
3. Bu ne şafağ ne subh-ı fitendir didim didi
 Bī-çāre gerdenimdeki kaniñdurur seniñ

VI

1. Çekmiş o iki tīg-ı siyeh-tābī ebruvān
 Müjgānı şorma tīr-i kazādan virir nişān
2. İtmiş şehīd-i aşk cihānı o cān-sitān
 Ben gāzsesinde kendime raħm egleyüb hemān
3. Hūnī gözün enīs-i suhandır didim didi
 Ey tīre-baht merşiyeh^vānındurur seniñ

VII

1. Dün ālem-i mahabbete kılmiş idim güzār
 Gördüm ki bir harābede tutmuş o meh karar
2. Gitdi yakub yıkıb anı bir nice rüzgār
 Gitmez mahall-i āhire ol Yūsuf-ı iştiħār
3. Hayrān kalub ne beyt-i hazīndir didim didi
 Dāniş bu kalb-i pür-helecānıñdurur seniñ

V -2 kadr-i: kadri B / Haçer-i: Haçer-i B, D

3 gerdenimdeki: gerdenimde iki D

VI-1 Müjgānı: Müjgān D

2 Ben: Bir D / gāzsesinde: gāzsesinden A; sende G

3 Hūnī: Hūn D

VII-3 hazīndir: hazīndir B; hüzdür D, E, F

-
- 20a "Tahmīs-i Ğazel-i Hāfız" başlıklı Farsça tahmis
20b "Tahmīs-i Ğazel-i Bī-Dil" başlıklı Farsça tahmis

Taḥmīs-i Ğazel-i Şeyḥ Ğālib ^x

+ + - - (- + - -) / + + - - / + + - - / - + - (- -)
 Fe^cilātün(Fā^cilātün)-Fe^cilātün-Fe^cilātün-Fe^cilün(Fa^clün)

I

- (20b) 1. İtme inkār cefākār degilsin de nesin
 2. Hāşılı şaqlama ğaddār degilsin de nesin
 21a 3. Bildigim sāḥir-i mekkār degilsin de nesin
 4. Söyle ey ğanze-i sitemkār degilsin de nesin
 5. Didigim kâtil-i hun-h^vār degilsin de nesin

II

1. Nüh felek meşreb-ibī-mihr idüġiñ ben bilürüm
 2. Ben bu ser-geşteliġi ḥāşılı senden bilürüm
 3. Dönmem ey mäh bu sözden ki seni ben bilürüm
 4. Haṭṭ-ı nev-ḥız ile bergeste müjeñden bilürüm
 5. Baḥt-ı vārūna każā-dār degülsün de nesin

A.20b, B.23b, C.27b, D.20b, E.23a, F.23a, G.25b

^x A, B, C, E: - D, F; "Taḥmīs Ber-Ğazel-i Ğālib" G

I -3 mekkār: ḥün-h^vār D

4 söyle: böyle D

5 Didigim kâtil-i ḥün-h^vār degülsün de nesin:

Baḥt-vār u kaḥa-dār degülsün de nesin D

II-1 ben: sen A, F

Bend, D nüshasında yok.

III

1. Ki çeker hançer-i bî-dād u sitem her mūdan
2. Eyler 'uṣṣākı siyeh-rūz-ı belā her sūdan
3. Kime ṣekvā idelim söyle ki ol bed-ḥūdan
4. Nedir ey çeşm-i siyeh çekdigimiz ebrūdan
5. Sen de ol derd ile bīmār degilsin de nesin

IV

1. Olsañ ey meh ne kadar mā'il-i bezm-i'uşşāk
2. Ehl-i dille dil-i sengīniñ ider men'-i vifāk
3. İltifātiñda 'ıyān-ı şūret şad cevır ü meşāk
4. Hod pūr-sitem ele al āyine-i kalbime bak
5. Dil-şiken tıfl-ı ziyānkār degilsin de nesin

V

1. Kıрма der-i kalbimizi de'b-i şikest külehiñ
2. Ğamzeler girmededir kanına her bî-günehiñ

III-1 çeker: ciger F / hançer: hancer D, F

3 idelim: idem E; idelüm G

4 çekdigimiz: cekdigimiz F

5 derd ile: derdle D

Bend, D nüshasında II

IV -1 Olsañ: Olsun D

4 kalbime: kalbimi A, B, C, D, F; kalbine G

Bend, D nüshasında III

V -2 girmededir: görmededir G

3. Reng ider berhemem ü zāhida çeşm-i siyehiñ
4. Eyledim tecrübe ser-tīzi-yi tīg-ı nigeñiñ
5. Āfet-i subħa vü zünnār degilsin de nesin

VI

1. Gerçi fehmi oldu ki bī-ķadr imişiz h^vār imişiz
2. Nazariñda bir avuç ħāk gibi zār imişiz
3. Bāğ-ı vaşlıñda seniñ farz idelim ħār imişiz
4. Tutalım meclis-i ħāşıñda biz aġyār imişiz
5. Mā'il-i şoħbet-i aġyār degilsin de nesin

VII

1. Sūz-i Dāniş mi saña itdi eger ey ħāme
2. Nāle vü zārındır ta bu ķadar ey ħāme
3. Elvirir elvirir izħār-ı hüner ey ħāme
4. Dest-bürd-i sūħan 'arz itme yeter ey ħāme
- 21b 5. Sen de Ġālib gibi nāķār degilsin de nesin

V -3 zāhide: zāhide F

4 tīg-i: tīr-i G

Bend, D nüshasında yok.

VI -2 avuç: avuc A, B, C, D, F

3 imişiz: - E

5 Mā'il-i: Māyil-i G

Bend, D nüshasında IV

VII-4 'arz: - D

Bend, D nüshasında V

Tahmīs-i Ğazel-i Münīf ^x

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -
 Mefā‘ilün-Mefā‘ilün-Mefā‘ilün-Mefā‘ilün

I

- (21b) 1. ‘Adū ārām-ḥ^vāh-ı cāhdan bīm ile şivende
 2. Olurdu lā-muḥāle şir ber-ḳayn olsa derende
 3. Müsāvīdir peleng-i beste vü āhū-yı bāzende
 4. Hemān reng ü nümāyişden ‘adū tersān ü lerzende
 5. Olurdu pençe-i şebbāz taşavvur olsa girende

II

1. Cüyüş-i yem-ḥurūş-i mülki ifsād eyler āsāyiş
 2. Bozar elbet mizāc-ı ‘ālemi rāḫatla ārāyiş
 3. Biraz perhīz idüb dārū-yı telḥ şabra ḳıl ḥ^vāhiş
 4. Yüri seyr eyle tebdīl-i hevā it terk-i ārāmiş

A.21b, B.24a, C.28a, D.21a, E.24a, F.23b, G.26a

^x A, B, E: - D, F; "Muḫammes Ber-Ğazel-i Münīf" G

I -3 bāzende: tāzende G

4 reng ü nümāyişden: reng-i nümāyişden B /
 tersān: ra‘şān D

5 taşavvur: taşvīr B, C, D, E, F

II -1 ifsād eyler āsāyiş: (Okunamadı) F

3 telḥ: telḥ C

4 ārāmiş: āsāyiş

5. Belī bir yerde olsa āremīde āb olur kende

III

1. Rehīn-i cūnbūş-ı şaff-ı sipehdir pertewi devlet
2. Ki āteş iktihāmından bulur hār u hasuñ kuvvet
3. Te'āvündür medār-ı kārgah mülket ü millet
4. Bu rüşendir ki esbāb eylemiştir iktizā hikmet
5. Olur hāmuş bī-mevc-i hevā şem'-i fūrüzende

III-1 Rehīn: Rehn-i A

2 Te'āvündür: Mu'āvindir D

Gazel-i Selām Beg Tahmīs-i Muṭarrāf Pertev
Efendi Taʿşīr-i Dāniş Beg ^X Rahmetullah ^{XX}

-- + / - + - + / + - - + / - + -
Mefʿülü-Fāʿilātü-Mefāʿilü-Fāʿilün

I

(21b)

- (Selām)1. ʿAşkıñ gönülde ḥayreti bir şey'e beñzemez
Çeşmiñ gönülle nisbeti bir şey'e beñzemez (Dāniş)
- (Pertev)2. Ḥayretde mahv-ı hāleti bir şey'e beñzemez
Mahviyyetiñ leṭāfeti bir şey'e beñzemez (ve-lehu)
- (Pertev)3. Şemsiñ kamerle ülfeti bir şey'e beñzemez
ʿAks-i füyūz u şafveti bir şey'e beñzemez (ve-lehu)
- (Pertev)4. Ülfet içinde āfeti bir şey'e beñzemez
Şabriñ gönülde vahşeti bir şey'e beñzemez (ve-lehu)

A.21b, B.24b, C.28b, D.21b, E.24a, F.24a, G.26b

^X A: - D, F; "Terdīs-i Selām Pertev ü Dāniş" G

^{XX} B, C, E

I -1 Selām.....Dāniş A, B, E, F, G: - D;

.....Evvel Selām s̄anī Dāniş C

2 ḥāleti: ḥālīni A; ʿālemi G /

Selām.....Dāniş A, B, E, F, G: - D;

.....Evvel Pertev s̄anī Dāniş C

3 Selām.....Dāniş A, B, E, F, G: - D;

.....Evvel Pertev s̄anī Dāniş C

4 Selām.....Dāniş A, B, E, F, G: - D;

.....Evvel Pertev s̄anī Dāniş C

- (Selām)5. Mir'atiñ 'aks-i şūreti bir şey'e beñzemez
 (Dāniş) Naqş-ı ber-āb-ı hey'eti bir şey'e beñzemez

II

1. Kad-ķāmetü'l-ķiyāme mā'il-i hırām-ı nāz
 Berhem-zen zemīn ü zemān tavr-ı cān-güdāz
 22a 2. Nāza ķiyām idince kopar maḥşer-i niyāz
 Tā gūş-ı şūra vāşıl olur nāle-i dırāz
 3. Kalmaz niyāz ü nāza da imkān-ı imtiyāz
 Nağme tırāz-ı vahdet olur perde-dār-ı rāz
 4. Rūh-ı revān mı āfet-i cān mı o ser-firāz
 Āhir zemāne fitne mi bilmem o 'işve-sāz
 5. Bālā-yı serv-i ķāmeti bir şey'e beñzemez
 'Āşıkların ķiyāmeti bir şey'e beñzemez

III

1. Hürşīdi la'lı ü encūmen-incū ider o māh
 Şerm-i cemāli kār-ı sipihri kılar tebāh
 2. La'li gül eyler incūyı şebnem çü şubḡ-gāh
 İtdükce gönca-i lebi şerm ile ḡande-gāh
 3. Cevher-güdāz şubḡ u şafaķ āteşīn nigāh
 Mihr-i şabāḡat ol şefaķatsiz ser-ā-ser āh

II -3 nāza da: nāzda A, C, D, E, F, G

4 'işve-sāz: serv-i nāz G

III-1 Hürşīdi: Hürşīd-i D

2 gönca: gönça D

3 ol: o G

4. İtmişdir āb u āteşi yek-reng iştibāh
Eylər hicābı çeşme-i hürşīdi ‘özü-h^vāh
5. Hüy-gerde rüy-ı hacleti bir şey’e beñzemez
Rengīnī-i tarāveti bir şey’e beñzemez

IV

1. Dilde hayāli zıkr-i hafī gibi naqş-ı bend
Dil cezbe ile halka-i zülfündedir kemend
2. Tutmuş cigerde fikr-i lebi reng-i dil-pesend
Esrār-ı gayb gayb o dehende nühüfte hend
3. Mihmān harīm sīnede bir şāh-ı ser-bülend
Dil kaşr-ı ‘ārifān ü derün bāğ-ı Taşkend
4. İrmez bu intisāb-ı nihānīye hīç gezend
Bulmaz halel bu rābıta-ı kalb-i müstmend
5. Cānānla cān şöbeti bir şey’e beñzemez
Her encümende halveti bir şey’e beñzemez

5 hacleti: hacleti A, B, C, F

IV -1 halka-i: halka-i A, B, C, E

2 reng-i dil-pesend: reng ü pesend B / hand:
çend D

4 hīç: hīc A, B, C, F

5 Cānānla cān: Cān ile cān D; Cānān ile cān G /
halveti: halveti A, B, C

V

1. Bilmem ki ben miyim ya o dildār mı Selām
Virdi vişāl-i destime āyīne-i merām
2. Birleşdi ḥarf-i nefyide gūyā elifle lām
İsbāt olundu vaşl ikilik buldı ihtitām
- 22b 3. Pertev ṭayandı mes'ele-i vaḥdete kelām
Dāniş tükendi meşgale-i kıl ü kāl-i ḥām
4. Kaldım bu sözde kendimi gayb eyledim temām
Encām-ı kār kıldı beni bī-ḥōdī bekām
5. 'Aşkıñ göñülde ḥayreti bir şey'e beñzemez
Söylenmez āh ḥāleti bir şey'e beñzemez

V -1 merām: temām A

4 Kaldım: Kaldı B, D

Sākī-nāme ^x

+ - - / + - - / + - - / + -
 Fe'ülün-Fe'ülün-Fe'ülün-Fe'ül

I

- (22b) 1. Kanı sākī ol mey ki bezm-i elest
 Anıñ neş'esinden dil olmuşdı mest
2. Getür kim harābāt-ı ervāhda
 O rāh eyleyüb rūhumı mey-perest
3. Yerim bezm-i üns olmuş idi müdām
 Göñül serhoş u kudsiyān hem-nişest
4. Neden olmuşam bilmezem hikmetin
 Bu deyr-i harāb içre sāgar be-dest
5. Ser-ā-ser çeküb Hem-nişinān ayağ
 Ben oldum bu meyhānede pāy-best
6. Gehī serhoşī kadrım eyler bülend
 Gehī zır-i pāy-i melāmetde pest
7. Fedā sākīya saña varım yoğum
 Ser-encām çün nīstdir cümle hest

A.22b, B.25a, C.29a, D.22a, E.25a, F.25a, G.27a

^x A, B, C, E, G: - D, F

I -2 Beyit, C nüshasında yok.

6 serhoşī kadrım: serhoş u kadrım G

7 saña: senge D / çün: cün B, F

8. Bu baħr-i mu'allak k'adı çarħdır
Beni bend idüb hem-çü mähî be-şest
9. Neler eyledi bî-vefâ rûzgâr
Ki keştî-i ümmîd buldı şikest
10. Bu derdiñ yine çâresi itme şek
Leb-i cûda deryâ-keş olmak gerek

II

- (22b) 1. Gel ey sâķî aña cihân nâmını
Süleymânını mührün aħkâmını
2. Tutuşdur bu nâ-puhteniñ destine
Bu meyhâneniñ âteşin câmını
3. Olub pîr-i deyr-i muġân 'âlemiñ
Ferâmuş idem şeyhü'l-islâmını
- 23a 4. Ezel şundiġuñ câmı şun tâ ebed
Bilem devriñ âġâz u encâmını
5. Yüzün bî-şek âyîne-i feyzdir
Ki la'liñ şunub câm-ı gül-fâmını
6. Olub mest gördüm o âyîne
Sikender'le Cem almamış kâmını

9 Beyit, Bve C nüshalarında yok.

10 itme şek: - D / cûda: cûd-ı D

II-4 Beyit, G nüshasında yok.

5 bî-şek: nûr G

6 o: her G

7. Çü keyfiyyet-i dehri bilmez hakīm
Niçün taʿn ider yā mey-āşāmını
8. O ancak seçer aqdan qarayı
Bu da fark ider şubhını şāmını
9. Berāber çü bilmek ile bilmemek
Burak bilmemek bilmek evhāmını
10. Yine bilmemek hayrdır sākiyā
Ki bilmekde var nice ʿucb u riyā

III

- (23a) 1. Kanı sākī ol gevher-i inbisāt
Ne gevheriyem feyz u kân-ı neşāt
2. Ne yemm kaṭresi baḥr-i āteş-hurūş
Ne kân cevheri maʿden-i irtihāt
3. Getür kim ḥarāb itdi ʿaşkıñ beni
Seniñle ezelden imiş irtibāt
4. Bu bezm içre peymānemiz ṭolmadan
Beni mest kılmağda kıl ihtiyāt
5. Mey-ālūde bir ḥırka besdir baña
Fedādır saña cümle raḥt u bisāt

7 keyfiyyet-i: keyfiyyeti B

10 bilmekde: bilmekde de G / ʿucb: ʿayb A

III-2 kaṭresi: kaṭre-i G / kân: kânına A /

irtihāt: irnihāt A, B, C, E

4 içre: içinde D

6. Yine haṭ çekerek kavlı-i zühhâda dil
Eger 'arızîñ bulsa da ihtîṭâṭ
7. İder bilmeyüb 'aşkâ halṭ-ı kelâm
O kavm ile çok eyledim ihtilâṭ
8. Ayagîñ öpem dest-gîr ol baña
Eliñden idem bir kadeḥ istikâṭ
9. Ben endîşe-i ebruvânîñdayım
Geçilmez belâ işte havlı-i şırâṭ
10. Ḳaddîñdir ḥayâlim kıyâmet degil
Kıyâmet ne Tübâ-yı cennet degil

IV

- (23b) 1. Ḳanı sâkî ol la'1-gün câm-ı mey
Tırâz-ı külâh-ı Cem ü tâc-ı Key
2. Beni eyle sâgar gedâsı anîñ
Gerekmez baña şâhî-i câm u rey .
3. Ne mey-i feyz yek-rengî itmiş anı
Gül-i nev-bahâr âteş-i faşl-ı dey
4. Çü yok germ ü serdinde dehrîñ gebât
Ġam-ı rûzgâr u felek tâ be-key

8

- IV -1 tâc-ı Key: tâc ü key A, B, C, D, F, G
3 faşl-ı dey: faşl u dey F / feyz-i mey G
4 germ ü serdinde: germ-i serdinde D

5. Tolandırdı mekr ile çok naqd-i cān
Kühen hāne-i çarha sen virme pey
6. Egüb şīşeyi cāma çok şun ayag-
Dimem çok şunub elvirir gayrı ey
7. Nedir bilmedim derdimiñ çāresi
Hemān artırır derdimi bang-ı ney
8. Nihān itdim olmadı bāri baña
Bütün söyleyem kalmasun hīç şey
9. Yürek yāresin açayım ‘ākıbet
Ciger-pārem āhir devādır çü key
10. Velī mest kıl ol zemān söylerem
Olub bī-haber bī-zebān söylerem

6 şīşeyi cāma: şīşe-i cāma A; şīşe bī-cāma A /

çok: cok F / ey: ay D

8 hīç: hīc A, B, C, D, F

9 açayım: açdım F

Ġazeliyyāt^xİbtidā-i Ġazeliyyāt Der-Ĥarf-i Elif^{xx}

(1)

1

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

Fā'ilātün-Fā'ilātün-Fā'ilātün-Fā'ilün

24b

1. Sīne-çāki perde-i esrārı bāz eyler baña
Şubḥ-ı rüsvāyī dem-ā-dem keşf-i rāz eyler baña
2. Sāgar-ı leb-rīze āfetdir dü dest-i ra'şe-dār
Hırş-ı pīri neş'e-i maṭlūbı az eyler baña
3. Hāmuşī hem-vār vādīdürür cāy-ı vuşlata
Ol rehi tahrik-i leb şīb ü firāz eyler baña
4. Eşk-i haclet çeşm-i pür-ḥünüm idince ser-be-mihr
Şebnem-i bāğ-i edeb 'arż-ı niyāz eyler baña
5. Ḥayretimdir her nefes rüy-veş timsāl-i emel
Bilmezem āyine-i imkān ne nāz eyler baña
6. Cām-ı istignā ki Dāniş gāh mest eyler beni
Kec-külāhān-ı maḥabbet keşf-i rāz eyler baña

A.24b, B.27b, C.31b, D.23b, E.27b, F.26a, G.28b

^x D, E: - A, B, C, F, G ^{xx} A, G: - B, C, D, E, F

2 baña: - E

3 baña: - E, F

4 haclet: haclet A, B, C, F

6 Kec-külāhān-ı: Keç-külāhān-ı A, B, C, D, E

24b-25a (2), (3) ve (4) Farsça gazeller

Der-Harfü'l-Bā^x

(5)

2

-- + / - + - + / + - - + / - + -
 Mef'ülü-Fā'ilätü-Mefā'ilü-Fā'ilün

- (25a) 1. Āfāk mäh-tāb ile pür-nürdur bu şeb
 Ol mähdan ne fā'ide dil dürdur bu şeb
- 25b 2. Sevdā-yı ğamla va'de-i ferdāya aldanub
 Gönlüm ümīd-i vaşl ile mesrürdur bu şeb
3. Kıl dār-ı mülk-i hüzne şebihün ki muṭribā
 Şāh-ı neşāṭ leşkeri manşürdur bu şeb
4. Olmakda berk-ı āh u figān perde-süz-ı h^vāb
 'Uşşāk hem-terāne-i ṭanbürdur bu şeb
5. Oynatdı kaşr-ı zühdüñ esāsını seyl-i mey
 Rakş itse Şeyh Efendi de ma'zürdur bu şeb

A.25a, B.28b, C.32b, D.24b, E.28b, F.27a, G.29b

^x A, B, C, D, : - F; Harfū'l-Bā E, G

2 vaşl ile: vaşlla B, C

3 hüzne: hüzne D

5 zühdüñ: zāhidiñ B, C

Der-Harfü't-Tā^x

(6)

3

-- + / + -- + / + -- + / + --
 Mef'ülü-Mefā'ilü-Mefā'ilü-Fe'ülün

- (25b) 1. Hāl itmede pür-zīb o ruḥ-ı enveri seyr it
 Hürşide ziyā-güster olan aḥteri seyr it
2. Ol 'arız-ı nev-ḥaṭṭa bak ey t̄alib-i hikmet
 Bir lahza da gel bāḥter u ḥāveri seyr it
3. Dīvān yoluna ṭurma 'alem gibi kalem çek
 Alāy-ı ma'ānī dinilen leşkeri seyr it
4. Şun la'liñi aç sīneñi ol dem bu gedāda
 Āyin-i Cem'i şevket-i İskender'i seyr it
5. Dāniş bu zemīnde kaşabü's-sabḳ olamazsın
 Sen 'izzet-i üstād-ı hüner-perveri seyr it

A.25b, B.28b, C.32b, D.24b, E.28b, F.27b, G.29b

^x A, B, C, E: - D, F; Harfū't-Tā G

1 Hāl: Hāl B / Hürşide: Hürşid-i D

3 çek: cek F

4 aç: ac A, B, C, D, F

25b-30a (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13), (14), (15),
 (16), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24),
 (25), (26), (27) Farsça gazeller

Der-Harfü'r-Râ^x

(28)

4

-- + / - + - + / + - - + / - + -
 Mef'ülü-Fā'ilätü-Mefā'ilü-Fā'ilün

- (30b) 1. Baḡ ol perī-'ıḡāra ki insānı ańdırır
 İnsāna la'li çeşme-i ḡayvānı ańdırır
2. Yād-ı lebiñle ḡün-ı ciger la'l-reng olub
 Sīnem temām-ı mülk-i Bedeḡşān'ı ańdırır
3. Derdiñle her şeb itdigim āh-ı siyāhlar
 Cem' olsa ger o zülf-i perīşānı ańdırır
4. Meşrebce ehl-i 'aşkı serāsīme itmede
 Bezm-i şarāb meclis-i.cānānı ańdırır
5. Pek benzemez cebīnine ol meh-veşiñ şabāḡ
 Bir pāre mihr o 'ārız-ı tābānı ańdırır
6. Zıkr içre döndürür yüzün erbāb-ı devlete
 Şeyḡiñ bu vaż'ı meşreb-i devrānı ańdırır
7. Zünnāri-i maḡabbetiyem Dāniş ol bütüñ
 Kim nūr-ı vechi kāfire imānı ańdırır

A.30b, B.34a, C.38a, D.29b, E.34a, F.33a, G.35a

^x A, B, C, E: - D, F, G

2 Sīnem: Sīne D

4 'aşkı: 'aşk D / Bezm-i şarāb: Bezm-i şarābı D

7 Zünnāri-i: Zünnāri B, D

(29)

5

-- + -- / - + -- / - + -- / - + --
 Fā'ilātün-Fā'ilātün-Fā'ilātün-Fā'ilün

- (30b) 1. Gülşen-i 'acziñ gönül murg-i sefer pervāzıdır
 Bī-nevāyī vü şikest[e]-bāl-i berk ü sâzıdır
2. Nây-ı hayret rûz u şeb ehl-i nâzar dem-sâzıdır
 Perde-sûz-i h^vâb berk-ı şu'le-i âvâzıdır
3. Nokta-i mevhūmedir eşyâ ezelden tâ ebed
 Kim haç-ı pergârîñ encâmı yine âgâzıdır
4. Cüst-ü-cüyüñ dilberânı kıldı ser-mest-i niyâz
 Nakş-ı pâyiñ bezm-i hüsnüñ şimdi cām-ı nâzıdır
5. Gerçi çok meydân-ı hüsn içre kaşa-yı nâgehân
 Ol kemân-ebrû velîkin en kadar endâzıdır
6. Cûşa gelse nice Eflâţun'ı mest-i şevk ider
 Nâle-i zencîr kim bezm-i cününüñ sâzıdır
7. Nâme-i rahm eylesem ümmîd eger Dâniş n'ola
 Tıfl-ı nâzım nev-resânıñ çün kebüter-bâzıdır

A.30b, B.34b, C.38b, D.29b, E.34a, F.33a, G.35a

- 3 eşyâ: dünyâ D / pergârın: pergârı D
- 4 Cüst-ü-cüyüñ dilberânı kıldı ser-mest-i niyâz:
 Cüst-ü-cü pek dilberânı kıldı ser-mest-i nâz D /
 cām-ı: nahvet B; - D
- 6 nice: niçe C, D, E / G nüshasında yok.

(30)

6

-- + / + -- + / + -- + / + --
 Mef'ülü-Mefā'ilü-Mefā'ilü-Fe'ülün

- 31a 1. Eşkim ki gülāb-ı gül-i bāg-ı emelimdir
 Sermāye-i taḥşil-i dimāg-ı emelimdir
2. Serrest oluram kanda nişānın ki görürsem
 Naḫş-ı kadem-i yār ayāg-ı emelimdir
3. Pervāne-i ser-germim o meh ṭal'at-i ḫüsne
 Kim ḫaṭṭ-ı ruḫı dūd-ı çerāg-ı emelimdir
4. Dil ḫaste-i hicrānıyam ol şem'-i ümmīdiñ
 Kāfūr teni merhem-i dāg-ı emelimdir
5. Her aḫter-i ḫāl-i ruḫı ol Zühre-cebīniñ
 Dāniş şeb-i firḫatde sürāg-ı emelimdir

A.31a, B.34b, C.38b, D.29b, E.34b, F.33b, G.35b

1 gülāb-ı: külāh-ı D, G

3 dūd-ı: devr-i F

5 Her: Hem G / ḫāl-i: ḫāl-i A, B, C / firḫatde:

ferḫunde D / sürāg-ı: çerāg-ı G

(31)

7

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -
 Mefā'īlün-Mefā'īlün-Mefā'īlün-Mefā'īlün

- (31a) 1. Seniñ bülbül gülünñ var gülsitānın var benim yokdur
 Yine bilmem niçün āh u figānıñ var benim yokdur
2. Cüdālıqdan degülseiñ behre-ver kim küy-ı dilberde
 Seniñ bir ḥasdan olsun āşiyānıñ var benim yokdur
3. Gülünden ayrı düşmüş kaḡımızdır sen de inşāf it
 Seniñ āh itmege tāb u tüvānıñ var benim yokdur
4. Benimle hem-zebān pervāne-i ḥāmuş olur yoksa
 Seniñ cānlar bağışlar dāstānıñ var benim yokdur

A.31a, B.34b, C.38b, D.30a, E.34b, F.33b, G.35b

2 Cüdālıqdan: Cüdālıqdan G / ḥasdan: ḥasun D

3 yokdur: - D / G nüshasında yok.

4 Benimle: Benim G / pervānedir E / yoksa: yoḡsa

A, B, C, F

(32)

8

- + - - / - + - - / - + - - / - + -
 Fā'īlātün-Fā'īlātün-Fā'īlātün-Fā'īlün

- (31a) 1. Dāmen-i zülf-i siyeh-fāmiñ ki küfr-efşān olur
 'Aşk-ı temkīn sūz-ı sevdā düşmen-i īman olur
2. Eyledi pejmürde sāmānım dem-i serd-i raķīb
 Berg-i gül bād-ı hazāndan şübhesiz rīzān olur
3. Nūr-ı şem'ī eylemez fānūs-ı rūşen müstetir
 'Aşk-ı āteş-bār şanma sīnede pinhān olur
4. Dīde ceyš-engīz-i eşk ü dil 'alem-efrāzda
 Mülk-i hasretde hayālinçün dem-ā-dem kan olur
5. Fikr-i tenzīr eylemeñ Dāniş muhāl-ender-muhāl
 'Akif-i sihr āferīn üstād-ı üstādān olur

A.31a, B.35a, C.39a, D.30a, E.35a, F.33b, G.35b

3 şem'ī: şem'in F / sīnede: sīneden G

4 'alem-efrāzda: 'alem-efrāz āh C, E, F, G /

hasretde: hasretten G

(33)

9

-- + / - + - + / + - - + / - + -
 Mef'ülü-Fā'ilātü-Mefā'ilü-Fā'ilün

- (31a) 1. Zülfün ki bād-ı şubḥ ile geh tār-mār olur
 Gencîne-i şabāhata her tārı mār olur
2. İtdikçe ḥāl-i gerdenin ol nev-ḥaṭṭıñ ḥayāl
 Dāg-ı derün sitāre-i şubḥ-ı bahār olur
- 31b 3. Evşāf-ı çeşm ü la'lini yazdım o rütbe kim
 Maḥmūr oḡursa bir ḡazelim neş'e-dār olur
4. Bilmem dil-i nizār ne şulardadır 'aceb
 Gitdikçe tīg-ı ḡamzeleri āb-dār olur
5. Bezm-i firāka ehl-i dili naḡme-sāz ider
 Dāniş sipihr-i mest ne nā-sāz-kār olur

A.31a, B.35a, C.39a, D.30a, E.35a, F.34a, G.35b

1 tār-mār: tār u mār G

2 ḥāl-i: ḥāl-i A, B / İtdikçe: İtdikce A, B, C, D, E, F

3 Maḥmūr: Maḥmūr A, B, C, D / oḡursa: olursa G

4 nizār: nizāre D, G / Gitdikçe: Gitdikce A, B, C, D, E, F

5 nā: - A

(34)

10

++ -- (- + - -) / ++ -- / ++ -- / ++ - (- -)
 Fe'ılātün(Fā'ılātün)-Fe'ılātün-Fe'ılātün-Fe'ılün(Fa'lün)

- (31b) 1. Kec o ebrū-yı kemān te'sīrden mānend-i tīr
 Ey gönül dūr ol sen ol şemşīrden mānend-i tīr
2. Ey kemān-ebrū degildir halka-i āgūş teng
 Mū-miyānıñ çün geçer zih-gīrden mānend-i tīr
3. İtmedi taqdīr bir kez ol mehī hem-dem baña
 Geçdi āhım çarḡ-ı kec-tedbīrden mānend-i tīr
4. Āh kim çok çille çekdim rām idince yāri hayf
 Çıkdı āhir kabza-i teshīrden mānend-i tīr
5. Menzil-i i'cāza Dāniş taş dikerdi geçse ger
 Tab'ı İzzet 'arşa-i tenzīrden mānend-i tīr

A.31b, B.35a, C.39a, D.30b, E.35a, F.34a, G.36a

- 1 kec: keç D, G / o: dü G
- 2 halka-i: halka-i A, B, C, D, E
- 3 çarḡ-ı: - G / kec: keç A, B, C, D, E, G
- 4 yāri: yār D / teshīrden: tedbīrden D, G

(35)

11

++--(-+--)/+ +- -- / ++-- / +-+--(- -)
 Fe'ılātün(Fā'ılātün)-Fe'ılātün-Fe'ılātün-Fe'ılün(Fa'lün)

- (31b) 1. Baña meclisde şafā dilber ile meyle gelür
 Muṭribā söyle seniñ keyfiñ 'aceb n'eyle gelür
2. Böyle hū hū ḳo disün zāhid-i ser-mest-i riyā
 Dem olur bezm-i meye ol daḳi heyheyle gelür
3. Ḥıffet erbāb-ı dile bār-ı girān-ı ḡamdan
 Sāḳī-i ḡül-ruḡ ile rıṭl-ı pey-ā-peyle gelür
4. Yetişür bāde-i eşk ile kebāb-ı sīnem
 Keyf-i rindān-ı ḡam ey dil bir iki şeyle gelür
5. Dānişā bezm-i meye n'eyleyelim gelmez yār
 Sāḳī vü muṭrib ise meyle gelür neyle gelür

2 ol daḳi: oldıḡı G

3 Ḥıffet: Ḥıffet A, B, C, D

4 Keyf-i: Kef-i A, B, D, G

5 n'eyleyelim: n'eyleyeyim B, C, E, F, G /

n'eyleyelüm D

(36)

12

-- + -- / -- + -- / -- + -- / -- + --
 Fā'ilātün-Fā'ilātün-Fā'ilātün-Fā'ilün

- (31b) 1. Sebz-i haṭṭ āb-ı hayāt-ı la'liniñ ihyāsıdır
 Mevt-i aḥmer gamze-i hūn-rīziniñ imāsıdır
2. Bir nigāh-ı raḥm eylerdi o çeşm-i nīm-h^vāb
 Lık baḥt-ı tīremiz bālīn-i istignāsıdır
3. Tiğ-i cevre eşk-i bülbülden o gül-ruḥ virmiş āb
 Kim dehān-ı zaḥmımız pür nāle-i şekvāsıdır
- 32a 4. Degme şurişden ayılmaz mest seyr-i kāmetiñ
 Kim beyāz-ı şubḥ-ı maḥşer penbe-i mīnāsıdır
5. Şu'le-i āhım urur çün nāle-i zencīr-i mevc
 Şanki gönlüm āteş-i şevk-ı cünün deryāsıdır
6. Görmedim gitdikce hicrān içre şubḥ-ı vaşlatı
 Ol reh-i h^vābīdeniñ baḥtım şeb-i yeldāsıdır
7. 'Aşk ile cān virmedikce vaşla Dāniş irmez el
 'Ālem-i ḥüsnüñ o kāmēt 'ālem-i bālāsıdır
8. Kilk-i sehḥārım olursa n'ola memdūhu'l-eşer
 Ol veliyy-i ni'metiñ çün maḥmidet-pīrāsıdır

A.31b, B.35b, C.39b, D.30b, E.35b, F.34b, G.36b

4 G nüshasında yok.

7 vaşla: irmez G

8 Kilk-i sehḥārım: Kilk-i eşārım D, G

(37)

13

+ + - - (- + - -) / + + - - / + + - (- -)
 Fe'ılātün(Fā'ılātün)-Fe'ılātün-Fe'ılün(Fa'lün)

- (32a) 1. O ciger-pāre dāğa mā'ildir
 Nūr ammā çerāğa mā'ildir
2. Rūzgār-ı bahārdır bilseñ
 Serv kaddiñ ne bāğa mā'ildir
3. Būy-ı sevdāsı hāl-i cānāniñ
 Ben gibi bī-dimāğa mā'ildir
4. Yok 'alākam cihānda sensiz
 Hātırım pek ferāğa mā'ildir
5. Çağlasun cūy-ı eşk 'aşkıñla
 İşte göñlüm bu çāğa mā'ildir
6. Dānişā şaydı güccedir yoksa
 O gazālim yatağa mā'ildir

A.32a, B.36b, C.40a, D.31a, E.36a, G.37a

ma'ildir redifi D ve G nüshalarında māyildir
 şeklinde.

2 bilseñ: bilmem G

3 hāl-i: hāk-i E; hāl-i G

5 Çağlasun: Ça'lasun G / eşk: 'aşk G / çāğa:
 cāğa G

6 şaydı: şayd-ı D / yoksa: yoḡsa A, B, C, E
 Gazel, F nüshasında yok.

(38)

14

+ + - - (- + - -) / + - + - / + + - (- -)
 Fe'ılātün(Fā'ılātün)-Mefā'ilün-Fe'ılün(Fa'lün)

- (32a) 1. Beni Mecnūn iden ki göñlümdür
 Leylī-i mülk-i ten ki göñlümdür
2. Rāh-ı hayretde cüst-u-cūyuñla
 Kendisinden giden ki göñlümdür
3. Deşt-i sevdāda hırmen-i 'aqla
 Berķ-i āteş-fiken ki göñlümdür
4. Halvet-i vuşlatıñdan olalı dūr
 Şem'-i her-encümen ki göñlümdür
5. Nūr-ı dīdem şikeste olsa n'ola
 Nazarıñdan düşen ki göñlümdür
6. Kaldı zencīr-i zülüfde Dāniş
 Beni Mecnūn iden ki göñlümdür
7. Pertev'iñ feyz-i iltifātından
 Mihr-i burc-ı suhan ki göñlümdür
- 32b

A.32a, B.36b, C.40a, D.31b, E.36b, F.35a

2 hayretde: hayretle D

4 Halvet: Halvet A, B, C / vuşlatıñdan: vaşlıñ-
 dan D

Gazel,G nüshasında yok.

(39)

15

- + - - / - + - - / - + - - / - + -
 Fā'ilātün-Fā'ilātün-Fā'ilātün-Fā'ilün

- (32b) 1. Āşaf-ı Cem-cāh-ı es'ad nām-ı Hâtem-menķabet
 Kim seĥāvet-nāme-i aĥlākınıñ imzāsıdır
2. Pençe-i fermānınıñ Zāl-i felek maĥkūmıdır
 Kuvvet-i bāzusunıñ Rüstem-senā güyāsıdır
3. Bir vezīr-i ehl-i perverdir k'aña yokdur nazīr
 Pādişāh-ı ŧab'ınıñ mülk-i suĥan ũlkāsıdır
4. Ser-nigün olsa 'aceb mi kim dem-i tahrīrde
 Şāĥ-ı gül ki cennet-i eş'ārınıñ Tübā'sıdır
5. Kadr-i dānā tütī-i ŧab'ıñ kabūl itmez kıyās
 Mantıķu'ŧ-Tayr kemāl-i efkārınıñ şuĥrāsıdır
6. Ben de güstāĥ-āne eylersem beyān māhiyyetim
 'Afv kıl zīrā efendim bu hüner da'vāsıdır
7. Oldı āb-ı rüy-ı bāzār-ı suĥan nazm-ı terim
 Hāsidiñ ser-māyesi ancak ĥurı ĥavĥāsıdır

A.32b, B.36a, C.40a, D.31a, E.36a, F.34b, G.36b

1 nām-ı Hâtem: nām u Hâtem C; nām u Hâtem F./

aĥlākınıñ: i'mālınıñ G

4 dem-i: - D

5 kemāl-i efkārınıñ: kemāl-i efkārınıñ D

7 Oldı: Virdi G / ĥavĥāsıdır: ĥavĥā E

8. İddiâ-yı Dāniş eyledim huzūruñda daħi
Zāt-ı pākiñ lîk ehl-i dānişiñ a'lāsıdır
9. İrtifā'-ı devletiñ tā haşr-ı rûz efzûn ola
Dergehiñ hursîd-i faẓliñ burc-ı isti'lāsıdır

Gazel G nüshasında;

"Sebz-i haṭṭ āb-ı hayāt-ı la'liniñ ihyāsıdır
Mevt-i aḥmer gamze-i hūn-rîziniñ imāsıdır"
beytiyle başlayan gazelin devamıdır.

(40)

16

+ - + - / + + - - / + - + - / + + - (- -)

Mefā'ılün-Fe'ılātün-Mefā'ılün-Fe'ılün(Fa'lün)

- (32b) 1. Sirişk-i mevc-zenim cūy-ı intizār mıdır
Ağardı çeşm-i terim bilmem Aķ Pıñar mıdır
2. O çeşm-i mestiñ eger meyl iderse şehbāzım
Aña bu murğ-ı dili virme bir şikār mıdır
3. Hemīşe ğamla ider ehl-i 'aşķı ser-geşte
Bu şīve devrine çarķıñ 'aceb medār mıdır
4. Haķ-ı siyāhı gelüb rūyı olmuş āteş-reng
O şu'le-hū 'acaba şimdi şerm-sār mıdır
5. Bilinmez oldu ğamından o nev-ħaķtıñ Dāniş
Şitāb-ı 'ömr midir seyl-i nev-bahār mıdır

A.32b, B.36a, C.40b, D.31a, E.36b, F.35a, G.37a

2 bu: şu B, C, D, E, F, G

4 gelüb: gelür G

32b-33a (41) Farsça gazel

(42)

17

-- + / + -- + / + -- + / + --
 Mef'ülü-Mefā'ilü-Mefā'ilü-Fe'ülün

- (33a) 1. Bir başka cihāndan bu cihānda eğeriz biz
 Āyine-i imkānda 'aks-i şuveriz biz
2. Hürşid olamaz şāne-zen zülf-i şafāmız
 Bir başka tecellī ile jülīde-seriz biz
3. Şemşirdir ammā ki niyānın keser evvel
 Her āh ki şad-pāre gönülden çekeriz biz
4. Maḥv olma mıdır girmege bir çāresi bilmem
 Ol nice yoluñ kim saña andan gideriz biz
5. Bī-yād-ı ruḥuñ bir nefesi eylemez fevt
 Dil-beste-i hürşid-miṣāl-i seheriz biz
6. Ma'kül olan ahvāl-i meādı ne bilür 'aql
 Maḥsūsda ḥayret-zede vü bī-ḥaberiz biz

A.33a, B.37a, C.41a, D.32a, E.37a, F.35b, G.37b

- 1 cihāndan: cihānıñ D
 2 şāne-zen: şāne-zen F
 3 ki: - A
 4 olma mıdır: olmalıdır G / nice: ince G /
 andan: - D / biz: - E
 5 yād-ı: bād-ı F
 6 vü: - G / bī-ḥaberiz: bī-ḥaberiz F

7. Ser-geřtesiyiz cāzibe-i ‘ālem-i nūruñ
33b Döndükce felekler gibi Dāniř döneriz biz

(43)

18

- + - - / - + - - / - + - - / - + -
 Fā'ilātün-Fā'ilātün-Fā'ilātün-Fā'ilün

- (33b) 1. Ser-fürūdur meclis-i vuşlatda mīnā-yı niyāz
 Āb-ı rūdūr sāğar-ı ümmīde şahbā-yı niyāz
2. 'Āşık u ma'şūk birdir müttehiddir hüsn ü 'aşk
 Perde-dār-ı nağme-i şehnazdır nāy-ı niyāz
3. Devr-i kaddiñde ser-efrāz ol kadar bālā-yı nāz
 Kim yetişmez aña bī-endāze kālā-yı niyāz
4. Kıldı pāy-ı yāre düşmek rütbe-i 'aczim bülend
 Kāmet-i ham-geştem itdi 'arż-ı bālā-yı niyāz
5. Kişver-i hüsn içre Dāniş 'aşk-ı mergüb olmasa
 Eylemezdi nāz-perverden temennā-yı niyāz

A.33b, B.37b, C.41b, D.32a, E.37b, F.36a, G.38a

1 vuşlatda: vaşlinda D, G

5 nāz-perverden: nāz-perver B

(44)

19

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

Fā'ilatün-Fā'ilatün-Fā'ilatün-Fā'ilün

- (33b) 1. Sīnemiz mecrūh kıldı āh-ı bī-te'sīrimiz
Bahtımız ber-geştedir vü ber-każādır tīrimiz
2. Ğamzeñiñ mecnūnuyuz mümkün degil teşhīrimiz
Halka-i çeşm-i ğazālān olsa da zencīrimiz
3. Tiz geçerdik rāh-ı rüsvāyīden ammā neyleyem
Ey gönül çāk-ı girībān oldu dāmen-gīrimiz
4. Tekye-i miñnetde itdik çille-keşlik ihtiyār
Bu tarīk-i 'aşk içinde tazelendir pīrimiz
5. Āteşin mazmūn ile virdik sevād-ı harfe fer
'Ālem-i ma'nāyı tutdı nāle-i şeb-gīrimiz
6. Olmuşuz pesmānde-h^vār maṭlab oldukça haķir
Cur'a-keşlikdir bu bezm içre meger takşīrimiz

A.33b, B.37b, C.41b, D.32b, E.37b, F.36a, G.38a

- 1 Bahtımız: Bahtımız B / ber-geştedir: ber-geşte-
dürür A, B, C, D, E, F, G (Bu halde vezin fazla)
- 2 Ğamzeñiñ: Ğamzeniñ D, G / Halka-i: Halka-i A, B,
C, E
- 3 neyleyem: neylerim D
- 5 Āteşin: Āteş-i E
- 6 oldukça: oldukça A, B, C, E, F / Cur'a-keşlik-
dir: Cur'a-keşlikde G

7. Genclikde naqd-i şabrı itdi nevresler telef
Bu'l-‘aceb dīvāneyiz k̄ābil degil ta‘mīrimiz
8. Bu ğazel bir k̄at daħi Dāniş olurdı bī-naẓīr
Olsa ger ‘İzzet Efendi mā‘il-i tanẓīrimiz

8 mā‘il-i: māyil:i D / G nüshasında yok.

(49)

20

-- + / - + - + / + - - + / - + -
 Mef'ülü-Fā'ilātü-Mefā'ilü-Fā'ilün

- (34b) 1. Geçdi ümīd-i devlet o da bir zemān imiş
 İkbāle dilde rağbet o da bir zemān imiş
2. Oldukça sen rakīb ile hem-meclis-i şarāb
 Olmak kebāb-ı gayret o da bir zemān imiş
3. Sevdā-yı aşk şimdi pür itdi dimāgımı
 Güş eylemek naşihat o da bir zemān imiş
4. İtdi karar sende dil-i bī-karārımız
 Her āfet-i maḥabbet o da bir zemān imiş
5. Gördüm boyunca lütfunı ol serv-i kāmetin
 Geçdi hevā-yı firkat o da bir zemān imiş
6. Dāniş hüner heves-geri 'ālemde kalmamış
 Ādemde kâbiliyyet o da bir zemān imiş
7. Vāşif dimiş bu mısra'-ı cānsūzı piş-ez-în
 İnşā vü şî're rağbet o da bir zemān imiş

A.34b, B.38b, C.42b, D.33b, E.38b, F.37b, G.39a

- 2 Oldukça: Oldukça A, B, C, E, F / imiş: - E
 5 imiş: - E

34b (50) Farsça gazel

Harfü'l-'ayn ^x

(51)

21

-- + / - + - + / + - - + / - + -
 Mef'ülü-Fa ilatü-Mefa ilü-Fa ilün

- (35a) 1. Sūzişde ben kadar olamaz táb-dār şem^c
 Yanmaz hemān benim gibi leyl ü nehār şem^c
2. Olmaz resīde her biri şubḥ-ı kıyāmete
 Vardır bu encümende egerçi hezār şem^c
3. Vaḥdet olur mı seyr-i verā-yı hicābdan
 Fānūsdan dü pertev ider āşikār şem^c
4. Ser-tā-be-pā vücūdumı eşk itdi iştiyāk
 Ben ağladıkça olsa n'ola şerm-sār şem^c
5. Germ-ülfet oldı her gice ol mehle Dānişā
 İtdi beni bu āteş ile dāğ-dār şem^c

A.35a, B.39a, C.43a, D.33b, E.39a, F.37b, G.39b

^x A, B, C, E: - D, F, G

1 ben: in D / benim: beni B

3 dü: o G

4 ağladıkça: ağladıkça A, B, C, E, F

Ğazel-i Nākış Der-Harfü'l-Fā^x

(52)

22

+ - + - / + + - - / + - + - / + + - (- -)
 Mefā'ılün-Fe'ılātün-Mefā'ılün-Fe'ılün(Fa'lün)

- (35a) 1. Medār-ı rızķ degilmiş kemāl ü kesb-i vukūf
 Ki bir 'atıyyeye oldu ma'āşımız mevķūf
2. Çalışdıķ olmadı taħşıl-i kadr-i ma'rūfa
 Dirīg olmadı 'ālemde kadrımız ma'rūf
3. Hisāb-ı çarķ ne kecdir ki bilmeyen elifi
 Olur ma'īşete mālİK birün-ı hadd-i ulūf

A.35a, B.39b, C.43b, D.34a, E.39b, F.38a, G.39b

^x A, B, C, E: - D, F, G

3 kecdir: keçdir A, B, C, D, E, G / Olur ma'īşete:
 Olur medār-ı ma'īşet G

Der-Ḥarfü'l-Kāf ^x

(53)

23

-- + / - + - + / + - - + / - + -
 Mef'ülü-Fā'ilātü-Mefā'ilü-Fā'ilün

- (35a) 1. Dil oldu zaḥm-ḥ^vārı ḥadeng-i nigāhınıñ
 Cān oldu küştesi şaff-ı ceng-i nigāhınıñ
2. Geh nāz ü geh tegāfül ile ḳan dökmede
 Yoḳ mişli tīg-ı reng-be-reng-i nigāhınıñ
3. Evc-i cefāda dīdeleri nağme-sāz-ı sihr
 Şebbāz-ı fitne bestesi çeng-i nigāhınıñ
- 35b 4. Āhūlara olurdu perī-ḥān-ı cilve-gāh
 Taşvīr olunsa nāz-ı firenk-i nigāhınıñ
5. Āyīne-dār-ı ṭal'at esrār-ı nāz olur
 Ḥayrān keyfi şīve-i bütüñ nigāhınıñ
6. Ey dil ḥazer ki döndi siyeh-mest ejdere
 Devrinde ğamze cām-ı şereng-i nigāhınıñ
7. Da'vā-yı vahşet eyler isem n'ola Dānişā
 Oldum enīsi şāhid-i şeng-i nigāhınıñ

A.35a, B.39b, C.43b, D.34a, E.39b, F.38a, G.39b

^x A, B, C, E: - D, F, G

2 ile: ide D / dökmede: dökülmede G

4 nāz-ı: nāzı A, B, C, E, F

6 n'ola Dānişā: Dānişā n'ola G

7 enīsi: enīs-i D

(54)

24

-- + / + -- + / + -- + / + --
 Mef'ülü-Mefā'ilü-Mefā'ilü-Fe'ülün

- (35b) 1. Öpdür leb-i cān-baḥşıñı şahbāyı severseñ
 Öldürme beni ey şanem Īsā'yı severseñ
2. Āgūşumı açdım saña mānend-i çelīpā
 Ey muğbeçe gel dīn-i Mesīhā'yı severseñ
3. Biz 'aşkıñ ile eylemişiz mescidi vīrān
 Sen göñlümüzi yıkma kilīsāyı severseñ
4. Dāniş idetürsun yaqasın çāk çü mihrāb
 Āgūşuma meyl eyle çelīpāyı severseñ

A.35b, B.39b, C.43b, D.34a, E.39b, F.38b, G.40b
 severseñ redifi G nüshasının bütün beyitlerinde:
 seversen

3 yıkma: yaqma G

(55)

25

-- + / - + - + / + - - + / - + -
 Mef'ülü-Fā'ilātü-Mefā'ilü-Fā'ilün

- (35b) 1. 'Älem degerdi nāz ile bizden bu vahşetiñ
 Ger olmasaydı sevdiğim 'ālemle ülfetiñ
2. Göz açdırır mı reh-rev-i vādī-i ğaflete
 Gerd-i ğubārı kâfile-i h^vāb u rāḥatiñ
3. Olmaktadır hemişe nemek-pāş-ı zaḥm-ı dil
 Şimdi ḥayāl-i la'li o kân-ı melāḥatiñ
4. Hem-reng kıldı şebnem-i eşkim şafaqla çarḥ
 Üftādesi olalı o bāğ-ı şabāḥatiñ
5. Her beytiñ ile Pertev'e ta'mirini niyāz
 Mi'mārıdır ṭabī'atı şehr-i belāğatiñ
6. Ol āfitāb-ı mekremetiñ feyz-i ṭāb'idir
 Pertev-firūz-i encümen-i şā'iriyetiñ
7. Kıymet-şinās-ı ma'ref-i tābende perverā
 Sensin melāzı Dāniş bī-ḳadr ü ḳıymetiñ

A.35b, B.40a, C.44a, D.34a, E.40a, F.38b, G.40a

- 1 'ālemle: 'ālemde G
 2 ğaflete: ğaflet F / Gerd-i ğubārı: Gerd-i ğubār D, G
 4 çarḥ: sürḥ D, G
 5 Pertev'e: Pertev D, G / Mi'mārıdır: Mi'mār ider D
 6 Pertev-firūz-i: Pertev-firūzı A, B, C
 7 melāzı: melāz D, G; melāzı F

8. Tār-ı nesīc-i nazmıña nisbet kaba alur
Bārīki-yi arīr-i ayālātı Őevketiñ
9. Ői‘r-i teriñde baħr-i kemālāt mevc urur
aā ki āb-ı rŪyısın ehl-i Őabī‘atiñ
- 36a 10. Cāiz olur mı cāize aŐdıyla eylemek
Vācib kŪn-i ehl-i DāniŐe dā‘im medīhatiñ
11. Rabb-i adīr adriñi efzŪn-ter eylesŪn
Bildike tā ki adriñi sen ehl-i fiŐnatiñ

8 ayālātı: ayālātı B

9 G nŪshasında yok.

10 aŐdıyla: aŐd ile D / dā‘im: dāyim / G nŪshasında yok.

11 Bildike: Bildikce A, B, C, E, F / tā ki: sen ki G / sen: tā G

(56)

26

- + - - / - + - - / - + - - / - + -
 Fā'ilātün-Fā'ilātün-Fā'ilātün-Fā'ilün

- (36a) 1. Kaldı bir dāğ-ı ciger her hāl-i rüyuñdan seniñ
 Bir kere bağlandı her bir tār-ı müyuñdan seniñ
2. Bāğ-ı küyuñ yād idüb kendimden oldum bī-haber
 Her haber virdikçe bād-ı şubh büyuñdan seniñ
3. Ya cefā ya güft ü gū-yı telh ya ta'n-ı raķīb
 Derdsiz dönmek naşīb olmadı küyuñdan seniñ
4. 'Āķibet bu ye's-gehde nesne hāşıl kılmadım
 Arzusuzluķdan özge arzuyundan seniñ
5. Bī-mürüvvet ķormıyam maşşerde elden dāmeniñ
 Almadım bir va'd-i ferdā güft ü gūyuñdan seniñ
6. Bend-i sevdā mı haţţın ber-halka efzūn eyledi
 Kurtuluş yok añladım zencīr-i zülfüñden seniñ

A.36a, B.40a, C.44a, D.34b, E.40a, F.39a, G.40a

1 hāl-i: hāl-i A, B, C

2 virdikçe: virdikce A, B, C, E, F / büyuñdan:
 küyuñdan A

3 seniñ: - E

5 va'd-i: va'de D, G / seniñ: - E

6 sevdā mı: sevdā-yı G / halka: hulķa G / zülfüñden:
 müyuñdan A, B, C, E, F

7. Bir araf sen ser-keş olduñ bir araf baht oldu dñn
Dād-ı bahtımdan benim feryād-ı hūyuñdan seniñ
8. anda aldı Şimdi ol demler aranmaz mı ‘aceb
Kendimi ęayb eylemişdim cüst ü cūyuñdan seniñ
9. andadır okdan ser-i kūyuñda görmem Dāniş'i
Yok haber ol hasta-i cāndır gulūyuñdan seniñ

7 Dād-ı: Dār-ı F

8 aranmaz mı: aratmaz mı G

Der-Harfü'l-Lām ^x

(57)

27

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -
 Mefā'īlün-Mefā'īlün-Mefā'īlün-Mefā'īlün

- (36a) 1. Nümūd-ı simiyā āşarı cāhī naķş-ı bātıł bil
 Ne cāhı çarķ-ı efsünkārı yekser çāh-ı Bābil bil
2. Belī rengīn nümāyiş bir müzeyyen genctir dünyā
 Velī sen bir mūnaķķaş-ı mār-ı pūr-zehr-i helāhil bil
3. Ribāţ-ı dehri ey dīvāne şanma Ka'be-i maķşūd
 Vücūdı maħmil-i Leylā-yı rüh u 'ömri rāhil bil
4. Bu 'ālem ḥ^vāb-gehdır terk-i āsāyişdedir rāhat
 Hemān devrānı mehd ü kendini bir tıfl-ı ğāfil bil
5. Ayaĝıñ baĝlamışdır lā-mekān seyr olmaĝa koymaz
 Başında varsa 'akliñ maţlabı tavķ-ı selāsil bil

A.36a, B.40b, C.44b, D.35a, E.40b, F.39a, G.40b

^x A, B, C, E: - D, F, G

- 1 āşarı: āşār A, C, D, E, F / yekser: - A / çāh-ı:
 cāh-ı B, C, F / bil: - E
- 2 bil: - E
- 3 rāhil: bātıł G
- 4 ḥ^vāb-gehdır: ḥ^vāb-gehden D / rāhat: rāhat F /
 kendini: kendüñi A, B, C; kendiñi G / bil: - E
- 5 bil: - E

6. Özüñden kıl sefer gitdikçe dūr ol kūy-ı hestīden
Ki cām-ı ‘aşkla oldukça yāhūd gitdin ey dil bil
- 36b 7. Egerçi vādi-i tecrīd ḥaṇçer-zārdır ammā
Cihāndan inkıṭa‘iñ mūcib-i kaṭ‘-ı merāḥil bil
8. Hevādan nem ḳapar ḥāk-i rehi ser-menzil-i fakriñ
Ruṭūbet-ḥ^vāh olursañ anda kendiñ pāy-der-gil bil
9. Reh-i tecrīdde menzil alan bī-dest ü pālardır
Suvār-ı eşheb-i iḳbāli ol vādide rācil bil

-
- 6 A, B, C, D, G nüshalarında yok. / F nüshasında
ikinci mısra; Olduḳca bī-ḥod kendin ey dil bil /
bil: - E
- 7 ḥaṇçer-zārdır: ḥancer-zārdır A, B, C, D; ḥaṇçer-
dārdır F / bil: - E
- 8 olursañ: olursan D, E, F, G / kendiñ: kendin E, F /
pāy: - E / bil: - D, E
- 9 rācil: rāḥil D , G

Der-Harfü'l-Mîm ^x

(58)

28

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -
 Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Mefâ'îlün-Mefâ'îlün

- (36b) 1. 'Aceb mi olsa ger ma'kūs eger meyhâne-i 'âlem
 Sipih̄r bāz gūndur gerdiş-i peymāne-i 'âlem
2. Hezārān nev-cūvān sīm-ten hāk oldı 'âlemde
 Nice genc eyledi pinhān bu vīrāne-i 'âlem
3. Kırub zencīr-i 'aqlı şevk[i]lle meczūb-ı 'aşk olmaz
 Degil mi fikr olunsa zāhidān dīvāne-i 'âlem
4. Harāb olsa n'ola mürğ-i diliñ seyl-āb-ı eşkinden
 Esāsı hār u hasdan bir binādır lāne-i 'âlem
5. İder mi meyl dehre zūlf ü hāliñ var iken Dāniş
 Olur mı ehl-i sevdā şayd-ı dām ü dāne-i 'âlem

A.36b, B.41a, C.45a, D.35a, E.41a, F.39b, G.41a

^x A, B, C, E: - D, F, G

1 ger: - A, B, D, G / eger: el-eger G / bāz: bāz F

3 şevk[i]lle: şevkle A, B, C, D, E, F, G

4 mürğ-i: - D / G nüshasında yok

5 hāliñ: hāliñ A, B

(59)

29

- + - - / + + - - / + + - - / + + -
 Fā'īlātün-Fe'īlātün-Fe'īlātün-Fe'īlün

- (36b) 1. Nev-resīdem reviş ü nāzīña qurbān olayım
 Hānçer-i ğamze-i ğammāzīña qurbān olayım
2. Cān virüb nāvek-i müjgāna қаза sür'atiñe
 Çeşm-i şūh-ı qadr-endāzīña qurbān olayım
3. Rāh-ı 'aşkıñda seniñ ber-ser idüb hāk-i fenā
 Şīve-i qadd-i ser-efrāzīña qurbān olayım
4. Kaṭ' olunduqça ser-i hāme gelür böyle şadā
 Dānişā lehce-i i'cāzīña qurbān olayım

A.36b, B.41a, C.45a, D.35a, E.41a, F.39b, G.41a

1 Hānçer-i: Hāncer-i C, D, E

3 Rāh-ı: Reh-i A, E, F

4 olunduqça: olunduqca A, B, C, E, F / şadā: şabā D

36b-37a (60), (61), (62) Farsça gazeller

(63)

30

- + - - / - + - - / - + - - / - + -
Fā'īlātün-Fā'īlātün-Fā'īlātün-Fā'īlün

- (37b) 1. Yıkdı kalbim derd-i hicrān kıldı vīrān neyleyem
Bir de şimden sonra olmuşsan peşimān neyleyem
2. Eyledi hasret beni şem'-i seher gibi temām
Olsun ey şubh-ı emel farzā nümāyān neyleyem
3. Bir de itmiş saña şimden sonra feryādım eşer
Koymadı benden eşer aşla bu hicrān neyleyem
4. Besledim hūn-ı cigerle gül-nihāl-i kaddiñi
Olduñ āhir sāye-endāz-i rakībān neyleyem
5. Dil kebāb oldu kebāb ü ben harāb oldum harāb
Cān yanub cismim de vīrān oldu vīrān neyleyem
6. Sende imāndan mürüvvetden vefādan yok eşer
Söyle kim ben neyleyem ey süst-peymān neyleyem
7. Rüy-gerdān oldu Dāniş benden ol āşüb-ı cān
Dönmedi bir vefk-i dil-h^vāhım şu devrān neyleyem

A.37b, B.42a, C.46a, D.36a, E.42a, F.40b, G.42a

- 1 Yıkdı: Yakdı G / peşimān: pesimān B
2 neyleyem: - E
5 ü: - D / neyleyem: - D, E
6 G nüshasında yok.

37b-38a (64), (65), (66) Farsça gazeller

(67)

31

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -
 Mefā'īlün-Mefā'īlün-Mefā'īlün-Mefā'īlün

- (38a) 1. Yem-i hüsn öyle zehr-āḡārdır çeşm-i kebūdundan
 Ki zülfi ef'ā-i mā'i-kārdır çeşm-i kebūdundan
2. Dil-i bīmārimız neşter-hōr āzār müjgāndır
 Reg-i nezzāremiz hūn-bārdır çeşm-i kebūdundan
3. Zemīni devr-i dilden āsumāna döndürür bir gün
 O meh-rūnuñ ümīdim vardır çeşm-i kebūdundan
4. Olaldan mā'ili cān u dil ol serd-i ḡabā-pūşuñ
 Sirişkim ḡayret-i enhārdır çeşm-i kebūdundan
5. Dil-i pür-süz gök ḡandil-i mest-i 'aşḡdır ammā
 Yine ol meh-veşiñ hūş-yārdır çeşm-i kebūdundan
- 38b 6. Anıñ söyletmez ehl-i 'aşḡ Dāniş reng-i efsūnı
 ḡazel-ḡülük bile düşvārdır çeşm-i kebūdundan

A.38a, B.42b, C.46b, D.36b, E.43a, F.41b, G.42b

- 1 zülfi: zülf-i G
 2 āzār: āzār A, B, C, D, E, G
 3 devr-i: dūd-ı E
 4 mā'ili: mā'il-i E / G nüshasında yok.

(68)

32

- + - - / - + - - / - + - - / - + -
 Fā'ilātün-Fā'ilātün-Fā'ilātün-Fā'ilün

- (38b) 1. Āb olur dil āhdan āteş-nişār olduğça ben
 Maḥv olur ten gerd-bār-ı iftikār olduğça ben
2. İttihād-ı ḥüsn ü 'aşk eyler o ḥün-rizinde mest
 Bāde-i ḥün-ı cigerden neş'e-dār olduğça ben
3. Şevkden her 'unşurum bir dīde-i giryān açar
 Gah gehī çār çeşm-i intizār olduğça ben
4. Ğarka-i deryā-yı vahdet fehmi ider yektālığım
 Çār mevc-i bahr-i tevḥīde düçār olduğça ben
5. Yād idermiş yār dāğ-ı bī-ḥisāb-ı sīnemi
 Dāğ-dārān-ı firākından şumār olduğça ben
6. Bildi herkes artırınca fazlı kadr egledigin
 Māye-i 'irfān ile bī-i'tibār olduğça ben
7. Ḥāk-i Leylā'dan olur şad bīd-i Mecnūn ser-zede
 Şūriş-endāz-ı dimāğ nev-bahār olduğça ben

A.38b, B.43a, C.47a, D.37a, E.43a, F.41b, G.43a

olduğça: olduğça (redif olarak) A, B, C, E, F

1 āhdan: ābdan G

2 cigerden: cigerde D / ben: - E / G nüshasında
 yok.

6 ben: - E / G nüshasında yok.

8. Āh zālīm ben unutmam sen unutduñ mı ‘aceb
Kim tesellī-baḡş olurduñ eşk-bār olduḡa ben
9. Zerre-āsā āfitābı reşkim eyler bī-ḡarar
Dānişā feyz-i Ziyāe’d-dīn'e yār olduḡa ben

8 unutmam: unuḡmam D / unutduñ mı: unuḡtuñ mı D /
olduḡa ben: - E

(69)

33

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -
 Mefā'īlün-Mefā'īlün-Mefā'īlün-Mefā'īlün

- (38b) 1. Ferāğat eylemem ölsem de ümmīd-i vişālinden
 Kıyāmet kopsa geçmem kāmēt-i Tūba mişālinden
2. Niçün şāyeste-i naqd-i vişāliñ olmadım bilmem
 Gedā-yı kūy-ı aşkıñ şāhım incinme su'ālinden
3. Gönül kim şebnem-āsā maḥv-ı ḥurşīd-i cemāliñdir
 Kemāl-i irtifā' kadr-i rūşendir zevālinden
4. Gelüb ehl-i sülūküñ vecd ü ḥālīn seyr kıl zāhid
 Ne gördüñ māzī vü müstakbeliñ bu kıl ü kālinden
5. Ne kıldıñ gūş feryādı ne terk itdiñ bu bī-dādı
 Hudā kılsun seni āgāh ehl-i derd ü ḥālinden
6. Dem-ā-dem kaldı çeşm ü dil miyān-ı āb u āteşde
 O şūhuñ ṭurfe vaż'ıñ geh cemāl ü geh celālinden

A.38b, B.43a, C.47a, D.37a, E.43b, F.42a, G.43a

2 olmadım: olmadıķ A, B, D, G / şāhım: şāh D

3 cemāliñdir: cemālindir G / zevāliñden: zevālin-
 den G

4 vecd ü ḥālīn: vecd-i ḥālīñ D / gördüñ: gördün G

5 ehl-i derd ü ḥālinden: ehl-i derd-i ḥālinden A, B,
 C, E, F

6 kaldı: kıldı G / āb u āteşde: āb āteşde D; āb u
 āteşden B, G / şūhuñ: şūh A, B, C, E, F

7. Enīs-i iŝtiyākı oldıgım ol add-i mevzūnuñ
‘Ayāndır mıŝra‘-ı feryādımıñ Dāniŝ me’ālinden

(70)

34

-- + / + -- + / + -- + / + --
 Mef'ülü-Mefā'īlü-Mefā'īlü-Fe'ülün

- 39a 1. Āsüde olan hāl-i dil-efgārı ne bilsün
 Handān-ı t̄arab girye-künān-zārı ne bilsün
2. Sevdā-zede-i 'aşk olalı āhı unuttuk
 Sūdāger-i gam germī-i bāzārı ne bilsün
3. Göz seyr-i seher-gāh-ı 'izārıñla şafā-yāb
 Göñlümdeki eşk-i şafağ-āşārı ne bilsün
4. Bī-hūş kalur encümen-i vaşlde göñlüm
 Çeşimde olan lezzet-i dīdārı ne bilsün
5. Bes hāne-i zencīr bize halka-i meclis
 Ser-mest-i cünün hāne-i hammārı ne bilsün
6. Pervāz kılan lānegeh-i gülşen-i kudse
 Maḥbūs-ı kafes mürğ-ı giriftārı ne bilsün

A.39a, B.43b, C.47b, D.37a, E.43b, F.42a, G.43b

- 2 Sevdā-zede-i: Sevdā-zede-i F / unuttuk: unuttuk
 D / bāzārı: bāzār D
- 3 -āşārı: -āzārı E / G nüshasında yok.
- 4 Çeşimde: Cismimde G / ne bilsün: - E /
 D nüshasında yok.
- 5 halka-i: halka-i A, B, C, E, F / hammārı:
 hammārı A, B, D, E, F, G

7. Gül pister-i nāz içre yatur mest-i şeker-^vh̄'āb
Şeb-tā-be-seher dīde-i bīdārı ne bilsün
8. Reftār-ı h̄ired resm ü reh-i 'aşk degildir
Mecnūn-revişān k̄āfile-sālārı ne bilsün
9. Āgāh olan esrār-ı dile bī-ḥaberāndır
Kendini bilen dildeki esrārı ne bilsün
10. Cān-ı ser-i kūyuñda ḳalur ölse de Dāniş
Cevlān-kede-i 'ālem-i envārı ne bilsün

8 resm ü reh-i 'aşk: resm-i 'aşk F / ne bilsün:

- E

9 Kendini: Kendüyi E / esrārı: esrār D

10 ḳalur ölse de: ölen olsa da G

Harfū'l-Hā^x

(72)

35

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -
 Mefā'īlün-Mefā'īlün-Mefā'īlün-Mefā'īlün

- 39b 1. Ğam-ı 'aşkıñ ile ey dil-rübā biñ āh var dilde
 'Aceb bu dūd-ı āteş-ñiz kim her gāh var dilde
2. Şaded bir rehber-i āgāh taşşilindedir yoħsa
 Çıkar tā kūy-ı yāre tođrı bir şeh-rāh var dilde
3. O bābiñ lütfıdır düşümde geh teşrif-i āzādı
 Cenāb-ı 'aşk dirlere bir 'aceb dergāh var dilde
4. Zalām-ı māsivā şahñ-ı derūnum idemez tarık
 Ziyā-baħşā-yı burc-ı evliyā bir māh var dilde
5. Ayak başmaz fezā-yı sīneme ceş-i hevā Dāniş
 Bahāe'd-dīn dinür bir şāh-ı vālā-cāh var dilde

A.39b, B.44a, C.48a, D.37b, E.44a, F.42b, G.44a

^x A, B, C, E: - D, F, G

1 biñ: bir A, B, C, D, E, F / bu: bir C, E, F /
 dūd-ı: devr-i F

2 āgāh: gāh F / yoħsa: yoħsa G / var dilde : - E

3 teşrif-i āzādı: teşrif-i azārı B, D, F, G

(73)

36

+ - + - / + + - - / + - + - / + + - (- -)
 Mefā‘ilün-Fe‘ilātün-Mefā‘ilün-Fe‘ilün(Fa‘lün)

- (39b) 1. Dehān-ı yāre iden gönça-i dili beste
 Nigāh ider mi bu gülşende nīst ü heste
2. Kolay resīde olur āsitān-ı dildāre
 Kemend-i āhı iden āsumān-ı peyveste
3. Viren o hālka-i zūnnār-ı gīsūvānına dil
 Olur şanem-kede-i ‘aşkda kemer-beste
4. Kemīn nigāhı ider Kahramān'ı bī-ṭākat
 O çeşm-i berķını bilmem ‘aceb naşıl ḥaste
5. Ne rütbe zor ise şayd-ı gazāle-i mażmūn
 Kemend-i tār-ı ḥayālim olur mı be-kūsiste
6. Netīce ṭavķ-ı ḥıredden eger çıkarsa daḥi
 Cihānda kayddan insān olur mı vāreste
7. Firāz u şībini āsān geçer reh-i fakriñ
 Bakan bu deşte yeksān bülend ile peste

A.39b, B.44a, C.48a, D.38a, E.44a, F.43a, G.44a

- 1 yāre iden: yār idüb G
 2 peyveste: pūste G
 3 hālka-i: hālka-i G / şanem-kede-i ‘aşkda: şanemiñ
 ‘aşkla G
 5 mażmūn: Mecnūn G
 7 Firāz: Firāz F

8. Hıdīv-i ʃabʻıma dīvānda gösterirler yer
Yerindedir n'ola mıṣraʻlar olsa ber-ceste
9. Göñül o bezmde sāgar-ı gedādır ey Dāniṣ
Ki hūṣ-yār gelür ser-fürü ider meste

Der-Harfü'l-Yā^x

(74)

37

+ + - - (- + - -) / + + - - / + + - - / + + - (- -)
 Fe'ılātün(Fā'ılātün)-Fe'ılātün-Fe'ılātün-Fe'ılün(Fa'ılün)

- (39b) 1. Sāf idüb 'aks-i ruḥundan mey-i dūşınemizi
 Reşk-i şubḥ eyledi sākī şeb-i āzınemizi
2. Añma ol nev-ḥaṭṭıñ evvelki fūrüg-ı ḥüsnün
 Şu'lelendirme aman āteş-i dırınemizi
- 40a 3. Aldı gamzeñ dil-i vırānemizi bī-pervā
 Virdiñ 'ayyār eline göz göre gencīnemizi
4. Oldı her çākı birer perde-i ebvāb-ı ṭama'
 Fakr şad-çāk ideli ḥırka-i peşmīnemizi
5. Dānişā feyz-i dili eyledi seyyid nūruñ
 Sebze-i bāğ-ı şafā cevher-i āyīnemizi

A.39b, B.44b, C.48b, D.38a, E.44b, F.43a, G.44b

^x A, B, C, E : - D, F, G

1 ruḥundan: ruḥuñdan G

2 ḥüsnün: ḥüsnüñ G

3 vırānemizi: pervānemizi D / 'ayyār: a'yār E; agyār G

4 E nüshasında yok.

(75)

38

+ + - - (- + - -) / + + - - / + + - - / + + - (- -)
 Fe'ılātün(Fā'ılātün)-Fe'ılātün-Fe'ılātün-Fe'ılün(Fa'lün)

- (40a) 1. Reşk-i āyīne-i hürşīd bilen sīnemizi
 Bilemez kadr-i şafā-yı dil-i bī-kīnemizi
2. Tā ki her pārede bir kevne tecellī kılasın
 Eyle şad-pāre gel ey dil-şiken āyīnemizi
3. Ruk'a zan itme ki fakr ile alāyık yırtub
 Kaptadı naqş-ı sivā hırka-i peşmīnemizi
4. Düş-ber-düş-ı şafā ol seher-i haşre kadar
 Eyle ber-düş sebū-yı mey-i düşünemizi
5. Nev-be-nev feyz-i müceddid umarız kim Dāniş
 Nūra tebdil kılar zulmet-i dīrīnemizi

A.40a, B.44b, C.48b, D.38a, E.44b, F.43b, G.44b

- 1 bilen: beyān D, G
 2 Tā ki: Ne ki G
 3 yırtub: irtub C, E, F

(76)

39

-- + -- / -- + -- / -- + -- / -- + --
 Fā'īlātün-Fā'īlātün-Fā'īlātün-Fā'īlün

- (40a) 1. Dil-nevāz olduğça sen yakdın dil-i dīvānemizi
 İşte ta'mīriñle vīrān eylediñ vīrānemi
2. Bāde-i la'l-i lebiñden cān bulaydım āh āh
 Sākī-i bezm-i ecel taldurmadan peymānemi
3. Kalmadı şekvem o çeşm-i nīm-h^vābıñdan seniñ
 Diñledi efsāne-i ahvāl-i müştākānemi
4. Az cefālar görmedim tahşīl idince vuşlatıñ
 Baht-ı bed çok görmesün bu neş'e-i rindānemi
5. Dāniş-i bī-çāreyi āhir kul itdiñ sevdigim
 Dil-nevāz olduğça sen yakdın dil-i dīvānemi

A.40a, B.45a, C.49a, D.38b, E.45a, F.43b, G.44b

- 1 olduğça: olduğca A, B, C, E, F
 4 vuşlatıñ: vaşlınıñ D
 5 olduğça: olduğca A, B, C, E, F

(77)

40

+ + - - (- + - -) / + + - - / + + - - / + + - (- -)
 Fe'ılātün(Fā'ılātün)-Fe'ılātün-Fe'ılātün-Fe'ılün(Fa'lün)

- (40a) 1. Germ olub neş'e-i dil âteş-i seyyāle gibi
 İtdi ser-geşte beni şu'le-i cevvēle gibi
2. Şevk-ı mihriñle seher-gāh dil-i meczūbum
 Mahv-ı feyz olmak ümīd itmededir jāle gibi
3. O gül-endām yine *کوسترس* ey baht-ı siyāh
 Dilihūn-geştemi bir renk ile ala gibi
- 40b 4. Düşmese qalmaz idi teşne-ciger-i İskender
 Āb-ı hayvāniñ eger ardına dūnbāle gibi
5. Bu kadar olmaz idi lāyık-ı zencīr-i cūnūn
 Āh kim kendini zabt eylese dil nāle gibi
6. İstesem kārgeh-i fikret-i endīsemde
 Dānişā az bulunur şanma bu nev kāle gibi

A.40a, B.45a, C.49a, D.38b, E.45a, F.43b, G.45a

2 meczūbum: maḥzūnum G

40b (78) Farsça gazel

(79)

41

-- + -- / + + -- / + + -- / + + --
 Fā'ilātün-Fe'ilātün-Fe'ilātün-Fe'ilün

- (40b) 1. Eyledi kesb-i hüner-ḥ^vār çü ḥāşāk beni
 Yağdı oldukça füzün şu'le-i idrāk beni
2. Viririm neş'e-i iqbālını bir cām-ı meye
 Cem'e döndürse daḥi minnet-i eflāk beni
3. Günde biñ şayd urur gerçi ḥadeng-i nigehiñ
 Eyle kurbān olayım beste-i fitrāk beni
4. Gerçi ālüde-i sevdā-yı siyeh-çeşmānım
 Lık pākīze kılar bir nazar-ı pāk beni
5. Neyleyim itse felek sürme-i çeşm-i iqbāl
 Nazar-ı yārda kıldı bir avuc ḥāk beni
6. Gülşen-i vaşl demi eşk-i sürür olmalıdır
 Yoḥsa ḥandān idemez girye-i şad tāk beni
- 41a 7. Dānişā şādlık eyler beni maḥzūn zīrā
 Yār ḡam-nāk olur görse ṭarab-nāk beni

A.40b, B.45b, C.49b, D .39a, E.45b, F.44a, G.45b

- 1 ḥāşāk: ḥāşāk C, F / oldukça: oldukça A, B, C, E, F
 3 Eyle: Eyle F / beni: - E
 6 yoḥsa: yoḥsa G / beni: - E

(80)

42

+ - - - / + - - - / + - -
 Mefā'īlün-Mefā'īlün-Fe'ūlün

- (41a) 1. Sipihriñ bu meşākķı lā-yūtākı
 بنا قدر جاوزت حد للطاق
2. Kūdūret-i renc-i ğurbet derd-i ħasret
 على ماقلت قس كل البواقى
3. Efendim dōstum yanmakda cānım
 باستواق بكم قبل اللحاق
4. Unutdirmaz bu endūhı meger kim
 سردرا الوصل فى يوم التلاق
5. Ciger-parem olub kısmet miyāniñ
 اذا ما اسخف مثل النطاق
6. Idem giryān seni takrīr idüb hep
 بما ادركته عند الفراق
7. Degil ķādir zebān-ı ħāme zīrā

على تر قيم بث الا فتراقى

1 Bizim gücümüzün haddini aşdı /2 Söylediğim gibi hepsini
 buna göre kıyasla/3 Size katılma öncesinde hasretle yan-
 makta/4 Karşılaşma günündeki buluşmanın sevinci /
 5 Ortadan bağlama elbise gibiaklı zayıf olanda/6 Ayrılık
 anında onun sebebiyle idrakim/7ayrılığın verdiği perişanlığı

A.41a, B.45b, C.49b, D .39a, E.46a, F.44b, G.45b

1 meşākķı: mişāl-i G

5 olub: olur G

7 zebān: zebān F

Lügaz ^x

+ - - - / + - - - / + - -
 Mefā'īlün-Mefā'īlün-Fe'ülün

- (41a) 1. Nedir ol kim şayılssa katı çokdur
 Aransa lîk üçden gayrı yokdur
2. Biri hâk ü biri eflâke gitmiş
 Biri[si] çü[n] hevâyı mesken itmiş
3. Cihânda hiç bir şey olmaz ansız
 Yine ol yokdur 'âlemde gümânsız
4. Seyâhat eylemiş her merzubümü
 Hemân bir Mısr'ı bilmez bir de Rûm'ı

A.41a, B.46a, C.50a, D.39b, E.46a, F.44b, G.46a

^x A, B, C, E, G: - D, F

2 hevâyı: hevâya G

3 ol yokdur 'âlemde: 'âlemde ol yokdur G

4 merzubümü: merzbümü A, B

41a Arapça Nâkısât

41b Farsça 'Aşere-i Mübeşşere

41b-42a Farsça 6 manzume

Mukatta'at^x

I

-- + -- / + - + - / + + -
Fā'ilātün-Mefā'ilün-Fe'ilün

- (42a) 1. Şanma kim cāh u sāl u māl iledir
İzzeti ādemiñ kemāl iledir
2. Zer ü ziver ile hüsn-kār olmaz
Mahz-ı tevfiķ Zü'l-Celāl iledir

II

Ve le-hu

+ + - - / + + - - / + + - - / + + - -
Fe'ilātün-Fe'ilātün-Fe'ilātün-Fe'ilātün

1. Der-i husrēvanī şaymaz bu cihānda bāb-ı gön̄lüm
Saña eyledi efendim saña intisāb gön̄lüm
2. Haṭṭ-ı sebziñi ṭalebden leb-i la'liñi emelden
Ne bahār u bāg ister ne şarāb-ı nāb gön̄lüm

^x A, B, G: - D, E, F; Kıt'a at C

I A.42a, B.47a, C.51a, D.40b, E.47b, F.45b, G.47a

II E.47b

III

Ve le-hu

+ + - - (- + - -) / + + - - / + + - - / + + -
 Fe'ılātün(Fā'ılātün)-Fe'ılātün-Fe'ılātün-Fe'ılün

- (43a) 1. Neş'e-i 'aşk ile deryā-keş olub cūş iderem
 Mey bulunmazsa eger hūn-ı ciger nūş iderem
 2. Nice şekvāyla o şūhuñ varıram meclisine
 Göricek 'ārızını cümle ferāmūş iderem

IV

Ve le-hu

- - + / - + - + / + - - + / - + -
 Mef'ülü-Fā'ılātü-Mefā'ılü-Fā'ılün

- (43a) 1. Ey āh-ı sīne-sūz eşeriñ yok mıdır seniñ
 Ey naħl-i āteşin şemeriñ yok mıdır seniñ
 2. Sūķ-ı cihānda fā'ide görmez mi şāhibiñ
 Ey kāle-i hūner degeriñ yok mıdır seniñ

III A.43a, B.48a, C.52a, D.41a, E.48a, F.46b, G.47b

1 Neş'e-i: Teşne-i D, G

2 Nice: Niçe D, E, G / şekvāyla: şekvā ile A, D, G

IV A.43a, B.48a, C.52a, D.41a, E.48b, F.46b, G.47b

V

Ve le-hu

+ - + - / + + - - / + - + - / - -

Mefā'ilün-Fe'ilātün-Mefā'ilün-Fa'lün

- (43a) 1. Egerçi hep leb-i bām-ı haṭardadır ʿuṣṣāk
Velī firāk beni pek kenāre koymuşdur
2. Seniñ diliñde de vardır eger bu āteşden
Hudā o senge daḥi bir şerāre koymuşdur

VI

Ve le-hu

+ + - - (- + - -) / + + - - / + + - - / - -

Fe'ilātün(Fā'ilātün)-Fe'ilātün-Fe'ilātün-Fa'lün

- (43a) 1. Bāga gel ḳadriñi reşk-āver-i şimşād eyle
Resm-i reftārda bir ṭarz-i nev icād eyle
2. Ey rakībāniñ iden her gice bezmin rūşen
Şem'a baḳdıḳça benim sūzişimi yād eyle

V A.43a, B.48a, C.52a, D.41a, E.48b, F.46b, G.47b

2 senge:seng D, G / koymuşdur: koymuşdı G

VI A.43a, B.48b, C.52b, D.41b, E.48b, F.47a, G.48a

1 reftārda: üftāde F

2 baḳdıḳça: baḳdıḳca A, B, C, E, F

VII

Ve le-hu

-- + / + -- + / + -- + / + --
 Mef'ülü-Mefā'ilü-Mefā'ilü-Fe'ülün

- (43a) 1. İtmiş şeb-i zülf-i siyehiñ ahter-i elmas
 Ol şubh bināgūşi gibi hāver-i elmas
- 43b 2. Pür zehr o miyān-benddeki hañcer-i elmas
 Bir mār ki gencīnesi pür gevher-i elmas

VII A.43a, B.48b, C.52b, D.41b, E.48b, F.47a, G.48a

1 zülf-i: zülf-i F / bināgūşi: bināgūş F

2 zehr: zehr F / hañcer-i: hancer-i B, F

43b Arapça 3 kıt'a

Ebyāt^x

I

-- + / - + - + / + - - + / - + -
 Mef'ülü-Fā'ilätü-Mefā'ilü-Fā'ilün

- (43b) Artdıkça bende 'aşk füzün oldı sende nāz
 Haṭṭıñda geldi geçmedi gitdi saña niyāz

II

Ve le-hu

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -
 Mefā'ilün-Mefā'ilün-Mefā'ilün-Mefā'ilün

- (43b) Kibār-ı 'aşr ile bu iḥtilāṭım behr-i hikmetdir
 Degildir celb-i ni'met maqşadım def'-i mażarratdır

III

Ve le-hu

+ - + - / + + - - / + - + - / + + -
 Mefā'ilün-Fe'ilätün-Mefā'ilün-Fe'ilün

- (43b) Ümīd-i kāmı bırak kim cihānda kām alasın
 Taḥammül eyle ki a'dādan intikām alasın

^x A, B, C, E, G: - D, F

I A.43b, B.48b, C.52b, D.41b, E.49a, F.47a, G.48a

Artdıkça: Artdıkça A, B, C, E / gitdi:kendi D

II A.43b, B.49a, C.53a, D.42a, E.49a, F.47b, G.48b

III A.43b, B.49a, C.53a, D.42a, E.49a, F.47b, G.48b

bırak: burak A, B, C, F

IV

Ve le-hu

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -
 Mefā'īlün-Mefā'īlün-Mefā'īlün-Mefā'īlün

(43b)

Günāhım varsa 'afv it itdigim bensizligimdendir
 Bu bensizlik de bi'llah ey perī sensizligimdendir

V

Ve le-hu

+ - + - / + + - - / + - + - / + + -
 Mefā'īlün-Fe'īlātün-Mefā'īlün-Fe'īlün

44a

Bizi çıkarma gönülden ki bī-nişān oluruz
 Şerer gibi ki olur mahv çıkısa hār oluruz

VI

Ve le-hu

- - + / - + - + / + - - + / - + -
 Mef'ülü-Fā'īlātü-Mefā'īlü-Fā'īlün

(44b)

'Aşk-ı mecāzı bilmez idim böyle ey perī
 Sāyeñde añladım ki haķıkat belā imiş

IV A.43b, B.49a, C.53a, D.42a, E.49a, F.47b, G.48b
 perī: - D

V A.44a, B.49a, C.53a, D.42a, E.49a, F.47b, G.48b

VI A.44b, B.49b, C.53b, D.42b, E.49b, F.47b, G.49a
 mecāzı: mecāzı F

"A" NÜSHASI

İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, TY. 1478

- 1- (Münâcât) (T.) (6 bend)
- 2- Der-Na't-ı Habîb-i Hudast (Ar. Fa.) (mülemmâ)
- 3- Der-Na't-ı Resûl-i Ekrem Sallallâhu Teâlâ Aleyhi Vesellem (Fa.)
- 4- Der-Na't-ı Benî Aleyhi's-selâtu Ve's-selâm (T.)
- 5- Mutarraf-Tahmîs-i Gazel-i Hazret-i Câmi (Fa.)
- 6- Tahmîs-i Na't-ı Rûşenî (T.) (7 bend)
- 7- Mersiye-i Bi-Şehâdeti Haseneyn (T.)
- 8- Der-Vasf-ı Hazret-i Mevlânâ (Fa.)
- 9- Niyaznâme-i Bi-Hazret-i Hâlid-i Bagdâdî (Fa.)
- 10- Mersiye-i Bi-Vefât-ı Şeyh Hâlid-i Bagdâdî (T.)
- 11- Niyaznâme-i Bâ-Şeyh-i Hod (Fa.)
- 12- (Şikâyet-i Ez-Rûzgâr u Hâl-i Hod)(Fa.)
- 13- Kasîde Der-Sitâyîş-i Hazret-i Şehen-şâh Kişver-güşâ Berâ-yı Vak'a-i Hayriyye-Nâkıs (T.)
- 14- Bahâriyye Der-Medh-i Vezir Mehmed İzzet Paşa (T.)
- 15- Fî-Medh-i Reisü'l-Küttâb El-hâc Âkif Efendi (Ar.)
- 16- Kasîde-i Muhammes Der-Hikâyet-i Hâl-i Rûzgâr (Ar.)
- 17- (Mev'izatü alâ tarîkü't-te'dîb Es-sâmia) (Ar.)
- 18- Fî-Medh-i Hazret-i Şeyh Hâlid (Ar.)
- 19- Terci-i Bend-i Âşıkâne (T.) (7 bend)
- 20- Murabbâ-ı Âşıkâne (T.) (9 bend)
- 21- Tardiyye (Fa.)

- 22- Nazîre Be-Müseddes-i Fuzûlî (T.) (7 bend)
- 23- Tahmîs-i Gazel-i Hâfız (Fa.)
- 24- Tahmîs-i Gazel-i Bîdil (Fa.)
- 25- Tahmîs-i Gazel-i Şeyh Gâlib (T.)
- 26- Tahmîs-i Gazel-i Münif (T.)
- 27- Gazel-i Selâm Beg Tahmîs-i Mutarraf Pertev Efendi
Ta'şîr-i Dâniş Beg (T.)
- 28- Sâkinâme (T.) (4 bend)
- 29- (Gazeliyyât) 1. (T.) İbtidâ-i Gazeliyyât Der-Harfü'l
- Elif
- 30- " 2. (Fa.)
- 31- " 3. (Fa.)
- 32- " 4. (Fa.)
- 33- " 5. (T.) Der-Harfü'l-Bâ
- 34- " 6. (T.) Der-Harfü'l-Tâ
- 35- " 7. (Fa.)
- 36- " 8. (Fa.)
- 37- " 9. (Fa.)
- 38- " 10. (Fa.)
- 39- " 11. (Fa.)
- 40- " 12. (Fa.)
- 41- " 13. (Fa.) Der-Harfü'l-Hâ
- 42- " 14. (Fa.) Der-Harfü'l-Dal
- 43- " 15. (Fa.)
- 44- " 16. (Fa.)
- 45- " 17. (Fa.)

46-	"	18. (Fa.)
47-	"	19. (Fa.)
48-	"	20. (Fa.)
49-	"	21. (Fa.)
50-	"	22. (Fa.)
51-	"	23. (Fa.)
52-	"	24. (Fa.)
53-	"	25. (Fa.)
54-	"	26. (Fa.)
55-	"	27. (Fa.)
56-	"	28. (T.) Der-Harfü'r-Râ
57-	"	29. (T.)
58-	"	30. (T.)
59-	"	31. (T.)
60-	"	32. (T.)
61-	"	33. (T.)
62-	"	34. (T.)
63-	"	35. (T.)
64-	"	36. (T.)
65-	"	37. (T.)
66-	"	38. (T.)
67-	"	39. (T.)
68-	"	40. (T.)
69-	"	41. (Fa.) Der-Harfü'z-Zâ
70-	"	42. (T.)
71-	"	43. (T.)

- 72- " 44. (T.)
- 73- " 45. (Fa.) Der-Harfü's-Sin
- 74- " 46. (Fa.) Der-Harfü'ş-Şin
- 75- " 47. (Fa.)
- 76- " 48. (Fa.)
- 77- " 49. (T.)
- 78- " 50. (Fa.)
- 79- " 51. (T.) Der-Harfü'l-Ayn
- 80- " 52. (T.) Gazel-i Nâkıs Der-Harfü'l-Fâ
- 81- " 53. (T.) Der-Harfü'l-Kâf
- 82- " 54. (T.)
- 83- " 55. (T.)
- 84- " 56. (T.)
- 85- " 57. (T.) Der-Harfü'l-Lâm
- 86- " 58. (T.) Der-Harfü'l-Mim
- 87- " 59. (T.)
- 88- " 60. (Fa.)
- 89- " 61. (Fa.)
- 90- " 62. (Fa.)
- 91- " 63. (T.)
- 92- " 64. (Fa.) Der-Harfü'l-Nun
- 93- " 65. (Fa.)
- 94- " 66. (Fa.)
- 95- " 67. (T.)
- 96- " 68. (T.)
- 97- " 69. (T.)

- 98- " 70. (T.)
- 99- " 71. (Fa.) Der-Harfü'l-Vav
- 100- " 72. (T.) Der-Harfü'l-Hâ
- 101- " 73. (T.)
- 102- " 74. (T.) Der-Harfü'l-Yâ
- 103- " 75. (T.)
- 104- " 76. (T.)
- 105- " 77. (T.)
- 106- " 78. (Fa.)
- 107- " 79. (T.)
- 108- " 80. (T.Ar.) (mülemmâ)
- 109- Lugaz (T.)
- 110- Nâkısât (Ar.)
- 111- Aşere-i Mübeşşere (Fa.)
- 112- Manzûme (Fa.)
- 113- Diger 2. (Fa.)
- 114- " 3. (Fa.)
- 115- Ve-lehu 4. (Fa.)
- 116- " 5. (Fa.)
- 117- " 6. (Fa.)
- 118- Mukattaat (T.)
- 119- Ve-lehu 2. (Fa.)
- 120- " 3. (Fa.)
- 121- " 4. (Fa.)
- 122- " 5. (Fa.)
- 123- " 6. (Fa.)

- 124- " 7. (Fa.)
 125- " 8. (Fa.)
 126- " 9. (Fa.)
 127- " 10. (Fa.)
 128- " 11. (T.)
 129- " 12. (T.)
 130- " 13. (T.)
 131- " 14. (T.)
 132- " 15. (T.)
 133- " 16. (Ar.)
 134- " 17. (Ar.)
 135- Fî-Hakku'l-İzzetü'l-Kirâm (Ar.)
 136- Ebyât 1. (T.)
 137- Ve-lehu 2. (T.)
 138- " 3. (T.)
 139- " 4. (T.)
 140- " 5. (T.)
 141- " 6. (Fa.)
 142- " 7. (Fa.)
 143- " 8. (Fa.)
 144- " 9. (Fa.)
 145- " 10. (Fa.)
 146- " 11. (Fa.)
 147- " 12. (Fa.)
 148- " 13. (Fa.)
 149- " 14. (Fa.)

150- " 15. (Fa.)
151- " 16. (T.)
152- " 17. (Fa.)
153- " 18. (Fa.)

"B" NÜSHASI

Istanbul Üniversitesi Kütüphanesi, TY. 1943

- 1- (Münâcât) (T.) (7 bend)
- 2- Der-Na't-ı Hazret-i Habîb-i Hudast (Ar. Fa.) (mülemma)
- 3- Der-Na't-ı Resûl-i Ekrem Sallallahu Teâlâ Aleyhi Vesellem (Fa.)
- 4- Der-Na't-ı Benî Aleyhi's-selâtü Ve's-selâm (T.)
- 5- Mutarraf-Tahmis-i Gazel-i Hazret-i Câmi Kaddese Sırrehu (Fa.)
- 6- Tahmîs-i Na't-ı Rûşenî (T.) (7 bend)
- 7- Mersiye-i Bi-Şehâdet-i Haseneyn (T.)
- 8- Der-Vasf-ı Hazret-i Mevlânâ Kaddesâ Sırrehu (Fa.)
- 9- Niyaznâme-i Bi-Hazret-i Hâlid-i Bagdâdî (Fa.)
- 10- Mersiye-i Bi-Vefat-ı Şeyh Hâlid-i Bagdâdî Kaddese Sırrehu (T.)
- 11- Niyaznâme-i Bâ-Şeyh-i Hod (Fa.)
- 12- Şikâyet-i Ez-Rûzgâr u Hâl-i Hod (Fa.)
- 13- Kasîde Der-Sitâyiş-i Hazret-i Şehen-şah Kişvergüşâ Berâ-yı Vak'a-i Hayriyye-Nâkıs (T.)
- 14- Bahariyye Der-Medh-i Vezir Mehmed İzzet Paşa (T.)
- 15- Fî-Medh-i Reisü'l-Küttâb El-hâc Âkif Efendi (Ar.)
- 16- Kasîde-i Muhammes Der-Hikâyet-i Hâl-i Rûzgâr (Ar.)
- 17- Mev'izatü alâ tarîkü't-te'dîb Es-sâmia (Ar.)
- 18- Fî-Medh-i Hazret-i Şeyh Hâlid (Ar.)
- 19- Terci-i Bend-i Âşıkâne (T.) (7 bend)

- 20- Murabbâ-ı Âşıkâne (T.) (9 bend)
- 21- Tardiyye (Fa.)
- 22- Nazîre Be-Müseddes-i Fuzûlî (T.) (7 bend)
- 23- Tahmîs-i Gazel-i Hâfız (Fa.)
- 24- Tahmîs-i Gazel-i Bîdil (Fa.)
- 25- Tahmîs-i Gazel-i Şeyh Gâlib (T.)
- 26- Tahmîs-i Gazel-i Münif (T.)
- 27- Gazel-i Selâm Beg Tahmîs-i Mutarraf Pertev Efendi
Ta'şîr-i Dâniş Beg (T.)
- 28- Sâkinâme (T.) (4 bend)
- 29- (Gazeliyyat) 1. (T.)
- 30- " 2. (Fa.)
- 31- " 3. (Fa.)
- 32- " 4. (Fa.)
- 33- " 5. (T.) Der-Harfü'l-Bâ
- 34- " 6. (T.) Der-Harfü't-Tâ
- 35- " 7. (Fa.)
- 36- " 8. (Fa.)
- 37- " 9. (Fa.)
- 38- " 10. (Fa.)
- 39- " 11. (Fa.)
- 40- " 12. (Fa.)
- 41- " 13. (Fa.) Der-Harfü'l-Hâ
- 42- " 14. (Fa.) Der-Harfü'd-Dal
- 43- " 15. (Fa.)
- 44- " 16. (Fa.)

- 45- " 17. (Fa.)
- 46- " 18. (Fa.)
- 47- " 19. (Fa.)
- 48- " 20. (Fa.)
- 49- " 21. (Fa.)
- 50- " 22. (Fa.)
- 51- " 23. (Fa.)
- 52- " 24. (Fa.)
- 53- " 25. (Fa.)
- 54- " 26. (Fa.)
- 55- " 27. (Fa.)
- 56- " 28. (T.) Der-Harfü'r-Râ
- 57- " 29. (T.)
- 58- " 30. (T.)
- 59- " 31. (T.)
- 60- " 32. (T.)
- 61- " 33. (T.)
- 62- " 34. (T.)
- 63- " 35. (T.)
- 64- " 36. (T.)
- 65- " 37. (T.)
- 66- " 38. (T.)
- 67- " 39. (T.)
- 68- " 40. (T.)
- 69- " 41. (Fa.) Der-Harfü'z-Zâ
- 70- " 42. (T.)

- 71- " 43. (T.)
72- " 44. (T.)
73- " 45. (Fa.) Der-Harfü's-Sin
74- " 46. (Fa.) Der-Harfü'ş-Şin
75- " 47. (Fa.)
76- " 48. (Fa.)
77- " 49. (T.)
78- " 50. (Fa.)
79- " 51. (T.) Der-Harfü'l-Ayn
80- " 52. (T.) Gazel-i Nâkıs Der-Harfü'l-Fâ
81- " 53. (T.) Der-Harfü'l-Kâf
82- " 54. (T.)
83- " 55. (T.)
84- " 56. (T.)
85- " 57. (T.) Der-Harfü'l-Lâm
86- " 58. (T.) Der-Harfü'l-Mim
87- " 59. (T.)
88- " 60. (Fa.)
89- " 61. (Fa.)
90- " 62. (Fa.)
91- " 63. (T.)
92- " 64. (Fa.) Der-Harfü'n-Nun
93- " 65. (Fa.)
94- " 66. (Fa.)
95- " 67. (T.)
96- " 68. (T.)

- 97- " 69. (T.)
- 98- " 70. (T.)
- 99- " 71. (Fa.) Der-Harfü'l-Vav
- 100- " 72. (T.) Der-Harfü'l-Hâ
- 101- " 73. (T.)
- 102- " 74. (T.) Der-Harfü'l-Yâ
- 103- " 75. (T.)
- 104- " 76. (T.)
- 105- " 77. (T.)
- 106- " 78. (Fa.)
- 107- " 79. (T.)
- 108- " 80. (T.Ar.) (mülemmâ)
- 109- Lugaz (T.)
- 110- Nâkısât 1. (Ar.)
- 111- Ve-lehu 2. (Fa.)
- 112- Manzûme (Fa.)
- 113- Ve-lehu 2. (Fa.)
- 114- " 3. (Fa.)
- 115- " 4. (Fa.)
- 116- " 5. (Fa.)
- 117- " 6. (Fa.)
- 118- Mukattaat (T.)
- 119- Ve-lehu 2. (Fa.)
- 120- " 3. (Fa.)
- 121- " 4. (Fa.)
- 122- " 5. (Fa.)

- 123- " 6. (Fa.)
 124- " 7. (Fa.)
 125- " 8. (Fa.)
 126- " 9. (Fa.)
 127- " 10. (Fa.)
 128- " 11. (T.)
 129- " 12. (T.)
 130- " 13. (T.)
 131- " 14. (T.)
 132- " 15. (T.)
 133- " 16. (Ar.)
 134- " 17. (Ar.)
 135- Fî-Hakku'l-Îzzetü'l-Kirâm (Ar.)
 136- Ebyât 1. (T.)
 137- Ve-lehu 2. (T.)
 138- " 3. (T.)
 139- " 4. (T.)
 140- " 5. (T.)
 141- " 6. (Fa.)
 142- " 7. (Fa.)
 143- " 8. (Fa.)
 144- " 9. (Fa.)
 145- " 10. (Fa.)
 146- " 11. (Fa.)
 147- " 12. (Fa.)
 148- " 13. (Fa.)

149- " 14. (Fa.)
150- " 15. (Fa.)
151- " 16. (T.)
152- " 17. (Fa.)
153- " 18. (Fa.)

"C" NÜSHASI

Istanbul Üniversitesi Kütüphanesi, TY. 9842

- 1- (Münâcât) (T.) (7 bend)
- 2- Der-Na't-ı Hazret-i Habîb-i Hudast (Ar. Fa.) (mülemma)
- 3- Der-Na't-ı Resûl-i Ekrem Sallallahu Teâlâ Aleyhi Vesellem (Fa.)
- 4- Der-Na't-ı Benî Aleyhi's-selâtü Ve's-selâm (T.)
- 5- Mutarraf-Tahmîs-i Na't-ı Hazret-i Câmi Kaddese Sırrehu'l-âli (Fa.)
- 6- Tahmîs Na't-ı Rûşenî (T.) (7 bend)
- 7- Mersiye-i Bi-Şehâdet-i Haseneyn-i Ahseneyn (T.)
- 8- Der-Vasf-ı Hazret-i Mevlânâ Kaddese Sırrehu (Fa.)
- 9- Niyaznâme-i Bi-Hazret-i Hâlid-i Bagdâdî (Fa.)
- 10- Mersiye-i Bi-Vefât-ı Şeyh Hâlid-i Bagdâdî Kaddese Sırrehu (T.)
- 11- Niyaznâme-i Bâ-Şeyh-i Hod (Fa.)
- 12- Şikâyet-i Ez-Rûzgâr u Hâl-i Hod (Fa.)
- 13- Kasîde Der-Sitâyiş-i Hazret-i Şehen-şah Kışvergüşâ Berâ-yı Vak'a-i Hayriyye-Nâkıs (T.)
- 14- Bahariyye Der-Medh-i Vezir Mehmed İzzet Paşa (T.)
- 15- Fî-Medh-i Reisü'l-Küttâb El-hâc Âkif Efendi Hazretleri (Ar.)
- 16- Kasîde-i Muhammes Der-Hikâyet-i Hâl-i Rûzgâr (Ar.)
- 17- Fî-Medh-i Hazret-i Şeyh Hâlid Kaddese Sırrehu (Ar.)
- 18- Fî-Medh-i Hazret-i Şeyh Hâlid (Ar.)

- 19- Terci-i Bend-i Aşıkâne (T.) (7 bend)
- 20- Murabbâ-ı Aşıkâne (T.) (9 bend)
- 21- Tardiyeye (Fa.)
- 22- Nazîre Be-Müseddes-i Fuzûlî (T.) (7 bend)
- 23- Tahmîs-i Gazel-i Hâfız (Fa.)
- 24- Tahmîs-i Gazel-i Bîdil (Fa.)
- 25- Tahmîs-i Gazel-i Şeyh Gâlib (T.)
- 26- Tahmîs-i Gazel-i Münif (T.)
- 27- Gazel-i Selâm Beg Tahmîs-i Mutarraf Pertev Efendi
Ta'şîr-i Dâniş Beg Rahmetullah (T.)
- 28- Sâkinâme (T.) (4 bend)
- 29- (Gazeliyyat) 1. (T.)
- 30- " 2. (Fa.)
- 31- " 3. (Fa.)
- 32- " 4. (Fa.)
- 33- " 5. (T.) Der-Harfü'l-Bâ
- 34- " 6. (T.) Der-Harfü't-Tâ
- 35- " 7. (Fa.)
- 36- " 8. (Fa.)
- 37- " 9. (Fa.)
- 38- " 10. (Fa.)
- 39- " 11. (Fa.)
- 40- " 12. (Fa.)
- 41- " 13. (Fa.) Der-Harfü'l-Hâ
- 42- " 14. (Fa.) Der-Harfü'd-Dal
- 43- " 15. (Fa.)

44-	"	16. (Fa.)
45-	"	17. (Fa.)
46-	"	18. (Fa.)
47-	"	19. (Fa.)
48-	"	20. (Fa.)
49-	"	21. (Fa.)
50-	"	22. (Fa.)
51-	"	23. (Fa.)
52-	"	24. (Fa.)
53-	"	25. (Fa.)
54-	"	26. (Fa.)
55-	"	27. (Fa.)
56-	"	28. (T.) Der-Harfü'r-Râ
57-	"	29. (T.)
58-	"	30. (T.)
59-	"	31. (T.)
60-	"	32. (T.)
61-	"	33. (T.)
62-	"	34. (T.)
63-	"	35. (T.)
64-	"	36. (T.)
65-	"	37. (T.)
66-	"	38. (T.)
67-	"	39. (T.)
68-	"	40. (T.)
69-	"	41. (Fa.) Der-Harfü'z-Zâ

- 70- " 42. (T.)
- 71- " 43. (T.)
- 72- " 44. (T.)
- 73- " 45. (Fa.) Der-Harfü's-Sin
- 74- " 46. (Fa.) Der-Harfü'ş-Şin
- 75- " 47. (Fa.)
- 76- " 48. (Fa.)
- 77- " 49. (T.)
- 78- " 50. (Fa.)
- 79- " 51. (T.) Der-Harfü'l-Ayn
- 80- " 52. (T.) Gazel-i Nâkıs Der-Harfü'l-Fâ
- 81- " 53. (T.) Der-Harfü'l-Kâf
- 82- " 54. (T.)
- 83- " 55. (T.)
- 84- " 56. (T.)
- 85- " 57. (T.) Der-Harfü'l-Lâm
- 86- " 58. (T.) Der-Harfü'l-Mim
- 87- " 59. (T.)
- 88- " 60. (Fa.)
- 89- " 61. (Fa.)
- 90- " 62. (Fa.)
- 91- " 63. (T.)
- 92- " 64. (Fa.) Der-Harfü'n-Nun
- 93- " 65. (Fa.)
- 94- " 66. (Fa.)
- 95- " 67. (T.)

- 96- " 68. (T.)
 97- " 69. (T.)
 98- " 70. (T.)
 99- " 71. (Fa.) Der-Harfü'l-Vav
 100- " 72. (T.) Der-Harfü'l-Hâ
 101- " 73. (T.)
 102- " 74. (T.) Der-Harfü'l-Yâ
 103- " 75. (T.)
 104- " 76. (T.)
 105- " 77. (T.)
 106- " 78. (Fa.)
 107- " 79. (T.)
 108- " 80. (T.Ar.) (mülemmâ)
 109- Lugaz (T.)
 110- Nâkısât 1. (Ar.)
 111- Diger 2. (Fa.)
 112- Manzûme (Fa.)
 113- Diger 2. (Fa.)
 114- " 3. (Fa.)
 115- " 4. (Fa.)
 116- Ve-lehu 5. (Fa.)
 117- " 6. (Fa.)
 118- Kıtâat 1. (T.)
 119- Ve-lehu 2. (Fa.)
 120- " 3. (Fa.)
 121- " 4. (Fa.)

- 122- " 5. (Fa.)
 123- " 6. (Fa.)
 124- " 7. (Fa.)
 125- " 8. (Fa.)
 126- " 9. (Fa.)
 127- " 10. (Fa.)
 128- " 11. (T.)
 129- " 12. (T.)
 130- " 13. (T.)
 131- " 14. (T.)
 132- " 15. (T.)
 133- " 16. (Ar.)
 134- " 17. (Ar.)
 135- Fî Haku'l-İzzetü'l-Kirâm (Ar.)
 136- Ebyât 1. (T.)
 137- Ve-lehu 2. (T.)
 138- " 3. (T.)
 139- " 4. (T.)
 140- " 5. (T.)
 141- " 6. (Fa.)
 142- " 7. (Fa.)
 143- " 8. (Fa.)
 144- " 9. (Fa.)
 145- " 10. (Fa.)
 146- " 11. (Fa.)
 147- " 12. (Fa.)

148- " 13. (Fa.)
149- " 14. (Fa.)
150- " 15. (Fa.)
151- " 16. (T.)
152- " 17. (Fa.)
153- " 18. (Fa.)

"D" NÜSHASI

Istanbul Üniversitesi Kütüphanesi, TY. 2907

- 1- (Münâcât) (T.) (7 bend)
- 2- Der-Na't-ı Resûl Sallallahu Aleyhi Vesellem (Ar.Fa)
(mülemma)
- 3- (Der-Na't-ı Resûl-i Ekrem Sallallahu Teâlâ Aleyhi
Vesellem) (Fa.)
- 4- Der-Na't-ı Benî Aleyhi's-selâtü Ve's-selâm (T.)
- 5- Mutarraf-Tahmîs-i Gazel-i Hazret-i Mevlânâ-yı Câmi
Kaddese Sirrehu (Fa.)
- 6- Tahmîs-i Na't-ı Benî Aleyhi's-selâtü Ve's-selâm
Ber-Gazel-i Rûşenî (T.) (7 bend)
- 7- Mersiye-i Eş-şehîd-i Hüseyin Radiallahu Teâlâ Anhu(T.)
- 8- Der-Vasf-ı Hazret-i Mevlânâ-yı Rûm (Fa.)
- 9- Niyaznâme-i Bi-Hazret-i Hâlid-i Bagdâdî (Fa.)
- 10- Der-Mersiye-i Hazret-i Hâlid-i Bagdâdî (T.)
- 11- Niyaznâme-i Bâ-Şeyh-i Hod (Fa.)
- 12- Şikâyet-i Ez-Ruzgâr u Hâl-i Hod (Fa.)
- 13- Kasîde Der-Sitâyiş-i Hazret-i Şehen-şah Kişver-
güşâ Berâ-yı Vak'a-i Hayriyye-Nâkıs (T.)
- 14- Bahariyye Der-Medh-i Vezir Mehmed İzzet Paşa (T.)
- 15- Der-Medh-i Reisü'l-Küttâb El-hâc Âkif Efendi (Ar.)
- 16- Muhammes Kasîde Der-Bâb-ı Zamân (Ar.)
- 17- Manzûme (Ar.)
- 18- Der-Medh-i Şeyh Hâlid (Ar.)

- 19- (Terçî-i Bend-i Âşıkâne) (T.) (7 bend)
- 20- Murabba' (T.) (9 bend)
- 21- (Tardiyye) (Fa.)
- 22- (Nazîre Be-Müseddes-i Fuzûlî) (T.) (7 bend)
- 23- Tahmîs-i Gazel-i Hâfız (Fa.)
- 24- Muhammes Gazel-i Bîdil (Fa.)
- 25- (Tahmîs-i Gazel-i Şeyh Gâlib) (T.)
- 26- (Tahmîs-i Gazel-i Münif (T.)
- 27- (Gazel-i Selâm Beg Tahmîs-i Mutarraf Pertev Efendi
Ta'şîr-i Dâniş Beg (T.)
- 28- (Sâkinâme) (T.) (4 bend)
- 29- Gazeliyyat 1. (T.)
- 30- " 2. (Fa.)
- 31- " 3. (Fa.)
- 32- " 4. (Fa.)
- 33- " 5. (T.)
- 34- " 6. (T.)
- 35- " 7. (Fa.)
- 36- " 8. (Fa.)
- 37- " 9. (Fa.)
- 38- " 10. (Fa.)
- 39- " 11. (Fa.)
- 40- " 12. (Fa.)
- 41- " 13. (Fa.)
- 42- " 14. (Fa.)
- 43- " 15. (Fa.)

44- " 16. (Fa.)
45- " 17. (Fa.)
46- " 18. (Fa.)
47- " 19. (Fa.)
48- " 20. (Fa.)
49- " 21. (Fa.)
50- " 22. (Fa.)
51- " 23. (Fa.)
52- " 24. (Fa.)
53- " 25. (Fa.)
54- " 26. (Fa.)
55- " 27. (Fa.)
56- " 28. (T.)
57- " 29. (T.)
58- " 30. (T.)
59- " 31. (T.)
60- " 32. (T.)
61- " 33. (T.)
62- " 34. (T.)
63- " 35. (T.)
64- " 36. (T.)
65- " 37. (T.)
66- " 38. (T.)
67- " 39. (T.)
68- " 40. (T.)
69- " 41. (Fa.)

70- " 42. (T.)
71- " 43. (T.)
72- " 44. (T.)
73- " 45. (Fa.)
74- " 46. (Fa.)
75- " 47. (Fa.)
76- " 48. (Fa.)
77- " 49. (T.)
78- " 50. (Fa.)
79- " 51. (T.)
80- " 52. (T.)
81- " 53. (T.)
82- " 54. (T.)
83- " 55. (T.)
84- " 56. (T.)
85- " 57. (T.)
86- " 58. (T.)
87- " 59. (T.)
88- " 60. (Fa.)
89- " 61. (Fa.)
90- " 62. (Fa.)
91- " 63. (T.)
92- " 64. (Fa.)
93- " 65. (Fa.)
94- " 66. (Fa.)
95- " 67. (T.)

- 96- " 68. (T.)
 97- " 69. (T.)
 98- " 70. (T.)
 99- " 71. (Fa.)
 100- " 72. (T.)
 101- " 73. (T.)
 102- " 74. (T.)
 103- " 75. (T.)
 104- " 76. (T.)
 105- " 77. (T.)
 106- " 78. (Fa.)
 107- " 79. (T.)
 108- " 80. (T.Ar.) (mülemmâ)
 109- Lugaz (T.)
 110- Nâkısât 1. (Ar.)
 111- " 2. (Fa.)
 112- Manzûme (Fa.)
 113- " 2. (Fa.)
 114- " 3. (Fa.)
 115- " 4. (Fa.)
 116- " 5. (Fa.)
 117- " 6. (Fa.)
 118- Mukattaat (T.)
 119- " 2. (Fa.)
 120- " 3. (Fa.)
 121- " 4. (Fa.)

- 122- " 5. (Fa.)
 123- " 6. (Fa.)
 124- " 7. (Fa.)
 125- " 8. (Fa.)
 126- " 9. (Fa.)
 127- " 10. (T.)
 128- " 11. (T.)
 129- " 12. (T.)
 130- " 13. (T.)
 131- " 14. (T.)
 132- " 15. (Ar.)
 133- " 16. (Ar.)
 134- (Fî-Hakku'l-İzzetü'l-Kirâm) (Ar.)
 135- (Ebyat) 1. (T.)
 136- " 2. (T.)
 137- " 3. (T.)
 138- " 4. (T.)
 139- " 5. (T.)
 140- " 6. (Fa.)
 141- " 7. (Fa.)
 142- " 8. (Fa.)
 143- " 9. (Fa.)
 144- " 10. (Fa.)
 145- " 11. (Fa.)
 146- " 12. (Fa.)
 147- " 13. (Fa.)

148- " 14. (Fa.)
149- " 15. (Fa.)
150- " 16. (T.)
151- " 17. (Fa.)
152- " 18. (Fa.)

"E" NÜSHASI

Süleymaniye Kütüphanesi, TY. 19

- 1- (Münâcât) (T.) (7 bend)
- 2- Der-Na't-ı Hazret-i Habîb-i Hudast (Ar.Fa.) (mülemma)
- 3- Der-Na't-ı Resûl-i Ekrem Sallallahu Teâlâ Aleyhi Vesellem (Fa.)
- 4- Der-Na't-ı Benî Aleyhi's-selâtü Ve's-selâm (T.)
- 5- Mutarraf-Tahmîs-i Gazel-i Câmi (Fa.)
- 6- Tahmîs-i Na't-ı Rûşenî (T.) (7 bend)
- 7- Mersiye-i Bi-Şehâdeti Haseneyn Radiallahu (T.)
- 8- Der-Vasf-ı Hazret-i Mevlânâ (Fa.)
- 9- Niyaznâme-i Bi-Hazret-i Hâlid-i Bagdâdî (Fa.)
- 10- Mersiye-i Bi-Vefât-ı Şeyh Hâlid-i Bagdâdî (T.)
- 11- Niyaznâme-i Bâ-Şeyh-i Hod (Fa.)
- 12- (Şikâyet-i Ez-Rûzgâr u Hâl-i Hod (Fa.)
- 13- Kasîde Der-Sitâyış-ı Hazret-i Şehen-şah Kişvergüşâ Berâ-yı Vak'a-i Hayriyye-Nâkıs (T.)
- 14- Bahariyye Der-Medh-i Vezir Mehmed İzzet Paşa (T.)
- 15- Fî-Medh-i Reisü'l-Küttâb El-hâc Âkif Efendi (Ar.)
- 16- Muhammes Kasîde Der-Hikâyet-i Hâl-i Rûzgâr (Ar.)
- 17- Mev'izatü alâ tarîkü't-te'dîb es-sâmia (Ar.)
- 18- Fî-Medh-i Hazret-i Şeyh Hâlid (Ar.)
- 19- Terci-i Bend-i Âşıkâne (T.) (7 bend)
- 20- Murabbâ-ı Âşıkâne (T.) (9 bend)
- 21- Tardiyeye (Fa.)

- 22- Nazîre Be-Müseddes-i Fuzûlî (T.) (7 bend)
- 23- Tahmîs-i Gazel-i Hâfız (Fa.)
- 24- Tahmîs-i Gazel-i Bîdil (Fa.)
- 25- Tahmîs-i Gazel-i Şeyh Gâlib (T.)
- 26- Tahmîs-i Gazel-i Münif (T.)
- 27- Gazel-i Selâm Beg Tahmîs-i mutarraf Pertev Efendi
Ta'sîr-i Dâniş Beg (T.)
- 28- Sâkinâme (T.) (4 bend)
- 29- Gazeliyyat 1. (T.)
- 30- " 2. (Fa.)
- 31- " 3. (Fa.)
- 32- " 4. (Fa.)
- 33- " 5. (T.) Der-Harfü'l-Bâ
- 34- " 6. (T.) Der-Harfü't-Tâ
- 35- " 7. (Fa.)
- 36- " 8. (Fa.)
- 37- " 9. (Fa.)
- 38- " 10. (Fa.)
- 39- " 11. (Fa.)
- 40- " 12. (Fa.)
- 41- " 13. (Fa.) Der-Harfü'l-Hâ
- 42- " 14. (Fa.) Der-harfü'd-Dâl
- 43- " 15. (Fa.)
- 44- " 16. (Fa.)
- 45- " 17. (Fa.)
- 46- " 18. (Fa.)

- 47- " 19. (Fa.)
48- " 20. (Fa.)
49- " 21. (Fa.)
50- " 22. (Fa.)
51- " 23. (Fa.)
52- " 24. (Fa.)
53- " 25. (Fa.)
54- " 26. (Fa.)
55- " 27. (Fa.)
56- " 28. (T.) Der-Harfü'r-Râ
57- " 29. (T.)
58- " 30. (T.)
59- " 31. (T.)
60- " 32. (T.)
61- " 33. (T.)
62- " 34. (T.)
63- " 35. (T.)
64- " 36. (T.)
65- " 37. (T.)
66- " 38. (T.)
67- " 39. (T.)
68- " 40. (T.)
69- " 41. (Fa.) Der-Harfü'z-Zâ
70- " 42. (T.)
71- " 43. (T.)
72- " 44. (T.)

73-	"	45. (Fa.) Der-Harfü's-Sin
74-	"	46. (Fa.) Der-Harfü'ş-Şin
75-	"	47. (Fa.)
76-	"	48. (Fa.)
77-	"	49. (T.)
78-	"	50. (Fa.)
79-	"	51. (T.) Der-Harfü'l-Ayn
80-	"	52. (T.) Gazel-i Nâkıs Der-Harfü'l-Fâ
81-	"	53. (T.) Der-Harfü'l-kâf
82-	"	54. (T.)
83-	"	55. (T.)
84-	"	56. (T.)
85-	"	57. (T.) Der-Harfü'l-Lâm
86-	"	58. (T.) (Der-Harfü'l-Mim
87-	"	59. (T.)
88-	"	60. (Fa.)
89-	"	61. (Fa.)
90-	"	62. (Fa.)
91-	"	63. (T.)
92-	"	64. (Fa.) Der-Harfü'n-Nûn
93-	"	65. (Fa.)
94-	"	66. (Fa.)
95-	"	67. (T.)
96-	"	68. (T.)
97-	"	69. (T.)
98-	"	70. (T.)

- 99- " 71. (Fa.) Der-Harfü'l-Vav
 100- " 72. (T.) Der-Harfü'l-Hâ
 101- " 73. (T.)
 102- " 74. (T.) (Der-Harfü'l-Yâ)
 103- " 75. (T.)
 104- " 76. (T.)
 105- " 77. (T.)
 106- " 78. (Fa.)
 107- " 79. (T.)
 108- " 80. (T.Ar.) (mülemma)
 109- Lugaz (T.)
 110- Nâkisât 1. (Ar.)
 111- " 2. (Fa.)
 112- Manzûme (Fa.)
 113- " 2. (Fa.)
 114- " 3. (Fa.)
 115- " 4. (Fa.)
 116- " 5. (Fa.)
 117- " 6. (Fa.)
 118- Mukattaat (Fa.)
 119- " 2. (T.)
 120- " 3. (Fa.)
 121- " 4. (T.)
 122- " 5. (Fa.)
 123- " 6. (Fa.)
 124- " 7. (Fa.)

- 125- " 8. (Fa.)
 126- " 9. (Fa.)
 127- " 10. (Fa.)
 128- " 11. (Fa.)
 129- " 12. (T.)
 130- " 13. (T.)
 131- " 14. (T.)
 132- " 15. (T.)
 133- " 16. (T.)
 134- " 17. (Ar.)
 135- " 18. (Ar.)
 136- Fî-Hakku'l-İzzetü'l-Kirâm (Ar.)
 137- Ebyât 1. (T.)
 138- " 2. (T.)
 139- " 3. (T.)
 140- " 4. (T.)
 141- " 5. (T.)
 142- " 6. (Fa.)
 143- " 7. (Fa.)
 144- " 8. (Fa.)
 145- " 9. (Fa.)
 146- " 10. (Fa.)
 147- " 11. (Fa.)
 148- " 12. (Fa.)
 149- " 13. (Fa.)
 150- " 14. (Fa.)

- 151- " 15. (Fa.)
- 152- " 16. (T.)
- 153- " 17. (Fa.)
- 154- " 18. (Fa.)

"F" NÜSHASI

Süleymaniye Kütüphanesi, TY. 2635

- 1- (Münâcât) (T.) (7 bend)
- 2- Der-Na't-ı Hazret-i Habîb-i Hudast (Ar.Fa.) (mülemmâ)
- 3- Der-Na't-ı Resûl-i Ekrem Sallallahu Teâlâ Aleyhi Vesellem (Fa.)
- 4- Der-Na't-ı Benî Aleyhi's-selâtü Ve's-selâm (T.)
- 5- Tahmîs-i Mutarraf Gazel-i Câmi (Fa.)
- 6- Tahmîs-i Na't-ı Rûşenî (T.) (7 bend)
- 7- Mersiye-i Bi-Şehadeti Hasaneyn Radiallahu (T.)
- 8- Der-Vasf-ı Hazret-i Mevlânâ (Fa.)
- 9- Niyaznâme-i Bi-Hazret-i Hâlid-i Bagdâdî (Fa.)
- 10- Mersiye-i Bi-Vefât-ı Şeyh Hâlid-i Bagdâdî (T.)
- 11- Niyaznâme-i Bâ Şeyh-i Hod (Fa.)
- 12- (Şikâyet-i Ez-Rûzgâr u Hâl-i Hod (Fa.)
- 13- Kasîde Der-Sitâyiş-i Hazret-i Şehen-şah Kişvergüşâ Berâ-yı Vak'a-i Hayriyye-Nâkıs (T.)
- 14- Bahariyye Der-Medh-i Vezir Mehmed İzzet Paşa (T.)
- 15- Fî-Medh-i Reisü'l-Küttâb El-hâc Âkif Efendi (Ar.)
- 16- Muhammes Kasîde Der-Hikâyet-i Hâl-i Rûzgâr (Ar.)
- 17- Mev'izatü alâ tarîkü't-te'dîb es-sâmia (Ar.)
- 18- Fî-Medh-i Hazret-i Şeyh Hâlid (Ar.)
- 19- Terci'-i Bend-i Âşıkâne (T.) (7 bend)
- 20- (Murrabbâ-ı Âşıkâne)(T.) (9 bend)
- 21- Tardiyye (Fa.)

- 22- Nazîre Be-Müseddes-i Fuzûlî (T.) (7 bend)
- 23- Tahmîs-i Gazel-i Hâfız (Fa.)
- 24- Tahmîs-i Gazel-i Bîdil (Fa.)
- 25- Tahmîs-i Gazel-i Şeyh Gâlib (T.)
- 26- Tahmîs-i Gazel-i Münif (T.)
- 27- Gazel-i Selâm Beg Tahmîs-i Mutarraf Pertev Efendi
Ta'şir-i Dâniş Beg (T.)
- 28- Sâkinâme (T.) (4 bend)
- 29- Gazeliyyat 1. (T.)
- 30- " 2. (Fa.)
- 31- " 3. (Fa.)
- 32- " 4. (Fa.)
- 33- " 5. (T.)
- 34- " 6. (T.)
- 35- " 7. (Fa.)
- 36- " 8. (Fa.)
- 37- " 9. (Fa.)
- 38- " 10. (Fa.)
- 39- " 11. (Fa.)
- 40- " 12. (Fa.)
- 41- " 13. (Fa.)
- 42- " 14. (Fa.)
- 43- " 15. (Fa.)
- 44- " 16. (Fa.)
- 45- " 17. (Fa.)
- 46- " 18. (Fa.)

47-	"	19. (Fa.)
48-	"	20. (Fa.)
49-	"	21. (Fa.)
50-	"	22. (Fa.)
51-	"	23. (Fa.)
52-	"	24. (Fa.)
53-	"	25. (Fa.)
54-	"	26. (Fa.)
55-	"	27. (Fa.)
56-	"	28. (T.)
57-	"	29. (T.)
58-	"	30. (T.)
59-	"	31. (T.)
60-	"	32. (T.)
61-	"	33. (T.)
62-	"	34. (T.)
63-	"	35. (T.)
64-	"	36. (T.)
65-	"	37. (T.)
66-	"	38. (T.)
67-	"	39. (T.)
68-	"	40. (Fa.)
69-	"	41. (T.)
70-	"	42. (T.)
71-	"	43. (T.)
72-	"	44. (Fa.)

73-	"	45. (Fa.)
74-	"	46. (Fa.)
75-	"	47. (Fa.)
76-	"	48. (T.)
77-	"	49. (Fa.)
78-	"	50. (T.)
79-	"	51. (T.)
80-	"	52. (T.)
81-	"	53. (T.)
82-	"	54. (T.)
83-	"	55. (T.)
84-	"	56. (T.)
85-	"	57. (T.)
86-	"	58. (T.)
87-	"	59. (Fa.)
88-	"	60. (Fa.)
89-	"	61. (Fa.)
90-	"	62. (T.)
91-	"	63. (Fa.)
92-	"	64. (Fa.)
93-	"	65. (Fa.)
94-	"	66. (T.)
95-	"	67. (T.)
96-	"	68. (T.)
97-	"	69. (T.)
98-	"	70. (Fa.)

- 99- " 71. (T.)
- 100- " 72. (T.)
- 101- " 73. (T.)
- 102- " 74. (T.)
- 103- " 75. (T.)
- 104- " 76. (T.)
- 105- " 77. (Fa.)
- 106- " 78. (T.)
- 107- " 79. (T.Ar.) (mülemma)
- 108- (Lugaz) (T.)
- 109- (Nâkısât) 1. (Ar.)
- 110- " 2. (Fa.)
- 111- Manzûme (Fa.)
- 112- " 2. (Fa.)
- 113- " 3. (Fa.)
- 114- " 4. (Fa.)
- 115- (Mukattaat) (T.)
- 116- " 2. (Fa.)
- 117- " 3. (Fa.)
- 118- " 4. (Fa.)
- 119- " 5. (Fa.)
- 120- " 6. (Fa.)
- 121- " 7. (Fa.)
- 122- " 8. (Fa.)
- 123- " 9. (Fa.)
- 124- " 10. (Fa.)

- 125- " 11. (T.)
 126- " 12. (T.)
 127- " 13. (T.)
 128- " 14. (T.)
 129- " 15. (T.)
 130- " 16. (Ar.)
 131- " 17. (Ar.)
 132- Fî-Hakku'l-İzzetü'l-Kirâm (Ar.)
 133- (Ebyât) 1. (T.)
 134- " 2. (T.)
 135- " 3. (T.)
 136- " 4. (T.)
 137- " 5. (T.)
 138- " 6. (Fa.)
 139- " 7. (Fa.)
 140- " 8. (Fa.)
 141- " 9. (Fa.)
 142- " 10. (Fa.)
 143- " 11. (Fa.)
 144- " 12. (Fa.)
 145- " 13. (Fa.)
 146- " 14. (Fa.)
 147- " 15. (Fa.)
 148- " 16. (T.)

"G" NÜSHASI

İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, TY. 287

- 1- (Münâcât) (T.) (7 bend)
- 2- Fî-Na't-ı Nebiyyi (Ar.Fa.) (mülemma)
- 3- Der-Sıfat-ı Uzlet-Güyed (Fa.)
- 4- Eyzan Der-Na't-ı Benî Aleyhi's-selâm (T.)
- 5- Tahmîs-i Gazel-i Câmi (Fa.)
- 6- Tahmîs Ber-Gazel-i Rûşenî (T.) (7 bend)
- 7- Der-Mersiye-i Şâh-ı Şehîdân Radiyallahu Anhu (T.)
- 8- Der-Menkabet-i Mevlânâ-yı Rûm (Fa.)
- 9- Terkîb-i Bend Der-Menkabet Şeyh Hâlid (Fa.)
- 10- Der-Vefât-ı Şeyh Hâlid (T.)
- 11- Niyaznâme-i Bâ-Şeyh-i Hod (Fa.)
- 12- (Şikâyet-i Ez-Rûzgâr u Hâl-i Hod (Fa.)
- 13- (Kasîde Der-Sitâyiş-i Hazret-i Şehen-Şah Kişver-
güşâ Berâ-yı Vak'a-i Hayriyye-Nâkıs)(T.)
- 14- Der-Vasf-ı Vezir İzzet Mehmed Paşa (T.)
- 15- Arabiyye Fî-Medh-i Reisü'l-Küttâbü'l-Hâc Âkif
Efendi (Ar.)
- 16- Der-Şekve-i Zamân-Küyûd (Ar.)
- 17- (Mev'ızatü alâ tarîkü't-te'dîb Es-sâmia) (Ar.)
- 18- (Fî-Medh-i Hazret-i Şeyh Hâlid) (Ar.)
- 19- Terci-i Bend (T.) (7 bend)
- 20- Murabba' (T.) (9 bend)
- 21- (Tardiyye) (Fa.)

- 22- Der-Nazîre Müseddes-i Fuzûlî (T.) (7 bend)
- 23- Tahmîs Ber-Gazel-i Hâfız (Fa.)
- 24- Tahmîs-i Gazel-i Bîdil (Fa.)
- 25- Tahmîs Ber-Gazel-i Gâlib (T.)
- 26- Muhammes Ber-Gazel-i Münif (T.)
- 27- Tesdîs-i Selâm Pertev ü Dâniş (T.)
- 28- Sâkinâme (T.) (4 bend)
- 29- (Gazeliyyat) 1. (T.) Harfû'l Elif
- 30- " 2. (Fa.)
- 31- " 3. (Fa.)
- 32- " 4. (Fa.)
- 33- " 5. (T.) Harfû'l-Bâ
- 34- " 6. (T.) Harfû't-Tâ
- 35- " 7. (Fa.)
- 36- " 8. (Fa.)
- 37- " 9. (Fa.)
- 38- " 10. (Fa.)
- 39- " 11. (Fa.)
- 40- " 12. (Fa.)
- 41- " 13. (Fa.) Harfû'l-Hâ
- 42- " 14. (Fa.) Harfû'd-Dal
- 43- " 15. (Fa.)
- 44- " 16. (Fa.)
- 45- " 17. (Fa.)
- 46- " 18. (Fa.)
- 47- " 19. (Fa.)

48-	"	20. (Fa.)
49-	"	21. (Fa.)
50-	"	22. (Fa.)
51-	"	23. (Fa.)
52-	"	24. (Fa.)
53-	"	25. (Fa.)
54-	"	26. (Fa.)
55-	"	27. (Fa.)
56-	"	28. (T.)
57-	"	29. (T.)
58-	"	30. (T.)
59-	"	31. (T.)
60-	"	32. (T.)
61-	"	33. (T.)
62-	"	34. (T.)
63-	"	35. (T.)
64-	"	36. (T.)
65-	"	37. (T.)
66-	"	38. (T.)
67-	"	39. (T.)
68-	"	40. (T.)
69-	"	41. (Fa.)
70-	"	42. (T.)
71-	"	43. (T.)
72-	"	44. (T.)
73-	"	45. (Fa.)

74-	"	46. (Fa.)
75-	"	47. (Fa.)
76-	"	48. (Fa.)
77-	"	49. (T.)
78-	"	50. (Fa.)
79-	"	51. (T.)
80-	"	52. (T.)
81-	"	53. (T.)
82-	"	54. (T.)
83-	"	55. (T.)
84-	"	56. (T.)
85-	"	57. (T.)
86-	"	58. (T.)
87-	"	59. (T.)
88-	"	60. (Fa.)
89-	"	61. (Fa.)
90-	"	62. (Fa.)
91-	"	63. (T.)
92-	"	64. (Fa.)
93-	"	65. (Fa.)
94-	"	66. (Fa.)
95-	"	67. (T.)
96-	"	68. (T.)
97-	"	69. (T.)
98-	"	70. (T.)
99-	"	71. (Fa.)

- 100- " 72. (T.)
 101- " 73. (T.)
 102- " 74. (T.)
 103- " 75. (T.)
 104- " 76. (T.)
 105- " 77. (T.)
 106- " 78. (Fa.)
 107- " 79. (T.)
 108- " 80. (T.Ar.) (mülemma)
 109- Lugaz (T.)
 110- Nâkısât 1. (Ar.)
 111- Ve-lehu 2. (Fa.)
 112- Manzûme (Fa.)
 113- Ve-lehu 2. (Fa.)
 114- " 3. (Fa.)
 115- " 4. (Fa.)
 116- " 5. (Fa.)
 117- " 6. (Fa.)
 118- Mukattaat (T.)
 119- Ve-lehu 2. (Fa.)
 120- " 3. (Fa.)
 121- " 4. (Fa.)
 122- " 5. (Fa.)
 123- " 6. (Fa.)
 124- " 7. (Fa.)
 125- " 8. (Fa.)

- 126- " 9. (Fa.)
 127- " 10. (Fa.)
 128- " 11. (T.)
 129- " 12. (T.)
 130- " 13. (T.)
 131- " 14. (T.)
 132- " 15. (T.)
 133- " 16. (Ar.)
 134- " 17. (Ar.)
 135- Fî-Hakku'l-Îzzetü'l-Kirâm (Ar.)
 136- Ebyât 1. (T.)
 137- Ve-lehu 2. (T.)
 138- " 3. (T.)
 139- " 4. (T.)
 140- " 5. (T.)
 141- " 6. (Fa.)
 142- " 7. (Fa.)
 143- " 8. (Fa.)
 144- " 9. (Fa.)
 145- " 10. (Fa.)
 146- " 11. (Fa.)
 147- " 12. (Fa.)
 148- " 13. (Fa.)
 149- " 14. (Fa.)
 150- " 15. (Fa.)
 151- " 16. (T.)

152- " 17. (Fa.)

153- " 18. (Fa.)

